

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Mladí lidé a rozvoj měst

Lukáš Mrňous

© 2024 ČZU v Praze

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně pod dohledem vedoucího na základě uvedené literatury.

V Šumperku dne 24. 3. 2024

Podpis

Mgr. Lukáš Mrňous

Rád bych poděkoval Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, vstřícný a ochotný přístup a cenné rady.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Mgr. Bc. Lukáš Mrňous

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Mladí lidé a rozvoj měst

Název anglicky

Young people and urban development

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika mladých lidí a jejich zapojení do rozvoje měst. Stěžejním cílem textu je zjistit, jak se dotazovaní zapojují do politického dění a rozvoje ve vybraných městech (Jeseník, Olomouc, Ostrava), a to na základě vybraných charakteristik jako je věk, pohlaví a vzdělání.

Metodika

Práce bude postavena jako komparativní případová studie. Ke sběru dat bude využito dotazníkového šetření, které proběhne v době od listopadu do konce prosince 2023, a to papírovou formou za pomoci metody snowballsampling.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

mladí lidé, studenti, rozvoj města, rozvoj, participace, Olomouc, Ostrava, Jeseník, volby, starosta

Doporučené zdroje informací

- BANAJI, S., & BUCKINGHAM, D. (2010). Young people, the Internet, and civic participation: An overview of key findings from the CivicWeb project. *International Journal of Learning and media*, 2(1), 15-24.
- BARBER, T. (2007). Young people and civic participation: A conceptual review. *Youth and Policy*, 96(96), 19-40.
- BAUM, S., MA, J., & PAYEA, K. (2013). *Education Pays, 2013: The Benefits of Higher Education for Individuals and Society*. Trends in Higher Education Series. College Board.
- BHATTI, Y., HANSEN, K. M., & WASS, H. (2016). First-time boost beats experience: The effect of past eligibility on turnout. *Electoral Studies*, 41, 151–158. doi:10.1016/j.electstud.2015.12.005.
- ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. (2010). *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing.
- DAHL, R. (2001). *O demokracii: průvodce pro občany*. Praha: Portál.
- MANNING, N., EDWARDS, K. (2013). Does civic education for young people increase political participation? A systematic review. *Educational Review*, 66(1), 22–45. doi:10.1080/00131911.2013.763767.
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2024

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2024

Mladí lidé a rozvoj měst

Abstrakt

Tématem této diplomové práce jsou mladí lidé a jejich zapojení do rozvoje měst. Práce analyzuje odpovědi od 137 respondentů, kteří pochází z Jeseníku, Olomouce a Ostravy. Cílem tohoto textu bylo zjistit, jak daní dotazovaní participují na rozvoji svých měst, a to jak v oblasti samotného rozvoje, tak i místní politiky. Práce nejprve v teoretické části představuje klíčové pojmy, problematiku spojenou se zapojením mladých lidí v ČR i ve světě, a taktéž text stručně charakterizuje jednotlivá města, odkud dotazovaní pocházejí. V druhé, praktické části textu jsou představeny samotné odpovědi dotazovaných a spolu s tím i to, jaké jsou rozdíly mezi odpověďmi respondentů z jednotlivých měst. Zde text odpovídá také na otázky/předpoklady, které jsou popsány v úvodu tohoto textu.

Klíčová slova: mladí lidé, studenti, rozvoj města, rozvoj, participace, Olomouc, Ostrava, Jeseník, volby, starosta

Young people and urban development

Abstract

The topic of this thesis is young people and their involvement in urban development. The work analyzes answers from 137 respondents who come from Jeseník, Olomouc and Ostrava. The aim of this text was to find out how these interviewees participate in the development of their cities, both in the field of development itself and local politics. First, in the theoretical part, the thesis presents key concepts, issues related to the involvement of young people in the Czech Republic and in the world, and the text also briefly characterizes the individual cities where the interviewees come from. In the second, practical part of the text, the responses of the interviewees themselves are presented, as well as the differences between the responses of respondents from individual cities. Here the text also answers the questions/assumptions that are described in the introduction of this thesis.

Keywords: young people, students, city development, development, participation, Olomouc, Ostrava, Jeseník, elections, mayor

Obsah

1. Úvod	10
2. Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	13
3. Teoretická část.....	15
3.1 Zapojení mladých lidí.....	15
3.1.1 Politická participace	16
3.1.2 Participace na rozvoji	18
3.2 Města, ze kterých respondenti pocházejí.....	20
3.2.1 Jeseník	23
3.2.2 Olomouc	26
3.2.3 Ostrava.....	28
4. Praktická část.....	33
4.1 Charakteristika respondentů	33
4.1.1 Pohlaví respondentů	33
4.1.2 Věkové rozložení respondentů	35
4.1.3 Dosažené vzdělání dotazovaných.....	36
4.1.4 Obce, ze kterých respondenti pocházejí	37
4.2 Participace na rozvoji obce.....	38
4.2.1 Dostupnost základních služeb v obci.....	39
4.2.2 Stav obecních služeb	39
4.2.3 Zapojení respondentů do rozvoje obce.....	41
4.2.4 Účast na obecních akcích	49
4.2.5 Spokojenost s životem v obci	50
4.3 Politická participace respondentů.....	55
4.3.1 Účast u komunálních voleb	56

4.3.2	Znalosti komunální politiky	58
5.	Shrnutí	64
	Závěr	66
	Seznam pramenů a literatury	67
	Seznam použitých zkratk	80
	Seznam grafů	81
	Seznam tabulek	82
	Seznam obrázků	83
	Seznam příloh	84

1. Úvod

Tato práce se zabývá problematikou zapojení mladých lidí do rozvoje měst. Mladí lidé jsou dlouhodobě popisováni jako velmi málo aktivní, a to jak u voleb, tak i v dalších činnostech, které jsou s rozvojem spojeny (Barber, 2007, s. 19; Brooks, 2009, s. 3; Blais & Rubenson, 2012, s. 96). Ačkoliv se tento text týká České republiky, nízké zapojení mladých lidí do procesu rozhodování ohledně rozvoje i do samotného provádění následných akcí není problémem jen v tuzemsku, ale týká se i velké části dalších demokratických zemí (Grant-Smith & Edwards, 2011, s. 3; O'Connor, 2013, s. 73). Problémů, které z nízkého zapojení mladých lidí plynou, je spousta.

Mladí lidé nejsou oproti ostatním věkovým skupinám dostatečně reprezentováni, což je v kombinaci s tím, že to budou právě dnešní mladí, kteří naplno pocítí dopady dlouhodobých rozvojových projektů měst, velkou výzvou. Výzvou je ostatně větší zapojení celé společnosti. Jelikož pokud přihlédneme k některým studiím, které mapovaly, jak se lidé k možnosti zapojení do rozhodování o rozvoji měst staví, zjistíme, že jen pětina z nich je přesvědčena, že má dostatek možností, jak se zapojit.

Tato práce představuje základní aspekty dané problematiky, definuje základní pojmy a za využití celé řady poznatků dosavadní literatury přináší další pohled na věc, která by dle mého názoru neměla být opomíjena. Politická participace nejen mladých lidí je dlouhodobým problémem, na kterém je třeba pracovat. Stejně tak je velmi problematická i nízká účast mladých lidí u rozvojových aktivit. Následující text přináší další informace o tom, jak se v dnešní době mladí obyvatelé zkoumaných měst k problematice staví. Toto téma je navíc vzhledem k vývojovým trendům, jako je demografický vývoj Evropy, kdy účast ve volbách klesá, což platí zvláště u nižších věkových skupin, dozajista aktuální, a je třeba se dané záležitosti věnovat. Případné zapojení mladších ročníků do rozvoje města má potenciál zásadně pozitivně ovlivnit procesy jako je například odliv mladších obyvatel z daných měst, ale díky kreativitě a dynamičnosti mladých také zásadně zlepšit situaci ve zkoumaných městech. Každé ze zkoumaných měst je totiž nuceno čelit stále novým výzvám, a jen těžko se jim může dařit prosperovat, pokud současné trendy nedokáží ovlivnit a vyřešit stávající problémy, které má i tento text šanci identifikovat.

Práce je tvořena dvěma částmi, teoretickou a praktickou. Teoretická část ve své první polovině představuje zmíněnou problematiku mladých lidí, a to jak v rámci politické participace, participace na rozvoji obce i problému jako takovému. Druhá polovina první části

práce pak představuje jednotlivá města, odkud dotazovaní pocházejí, tedy Jeseník, Olomouc a Ostravu. Tyto města samozřejmě nejsou zvolená náhodně, ale jedná se o místa, kde jsem jakožto autor této práce vždy několik let strávil. Text se také věnuje mimo popis zmíněných měst a jejich pro dané téma relevantního vývoje i tomu, jak se staví k zapojení mladých lidí.

V praktické části jsou poté nejprve představeni respondenti, kteří byli do výzkumu zapojení a jejich základní charakteristiky jako je věk, dosažené vzdělání, či pohlaví. Práce se následně věnuje jejich odpovědím na otázky dotazníku, což je klíčovou částí tohoto textu. Otázky v dotazníku je možné rozdělit podle toho, na jaké informace míří, a proto jsou zde i otázky rozděleny dle toho, zda se věnují participaci dotazovaných na samotném rozvoji, jejich spokojenosti s různými aspekty života ve městech, a nakonec i jejich participaci na politickém dění a znalostech komunální politiky.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit, *jak se respondenti tohoto výzkumu zapojují do politického dění a rozvoje ve svých městech*. Tento cíl je následně doplněn výzkumnými otázkami uvedenými níže v textu. Respondenti tohoto výzkumu jsou všichni ve věku 18 až 27 let, tedy se jedná o věkovou skupinu, která je budoucností vybraných měst. Pro účely této práce byla vybrána tři města České republiky a to Olomouc, Ostrava a Jeseník, které všechny sužuje dlouhodobý odliv obyvatel. Jednotlivá města se od sebe přitom zásadně odlišují. Olomouc je krajské město a významné regionální centrum, jehož populace se pohybuje kolem 100 tisíc obyvatel. Ostrava je s 280 tisíci obyvatel třetí největší město v republice, plní rovněž úlohu krajské metropole, avšak jsou zde obrovské potíže spojené s útlumem průmyslu po konci minulého režimu. Jeseník, ačkoliv taktéž plní roli regionálního centra, je spíše periferií. Mezi jednotlivými městy jsou navíc obrovské rozdíly v celé řadě dalších ohledů, avšak v konečné fázi jsou problémy se zapojením mladých lidí velmi podobné. Zapojení mladých lidí do rozvoje měst a rozhodování o budoucnosti je přitom naprosto klíčové, jelikož to budou právě tito lidé, kteří budou v budoucnu dopady dnešních rozhodnutí pociťovat nejvíce (Grant-Smith & Edwards, 2011, s. 3).

Tato práce si stanovuje tři základní předpoklady/výzkumné otázky. První z nich zní: *Čím budou respondenti ve výzkumu starší, tím budou mít lepší výsledky v otázkách zaměřených na znalosti*. Druhý předpoklad této práce je: *Mužští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji než ženy*, a nakonec třetí předpoklad: *Respondenti, kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*.

Mimo analýzu, zaměřenou primárně na tyto předpoklady, má tento text za úkol analyzovat a popsat odpovědi respondentů na jednotlivé otázky a zmapovat, *jaké jsou rozdíly mezi odpověďmi respondentů z jednotlivých zkoumaných měst*. Města ve Střední a Východní Evropě totiž trápí úbytek populace již několik desítek let a Česká republika v tomto ohledu není výjimkou (Steinführer & Haases, 2007, s. 188).

Respondenti účastníci se tohoto výzkumu pocházejí ze tří odlišných měst, které však navzdory značným rozdílům sužuje ve větší či menší míře problém odlivu obyvatel, primárně mladých lidí. Důvody, proč města ztrácí své obyvatele jsou různé, nicméně aspekty jako je vysoká míra kriminality a s ní spojený pocit nebezpečí, či špatná infrastruktura a nedostatek

pracovních příležitostí jsou naprosto klíčové. Text se proto pokusí zmapovat situaci napříč třemi zkoumanými městy a vysledovat, zda se objevuje nějaký společný jmenovatel, který by odliv mladých lidí, případně jejich negativní postoj k městům, mohl vysvětlit.

2.2 Metodika

Diplomová práce ve své první části definuje pojmy, které jsou pro pochopení tématu klíčové. Text vychází z celé řady studií, výzkumů, knih a odborných článků, ve kterých se vyskytuje na danou problematiku spousta pohledů, z nichž byly vybrány ty, které nejvíce zapadají do kontextu tohoto výzkumu, a na základě již existující literatury definuje základní pojmy, jako jsou „mladí lidé“, „participace na rozvoji“ či „politická participace“.

Jen samotná definice mladých lidí je totiž do jisté míry obtížná. Pojem „mladí lidé“ je velmi široký a pro každého může znamenat něco jiného. Za mladé jsou dnes výzkumníky považováni lidé ve věku od 12 do 34 let, ačkoliv pohledů je samozřejmě více v závislosti na zkoumaném jevu (O'Toole, Marsh & Jones, 2003, s. 349; Boulianne & Theocharis, 2018, s. 115). V oblasti výzkumu politiky a participace ve veřejném prostoru je však tato hranice stanovena často ve věku 18 až 24 let, jelikož mladí lidé dříve nemívají volební právo¹ (Fieldhouse, Trammer & Russel, 2007, s. 798; Henn & Foard, 2011, s. 48; Motti-Stefanidi & Cicognani, 2018, s. 244). V případě této práce jsou respondenti taktéž primárně z této věkové skupiny, přičemž část z nich je i díky specifickým okolnostem níže vysvětleným starší. Přesto však zkoumaný vzorek jednoznačně všeobecně uznávané definici odpovídá.

Pod pojmem politická participace je rovněž možné si představit celou řadu procesů, a proto tato práce přináší rychlou definici a důvody, proč je právě politická participace u mladých lidí tak důležitá, a jaké problémy pramení z nedostatečného zastoupení názorů této věkové skupiny (Dahl, Amnå, Banaji & Landberg, 2020, s. 16). Stejně tak je potřeba se konkrétně podívat na možnosti zapojení mladých lidí do rozvoje obce, což je rovněž v teoretické části textu přiblíženo.

Následující text pracuje s odpověďmi od 137 respondentů ve věku 18 až 27 let, kteří pochází ze tří různých měst. Jedná se o města Olomouc, Ostrava a Jeseník. Každé z těchto měst má svá konkrétní specifika a musí řešit své problémy. Pro pochopení kontextu a celé této práce

¹ Věková hranice pro účast ve volbách je samozřejmě odlišná stát od státu, volby od voleb a v souvislosti s tím se dané studie přizpůsobují.

je však nutností si každé z nich alespoň částečně představit, a popsat, jaké procesy spojené s mladými lidmi v něm probíhají.

V druhé, praktické, části práce analyzuje a interpretuje odpovědi zmíněných 137 dotazovaných. Dotazníkové šetření probíhalo v době od listopadu do konce prosince 2023 a to papírovou formou za použití jedné z nejpoužívanějších metod, tzv. *Snowball sampling*. Na začátku byl v tomto případě osloven malý počet respondentů, kteří splňují určité charakteristiky a tito lidé následně doporučují další své kontakty, které odpovídají kritériím a následně se postupuje stejným způsobem (Goodman, 1961, s. 148; Parker, Scott & Geddes, 2019, s. 3).

Každý z respondentů odpovídal na dotazník složený z 26 otázek, které byly pro všechny tři města stejné. Vyplnění dotazníků bylo zcela anonymní, což bylo dotyčným ve správný čas sděleno. Položky vytvořeného dotazníku se dají rozdělit do tří kategorií. První čtyři směřovaly na základní charakteristiku dotyčných, tedy pohlaví, věk a úroveň dosaženého vzdělání spolu s otázkou na místo, odkud dotyční pocházejí (Olson, Smyth, & Ganshert, 2018, s. 9). Otázky č. 5 až 19 následně směřovaly na to, jak se respondenti staví k samotnému životu v jejich městě, na jejich spokojenost s dostupností služeb, pocit bezpečí, ale i zda se nějakým způsobem zapojili do rozvoje svých měst. Posledních sedm položek dotazníku směřovalo na zjištění míry politické participace respondentů, přičemž část z nich byla mířená i na znalosti samotné komunální politiky. Mladí lidé mají totiž velmi často problém s pochopením volebního systému, což je samozřejmě vzhledem k náročnosti komunálních voleb v ČR i náš případ (Kimberlee, 2002, s. 85; Lebeda, 2009, s. 334; Manning & Edwards, 2013, s. 22). Text odpovědi respondentů analyzuje a zároveň popisuje výsledky, mapuje postoje dotazovaných a přináší poznatky o tom, jaká je míra jejich zapojení. V konečném shrnutí na závěr práce jsou poté předneseny hlavní výsledky tohoto textu a je zde i popsáno, zda byly předpoklady stanovené v úvodu ověřeny.

3. Teoretická část

V teoretické části tohoto textu bude přiblížena problematika samotného zapojení mladých lidí. Danému tématu se v minulosti věnovala celá řada autorů a existuje obrovské množství poznatků, teorií a postojů. V následující kapitole je představena nejprve rovina zapojení mladých lidí obecně, následně se text blíže zaměřuje na politickou participaci mladých lidí, což je pro rozvoj obce jedním ze stěžejních aspektů, a dále je popsána problematika mladých v samotném kontextu přímé participace na rozvoji. V neposlední řadě teoretická kapitola v krátkosti popisuje jednotlivá města, ze kterých respondenti pocházejí, a jejich snahu o zapojení mladých, jelikož tyto města mají neopomenutelné rozdíly.

3.1 Zapojení mladých lidí

Zapojení mladých lidí je naprosto zásadním aspektem rozvoje. Možností, jak se do rozvoje zapojit, mají mladí lidé celou řadu. Nicméně jako zásadní lze považovat politickou participaci, jelikož volba svých zástupců je primárním nástrojem, jak ovlivnit dění ve svém okolí, ale taktéž existuje spousta dalších způsobů, jak se mohou mladí lidé do rozvoje zapojit. Tato podkapitola se níže věnuje právě politické participaci a následně také dalšímu zapojení mladých lidí.

Participace na politickém procesu představuje jeden z klíčových prvků zastupitelské demokracie (Čmejrek, 2007, s. 21). Je tedy nezbytné, aby se mladí lidé aktivně zapojovali do politického dění, a aby byli informováni a vzděláváni o politických procesech a systémech. Pouze tak je možné zajistit, že budoucí generace budou schopny udržet a posílit demokracii a aktivně se podílet na rozvoji obce.

Obrovskou výzvou je taktéž zohlednit názory mladých lidí a využít je při plánování a realizaci změn. Jejich aktivní účast na procesech rozhodování může přinést nové perspektivy a inovativní řešení, která mohou přispět k lepšímu a udržitelnějšímu rozvoji obcí a regionů. Mladí lidé jsou nejen budoucími nositeli společnosti, ale také klíčovými aktéry současných změn. Jejich zapojení a podpora jejich iniciativ by měla být prioritou pro všechny, kdo se podílejí na rozvoji našich měst a obcí. Tato záležitost je o to důležitější, vzhledem ke stárnutí populace v ČR, stejně jako v celé Evropské unii. Tato skutečnost je jedním z největších problémů, se kterými se státy EU již řadu let potýkají (Rechel, Grundy & Robine, 2013, et. al. s. 1). Tento trend je patrný i v České republice, kde se očekává, že v roce 2050 budou senioři tvořit zhruba 30 % populace (Karlík, 2023; Vítková, 2023).

Demografický vývoj představuje jednu z největších hospodářských výzev pro Českou republiku, jelikož s sebou nese mnoho negativních aspektů (Smrčka, Artlová, 2012, s. 113). I v kontextu této výzvy je zapojení mladých občanů do procesu transformace měst klíčové. Mladí lidé, kteří vyznávají jiné hodnoty než jejich rodiče (Blais & Rubenson, 2012, s. 97), mohou a mají být významným zdrojem inspirace pro nové vzorce mobility, veřejného prostoru a dokonce i celých měst. Jejich zapojení má zásadní význam pro utváření udržitelné a pro život příznivé budoucnosti pro všechny (Akademie městské mobility, 2024).

3.1.1 Politická participace

Zapojení obyvatel do voleb je pro demokracii naprosto stěžejní (Dahl, 2001). Prakticky ve všech demokratických zemích se dlouhodobě snižuje volební účast, což se navíc týká voleb všech řádů (Blais & Rubenson, 2012, s. 96). Tento trend je znepokojující, protože politická participace je úzce spojena se stabilitou demokracie. Státy se stabilními demokratickými systémy totiž vykazují výrazně vyšší míru účasti (Hooghe & Quintelier, 2014, s. 2). V kontextu mladých lidí je tato situace ještě složitější. Podle průzkumu “Hodnoty mladých” z roku 2020 má 65 % mladých v České republice pocit, že *rozhodně* nebo *spíše* nedokáží ovlivnit politická rozhodnutí, politice nerozumí a nemají názory, které je třeba vyslechnout. Tato skutečnost je alarmující, protože mladí lidé jsou budoucností naší společnosti a jejich aktivní účast na politickém dění je klíčová pro udržení a posílení demokracie.

Tento problém samozřejmě není spojen jen s Českou republikou. Mladí lidé po celém světě i v Evropě volí výrazně méně než starší generace. Některé z těchto rozdílů lze samozřejmě přičíst vlivu životního cyklu – občané s přibývajícím věkem hlasují více (Sloam, 2016, s. 292). Což je taktéž patrné i v Evropské unii a valné části zbytku světa, kde věková skupina 18 až 25 let není u voleb do Evropského parlamentu, či voleb národních příliš aktivní (Barber, 2007, s. 19; Brooks, 2009, s. 3).

Snižující se politická participace mladých lidí v západních zemích klesá již dlouhou dobu a faktorů, které to ovlivňují, je celá řada (Kimberlee, 2002; Wattenberg, 2015, s. 2). Jedním z nich je neznalost politiky. Tento problém se vyskytuje jak v České republice, tak i v celé řadě dalších zemí (Davies & Evans, 2002, s. 74). Mnoho výzkumů z různých zemí potvrzuje, že mladí lidé často nemají dostatečné znalosti a zájem o politiku a politické systémy svých zemí (Kimberlee, 2002, s. 85; Manning & Edwards, 2013, s. 22). Nicméně, je důležité si uvědomit, že mladí lidé nejsou ani zdaleka odtrženi od politiky. Naopak, roste počet mladých lidí v mládežnických organizacích (Eurobarometr, 2022) a také aktivismus je pro mladé lidi

často atraktivnější variantou, jak se zapojit do veřejného dění (Crosier & Lupi, 2023). Se stranami se totiž mladí lidé příliš neztotožňují (Hromková, 2022), ale to neznamená, že by nebyli politicky aktivní. Našli bychom samozřejmě spoustu dalších faktorů, které ovlivňují, zda mladý člověk k volbám půjde či nikoli. Je jich však opravdu mnoho, a navíc jsou velmi proměnlivé (Bhatti & Hansen, 2012). Důležitou roli totiž hraje například i to, zda má člověk rodiče, kteří k volbám chodí. Zásadně se tím totiž zvyšuje šance, že k nim bude chodit i on sám (Bhatti & Hansen, 2012, s. 396-397). Zároveň pokud mají mladí lidé rodiče vzdělané a aktivní i v dalších aspektech veřejného dění, šance, že se budou aktivně zapojovat do veřejného dění i oni, je vyšší. Vzdělanější a aktivnější rodiče totiž na své děti přenášejí podstatně více pozitivních vzorců chování (Maříková, 2013, s. 36-37).

Obrovskou výzvou je pro současné politické strany změnit výše zmíněnou skutečnost, že se s nimi mladí lidé příliš neztotožňují. Mimo jiné důvody, proč k volbám mladí nechodí je tento problém daleko palčivější. Výsledkem politické pasivity mladých lidí, která je jak víme daleko větší, než jak tomu je u zbytku populace, je skutečnost, že jejich zájmy nejsou v demokratickém rozhodovacím procesu zastoupeny v porovnání se staršími generacemi ve stejné míře (Dahl, Amnå, Banaji & Landberg, 2020, s. 16). Podle některých studií je v České republice politicky pasivní více než polovina mladých lidí ve věku 18 až 29 let (Macková & Macek, 2014, s. 4). Skutečnost, že politická apatie mezi mladými lidmi je nyní tak rozšířená po celém světě, a to i v zavedených demokraciích, však jednoznačně ukazuje, že daný jev neovlivňují jen faktory specifické pro jednotlivé země (Wattenberg, 2015, s. 3). Nicméně, mladí lidé se o politiku aktivně zajímají mnoha jinými způsoby (Sloam, 2016, s. 292). Mladší lidé a ženy participují častěji v neinstitucionalizovaných aktivitách (Hooghe & Marien, 2013, s. 142). Což jinými slovy znamená, že se daleko častěji věnují aktivitám jako je účast na protestech, či dobrovolné práce (Šerek & Machackova, 2014, s. 1).

Dalším zásadním faktorem je kontext daných voleb, což platí jak pro mladé voliče, tak i zbytek populace (Kitanova, 2019, s. 8). Pokud se totiž podíváme na to, jaké volby se těší mezi mladými lidmi největší oblibě, rozhodně se nejedná o ty komunální nebo krajské. Je tedy důležité, aby i na této úrovni byly volební kampaně a politické diskurzy přizpůsobeny tak, aby oslovily i mladé lidi a podnítily jejich zájem o politiku a politickou participaci. Problém s komunálními volbami je navíc další samostatná kategorie. Tyto volby mají velmi komplikovaný systém, který je pro řadu občanů nesrozumitelný (Lebeda, 2009, s. 334). Tomuto problému se věnuje i tato práce pomocí několika položek v dotazníku a dané téma bude blíže prozkoumáno v dalších částech textu.

V dnešní době již samozřejmě existuje celá řada návrhů, jak volební účast zvýšit, nicméně jen stěží by se dal nalézt nějaký opravdu úspěšný a osvědčený způsob. Pro ilustraci, existuje například argument pro snížení věku, potřebného k účasti ve volbách. Bohužel však i přes spousty argumentů pro a proti, je jen těžko vyhodnotitelné, zda je to prospěšné (Franklin, 2020, s. 32). Pokud budeme hledat příklad, který je nám blízký, nabízí se výzkum ze sousedního Rakouska. Tam se při regionálních volbách (tedy volbách druhého řádu) mohou občané účastnit již od 16 let, a rozdíly mezi věkovými kategoriemi jsou jasně patrné. Výsledky těchto voleb ukázaly, že účast mezi 16-ti a 17-ti letými nebyla výrazně nižší než celková volební účast, avšak u starších voličů ve věku 18 až 21 let již výrazně klesala (Zeglovits & Aichholzer, 2014, s. 359). Tento výsledek by potvrzoval fenomén „*first time voting boost*“, který popisuje, že při první možnosti volit je účast u mladých lidí vyšší, než u voleb druhých apod. (Zeglovits & Aichholzer, 2014, s. 359; Bhatti, Hansen & Wass, 2016, s. 151). Problém se tedy tímto vyřešit nedá.

Participace nejen mladých lidí v komunálních volbách je téma, které ani zdaleka není dostatečně probádané, a rozhodně mu není věnována přílišná pozornost (Lebeda & Lebedová, 2021, s. 44). Vzhledem k těmto participativním trendům a demografické realitě stárnoucích evropských společností jsou hlavní politické strany méně schopné (a možná i méně ochotné) zastupovat zájmy mladých lidí (Sloam, 2016, s. 292). Dá se říct, že „mladí lidé mají klíč k budoucnosti“, protože oni jsou ti, kdo reagují na nové podmínky. Většina dlouhodobých sociálních či politických změn je spojena generační výměnou (Sloam, 2013, s. 837). Mladí lidé se také při pokusu o aktivitu v rámci rozhodování o budoucnosti setkávají s negativním postojem starších občanů (Hickey & Paoli-Myler, 2017, s. 12). Stejně tak na zapojení mladých lidí do rozvoje klade důraz i EU (Evropská rada, 2023). Je tedy nezbytné, aby byla politická participace mladých lidí podporována, a aby byly vytvořeny podmínky pro jejich aktivní zapojení do politického dění. I přes určitou míru jejich politické apatie totiž existuje řada způsobů, jak se mladí lidé mohou politicky angažovat. Je důležité, aby byly tyto formy participace uznány a podporovány, aby mladí lidé mohli plně využít svého potenciálu jako aktivní občané demokratické společnosti.

3.1.2 Participace na rozvoji

Mladí lidé jsou často přehlíženi a jejich názory nejsou při plánování a rozvoji příliš brány v potaz. Nicméně pro rozvoj společnosti jsou jejich názory a schopnosti naprosto stěžejní (Wheeler & Thomas, 2011, s. 210). Mladší ročníky totiž dokáží přinést spousty kreativních

nápadů a nových metod (Mintzer & Cushing, 2017, s. 219). Možností občanské participace je celá řada a mnoho dalších možností přišlo s rozšířením internetu. Mladí lidé jsou aktivní velmi často právě v online prostředí, kde se taktéž mohou zapojit do řešení občanských problémů (Šerek & Machackova, 2014, s. 1). Zatímco účast mladých lidí na plánovacích procesech není příliš vysoká a představuje tak participativní výzvy, jak pro plánovače, tak pro účastníky, je zapojení mladších ročníků naprosto stěžejní, jelikož se jedná o ty, kteří ve velké míře zažijí budoucí dopady dlouhodobých plánovacích rozhodnutí přijatých dnes (Grant-Smith & Edwards, 2011, s. 3). Mladí lidé se také často zaměřují na komplikovanou problematiku, jako je například rasismus nebo bezdomovectví apod. (O'Connor, 2013, s. 93). Což jsou rozhodně témata, na kterých i města v České republice musejí pracovat.

Pokud se mladí lidé do rozvoje aktivně zapojí, dané město má velkou šanci, že z toho bude benefitovat (Kilmurry, 2017, s. 3). Účast mladých lidí je smysluplnější a efektivnější, pokud ji sami iniciovali, a tedy přišli s vlastními nápady a projekty. Příležitosti k účasti tak často předepisují dospělí, ačkoliv mladí lidé jsou často kreativnější a dynamičtější při vytváření vlastních nápadů (Percy-Smith & Burns, 2013, s. 328). V tom, zda se mladí lidé do aktivit zapojí, hraje samozřejmě roli i vzdělání. Informace a znalosti naučené ve škole jsou pro zapojení mladých do samotného procesu velmi důležité (Skinner & Pitzer, 2012, s. 37). Pohyb obyvatel v městském prostředí je důležitým aspektem plánování udržitelného rozvoje města. Pro optimalizaci plánování nových linek MHD, výstavby nových odstavných ploch nebo nových úseků silnic, obchvatů či stezek je nutné disponovat podrobnými informacemi o pohybu obyvatel v rámci města, což je rovněž záležitostí, se kterou mohou mladí lidé pomoci velmi výrazně (Burian, Zajickova, Popelka & Rypka, 2016, s. 439).

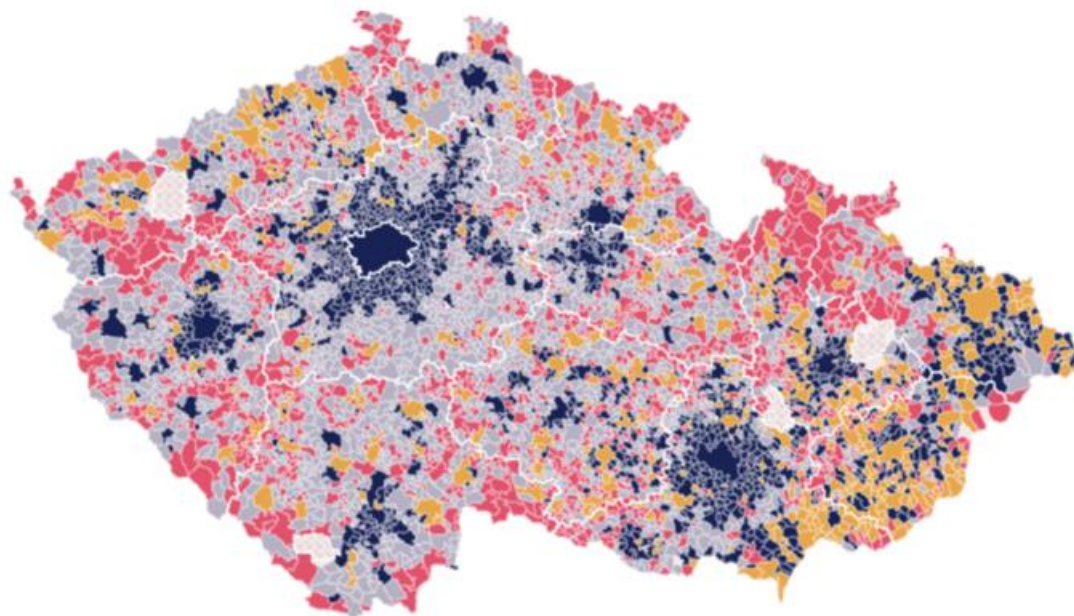
3.2 Města, ze kterých respondenti pocházejí

Respondenti tohoto výzkumu pocházejí ze tří měst. Každé z nich je velmi specifické a potýká se s řadou různorodých problémů. Text v této podkapitole představuje jednotlivá města a spolu s tím také jejich odlišnosti, jelikož pro pochopení problematiky, kterou se tato práce zabývá je tento krok naprosto nezbytný.

Města jako taková hrají v dnešním světě naprosto klíčovou roli, a to jako centra ekonomiky, kreativity, inovací a služeb pro sebe i své okolí (Derlukiewicz & Mempel-Śnieżyk, 2018, s.132). Jednotlivá města v celé EU dnes stojí před novými výzvami, které jsou spojené s vyčerpitelnými zdroji, změnou klimatu, rostoucí konkurencí ze strany třetích ekonomik, změnou klimatu a v neposlední řadě také se stárnutím a úbytkem obyvatel (Derlukiewicz & Mempel-Śnieżyk, 2018, s.126).

Právě úbytek obyvatel je v současnosti jedním z nejpalčivějších problémů českých měst a je navíc umocněn tím, že nejčastěji odcházejí mladí lidé, kteří se jen velmi zřídka vrací nazpátek (Krézl, 2022a). Problematika odlivu obyvatel je blíže popsána na obrázku č. 1.

Obrázek 1: Vývoj populace v obcích ČR

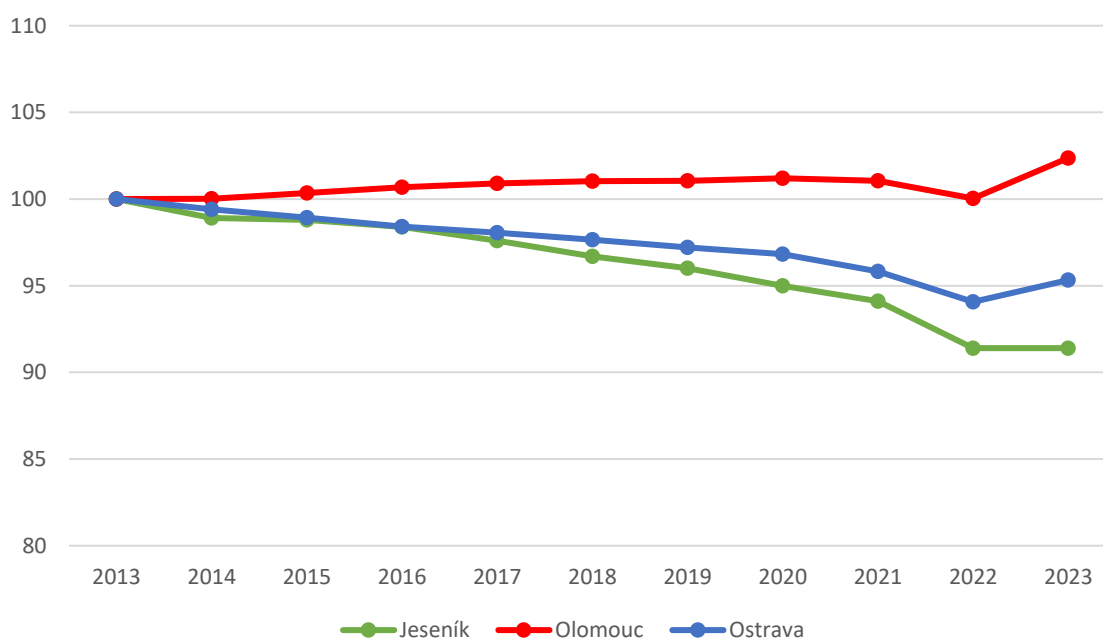

Zdroj: Mahdalová & Škop, 2023

Na obrázku je znázorněno, jak se měnila populace jednotlivých obcí ČR v čase². Růžová barva znázorňuje ty části republiky, kde populace klesá, žlutá značí obce, kde dlouhodobě populace vzrostla, ale aktuálně klesá, a šedá barva ukazuje části republiky, kde dlouhodobě počet obyvatel klesl, avšak nyní roste. Modře jsou vyznačeny ty obce, kde populace roste dlouhodobě i aktuálně (Mahdalová & Škop, 2023).

Z mapy je jasně patrné, že město Jeseník se stejně jako zbytek oblasti potýká s obrovským úbytkem obyvatel. Olomouc a její nejbližší okolí je naopak vyznačena modrou barvou a jak z dlouhodobého hlediska, tak v horizontu posledních 10-ti let zde počet obyvatel roste. Ostrava pak při srovnání s dobou před 150-ti lety má výrazně více obyvatel, avšak nyní zde dochází k poklesu. Nicméně stejně jako u jiných velkých měst zde lze vidět růst menších obcí v bezprostředním okolí města. Bližší pohled na vývoj populace Jeseníku, Olomouce a Ostravy z posledních let nám poskytuje graf č. 1.

Graf 1: Vývoj populace Jeseníku, Olomouce a Ostravy za posledních 10 let v %

Zdroj: vlastní tvorba, ČSÚ

Graf popisuje vývoj populace daných měst od roku 2013, který v našem případě nese hodnotu 100 %. Křivka grafu následně počet obyvatel vyjadřuje v procentech, která vztahuje právě k roku 2013. Z grafu je patrné, že město Olomouc si jako jediné je schopno udržovat počet obyvatel, avšak Ostrava i Jeseník se musí vypořádávat s razantním poklesem populace.

² Dlouhodobé hledisko zde představuje posledních 150 let a krátkodobé poslední dekádu.

V grafu je také jasně zřetelný nárůst populace po roce 2022 a to ve všech třech obcích. Tento efekt je nicméně vyvolán přílivem osob z válkou zasažené Ukrajiny (Volf, 2023).

Vývoj počtu obyvatel měst samozřejmě není vše vypovídající, nicméně zásadně situaci v dané oblasti dokáže vykreslit. Jednotlivá města se taktéž proti tomuto snaží více či méně úspěšně bojovat. Kroky, které města činí pro zastavení úbytku obyvatel jsou blíže popsány v následujících podkapitolách, které se věnují každému z měst zvlášť.

U námi zkoumaných měst je také důležité podotknout, že jednotlivá města mají samozřejmě diametrálně odlišné finanční možnosti. Město Ostrava má jakožto třetí největší město v ČR velmi vysoký rozpočet. Ačkoliv se samozřejmě magistrát města musí starat o obrovskou spoustu záležitostí, město disponuje rozpočtem přesahujícím 14 a půl miliardy korun (OSTRAVA!!!, 2024). Podstatnou část z rozpočtu (v některých letech až přes 34 %) také město dlouhodobě dává na investice, což samozřejmě má potenciál město oživit (Vrlák, 2022). Rozpočet Olomouce je vzhledem k velikosti města podstatně menší. Radnice hospodaří s více než třemi miliardami korun a na investice v roce 2024 vyčlenila přes 661 milionů korun (Štědrá, 2023). Město Jeseník oproti tomu disponuje na rok zhruba s „pouze“ 430 miliony korun a snaha o zlepšení místních poměrů je proto podstatně složitější (Město Jeseník, 2024). Ačkoliv zde samozřejmě existuje daleko více povinností a výdajů, které velká města Ostrava a Olomouc mají, jejich možnosti jsou v porovnání s malým Jeseníkem nesrovnatelně větší. Město Jeseník navíc v nejbližší budoucnosti čekají projekty jako např. rekonstrukce administrativního komplexu IPOS, což bude pravděpodobně neobjemnější investice v novodobé historii města (Krnávek, 2023). Tato rekonstrukce spolkně obrovskou část městského rozpočtu, nicméně lze jen těžko říct, zda nějakým zásadním způsobem městu přidává na atraktivitě. Pokud je však nějaká oblast, která městu Jeseník na atraktivitě přidává, je to stav životního prostředí, protože právě čistá voda a vzduch jsou pro město a místní lázně typické (Hányš, 2017; Spurný, 2020).

Stav životního prostředí může být do budoucna důležitým faktorem, jelikož právě životní prostředí je jedno z témat, které mladí lidé považují za nejdůležitější (Wallis & Loy, 2021, s. 8). Tři srovnávaná města jsou rozdílná v mnoha dalších odvětvích, ať už v dostupnosti služeb, kvalitě infrastruktury nebo míře kriminality, což jsou fenomény, které dozajista hrají v rozvoji měst roli. Pro pochopení situace v jednotlivých městech je proto další text blíže věnován právě těmto a mnoha dalším aspektům.

3.2.1 Jeseník

Jeseník je okresním městem stejnojmenného okresu. Tento okres je nejmenším, nejlesnatějším a nejseverněji položeným okresem Olomouckého kraje, a zároveň ze dvou stran přiléhá k Polsku (Charakteristika okresu Jeseník, 2024). Město se v minulosti rozvíjelo hlavně díky své strategické poloze na cestě z Moravy do Slezska a místním nalezištím železné rudy. Později zde došlo k založení vodoléčebného ústavu Vincencem Priessnitzem a rozvoji lázeňství, a nejen díky tomu se jednalo o velmi vyspělou oblast (O městě Jeseník, 2024).

Město Jeseník i celý okres byl také vzhledem k naprosté převaze německy mluvícího obyvatelstva připojen po Mnichovské dohodě k Německu a po jeho navrácení do Československa došlo po roce 1945 až na výjimky k vyhnání německých obyvatel (Klemensová, 2017. s. 303). Nově příchozích poté zdaleka nebylo tolik, jako vyhnaných Němců, a navíc často svou roli vnímali tak, že jsou zde posíláni za trest (Wiedemann, 2007, s. 41-46; Rozsypal, 2016). Přestože je to již několik dekad, hranice Sudet jsou při pohledu na statistiky v České republice patrné. Při srovnání se zbytkem republiky vykazují Sudety velmi často vyšší nezaměstnanost, nižší vzdělanost obyvatel či nižší volební účast apod., což je bohužel i případem města Jeseník (Boček & Cibulka, 2016). Mimo tyto negativní aspekty je zde i řada dalších specifík oblasti bývalých Sudet, například dle výzkumníka Štěpána Mikuly je zde rozdíl v tzv. rezidenční migraci. Obce, které bývaly německé, dnes zažívají ve větší míře emigraci i imigraci než ty, které byly české, a to přibližně o 20 % (Heller & Endrštová, 2019). Jako důvod tohoto jevu vidí výzkumník právě vysídlení Němců, které zničilo sociální kapitál a ten se ještě nepodařilo obnovit (tamtéž). Tato skutečnost samozřejmě zásadním způsobem ovlivňuje i rozvoj obce v dnešní době a představuje jednu z překážek, které se musí město snažit překonat.

Jesenicko však z historie čerpá i v pozitivním smyslu, a to skrze turismus. Ten je pro region obzvláště důležitým odvětvím. Jeho počátky lze najít již na přelomu 18. a 19. století, kdy se zde začali objevovat němečtí vědci a vlastenci, stejně jako lázeňští pacienti. V druhé polovině 19. století následně začaly vznikat turistické spolky, jako například organizace „Moravsko-slezský sudetský horský spolek“, založený v roce 1881, což byla mimo jiné také nejstarší turistická organizace na Moravě a ve Slezsku. Tento spolek se věnoval značení cest, budování turistických staveb a vydávání map a průvodců, což je pro zdejší hory základ i dnes. Postupem času se začal rozvíjet více i zimní cestovní ruch, a to s příchodem lyží. Zimní sporty se následně v Jeseníkách dále rozvíjely a dnes se oblast nachází na vrcholu právě v zimě.

Nicméně čím dál více se díky stoupající oblíbenosti cykloturistiky, výletů do přírody a prosperitě zdejších lázní objevují turisté i přes letní sezónu (Papoušková, 2019).

Jak již bylo zmíněno, jedním z nejpálčivějších problémů okresu Jeseník je migrace obyvatel. V případě Jeseníku jde hlavně o jejich odliv. Počet obyvatel žijících ve městech do 10 tisíc obyvatel dlouhodobě přibývá, nicméně odlehlejší oblasti, kam spadá i Jesenicko je přesným opakem. Mladí lidé odchází za studiem a prací do větších měst a zpátky na Jesenicko se vrací jen zřídka. Výsledkem tohoto trendu je pokles populace o téměř 10 % za posledních 10 let, přičemž hůře je na tom v rámci ČR už jen okres Domažlice (Krézl, 2022b).

Jeseník se proti úbytku obyvatel samozřejmě snaží bojovat. To zahrnuje mimo jiné i vyplácení porodného, což je v regionu výjimkou. Porodné se v Jeseníku vyplácí od roku 2010 a dle slov bývalého starosty Petra Procházky mělo podporovat mladé rodiny a zvýšit nízkou porodnost, na což jiný způsob nenašli (Hányš, 2021). Postupem času se ukazuje, že porodné zdaleka neslouží tak, jak má, avšak i přesto ho město Jeseník od roku 2024 zvedlo z pěti na sedm tisíc korun (jesenik.cz). Dané problematiky se také dotýká strategický plán rozvoje města. Samo město ho popisuje jako „*návod*“, který vykresluje ideální podobu života ve městě a určuje kroky, kterými bude město k této podobě kráčet (Bartáková, 2019). Plán na období 2019–2024 se konkrétněji věnuje čtyřem oblastem:

- *Kvalita života ve městě*: Plán se soustředí na zlepšení veřejných služeb, které přispívají k lepšímu životnímu standardu obyvatel. To zahrnuje bydlení, volnočasové aktivity, dostupnost a kvalitu veřejných služeb (zdravotnictví, sociální péče, vzdělávání atd.), dostupnost občanské vybavenosti (obchody, kulturní a sportovní zařízení) a bezpečnost (Strategický plán rozvoje města Jeseník, 2019).

- *Ekonomika a cestovní ruch*: Město podporuje rozvoj podnikání a s tím spojené vytváření nových pracovních míst prostřednictvím podpory podnikatelů, rozvoje podnikatelské infrastruktury a investic realizovaných městem. Velký potenciál pro město představuje rozvoj cestovního ruchu (tamtéž).

- *Životní prostředí, doprava, urbanismus*: Cílem je zajistit udržitelný rozvoj města a jeho částí tak, aby budoucí generace nebyly nadměrně zatíženy. K atraktivitě prostředí přispívá zachování autenticity města, jeho kulturního dědictví, tradic a přírodních hodnot území (tamtéž).

- *Veřejná správa*: Efektivní spolupráce mezi veřejnou správou, veřejností, podnikatelskými subjekty a dalšími aktéry je podmínkou pro dosažení konsensu ohledně směru rozvoje města včetně plánovaných projektů ve městě (tamtéž).

Strategický plán vychází z vlastní analýzy města, podnětů od občanů a opírá se také o dotazníkové šetření mezi občany, do kterého se zapojilo 673 respondentů (Bartáková, 2019). Vzhledem k tomu, že v roce 2018 mělo město Jeseník cca 11 tisíc obyvatel, zapojilo se velmi velké procento populace. Co se týče zapojení mladých lidí do rozvoje města, je pravda, že část respondentů v dotazníku jistě byla z této věkové skupiny. Vedení města dokonce s místními studenty středních škol vedlo debatu o tom, co by si ve městě do budoucna představovali a pokud nějaký z mladých občanů Jeseníku chtěl, mohl městu předložit své podněty. Nicméně tímto zapojení mladých končí.

Město Jeseník následně na svých stránkách dle oblastí představuje, jaké projekty již byly dokončeny, a jaké plánuje v budoucnu dokončit. Velká část z nich se zaměřuje na sport a volný čas. Příkladem toho jsou projekty jako je výstavba Skateparku z roku 2021, multifunkční hřiště s ledovou plochou z téhož roku, oprava místního parku, nebo v roce 2018 otevřená víceúčelová sportovní hala (Strategický plán rozvoje města Jeseník, 2024). Město také plánuje do budoucna projekty jako chodník do přilehlých lázní, či cyklostezku a další prvky na podporu turismu.

Město Jeseník taktéž vynakládá velké úsilí při opravě a budování infrastruktury a školství. Nicméně v oblasti bydlení, která se dá vzhledem k úbytku obyvatel považovat za opravdu důležitou, příliš projektů nenalezneme. Je zde sice několik projektů, které v minulosti byly zaměřené na rekonstrukci bytových domů a veřejných prostranství, nicméně vzhledem k současné situaci nepřináší řešení. Město do budoucna plánuje několik velmi slibných projektů, jako je například „družstevní bydlení“. Je zaměřen na zlepšení situace střední příjmové skupiny, která dnes má ve městě problém na bydlení dosáhnout. Zároveň je zde několik projektů zaměřených na budování lokalit pro výstavbu rodinných domů (Strategický plán rozvoje města Jeseník, 2024). Tyto projekty mají rozhodně potenciál situaci s bydlením ve městě zlepšit, avšak zatím nejsou ve stádiu dokončení.

Přes veškerou snahu město Jeseník nevychází v porovnání s ostatními městy v Olomouckém kraji příliš dobře. Na stránkách města je sice prezentováno několik „nej“, kterými se Jeseník pyšní, což zahrnuje 1. místo v dostupnosti škol pro děti od 6 do 14 let v Olomouckém kraji, 1. místo ve srovnání kvality ovzduší v ČR, či vzhledem k výše zmíněnému nízkému sociálnímu kapitálu v oblasti se paradoxně jedná o „*město s nejlepší sounáležitostí v ČR³*“ (Město v datech). V přehledech, porovnávajících kvalitu života, jako

³ Město Jeseník odvozuje tento status od počtu zapsaných spolků a zájmových sdružení se sídlem v obci.

např. *Obce v datech*, který porovnává kvalitu života v 206 obcích ČR, však Jeseník spolu s Uničovem zaujímá nejhorsí místa (Zuntych, 2023).

3.2.2 Olomouc

Olomouc je šesté největší město v České republice a zároveň nejmenší město s více než 100 tisíci obyvateli (Cieslar, 2022). Je významným regionálním centrem, které se nachází v centrální části Moravy, podél stejnojmenné řeky (odtud název Morava) (Kovácz, Zsigmond & Machová, 2021, s. 2021). V Olomouckém kraji je Olomouc hodnocena jako nejlepší město pro život, což je ve výrazném kontrastu s nelichotivým výsledkem výše popsaného Jeseníku (Zuntych, 2023).

Ačkoliv se Olomouc, stejně jako zbytek ČR, musí potýkat s nižší porodností, populace se zde oproti Jeseníku udržuje na stabilní úrovni. I přes to, že město v minulých letech přišlo o status stotisícové metropole, dokázalo ho získat zpět (olomouc.eu, Soukup, 2022). Zajímavým a velmi důležitým fenoménem je, že obyvatelé Olomouce často neodcházejí pryč z oblasti, ale míří do menších obcí kolem Olomouce a nadále do města dojíždí, a to ať už za prací, nebo za vzděláním (Heloňa, 2022; Mahdalová & Škop, 2023). Tento trend je zřetelně vidět na obrázku č. 1 výše. Tato dynamika ukazuje, že Olomouc a její okolí tvoří silnou a stabilní komunitu, která je schopna udržet svou populaci i přes demografické výzvy. Tato skutečnost dále posiluje postavení Olomouce jako klíčového regionálního centra.

Olomouc má navíc stejně jako Praha nebo Brno významný vliv na své okolí. Ačkoliv proces změny funkčního charakteru přilehlých obcí není tak rychlý, postupem času je možné sledovat, jak se typické vesnice regionu mění na obce spíše satelitní (Kladivo, Roubínek, Opravil & Nesvadbová, 2015, s. 105). Tento proces suburbanizace je charakteristický úbytkem počtu obyvatel v centrálním městě a růstem počtu obyvatel v okolních obcích (Burian, Miříkovský & Macková, 2021, s. 10). Tento trend zvyšuje ceny pozemků v okolí Olomouce a ceny v samotném městě byly v roce 2018 třetí nejvyšší v České republice po Brně a Praze, což jsou nepoměrně větší města (Brno mělo v roce 2018 cca 380 000 obyvatel a Praha cca 1 300 000 obyvatel). Tato skutečnost je silně v kontrastu s tím, že v Olomouci je jeden z nejnižších průměrných platů v rámci krajských měst ČR (Burian, Macků, Zimmermannová & Kočvarová, 2018, s. 2). Olomouc nicméně proti danému trendu bojuje velmi aktivně a město je premiantem ve stavění bytů. Spolu s Plzní se zde při srovnání s ostatními krajskými městy v přepočtu na počet obyvatel staví nejvíce bytů (Boček, 2023). Tato skutečnost je jedním z nejdůležitějších faktorů pro udržení populace města a pro přilákání nových obyvatel.

Jak bylo psáno výše, Olomouc má přes 100 000 obyvatel, avšak velmi specifickým aspektem, který není v jiných městech pozorovatelný, je synergie města s univerzitou. Univerzita Palackého má 25 000 studentů a 4 000 zaměstnanců a je největším zaměstnavatelem a pracovní silou v Olomouckém kraji (Netek, Burian & Kohn, 2019, s. 3; upol.cz, 2024). Vysoký počet studentů a jejich poptávka po nájemním bydlení zvedá ceny pronájmů v Olomouci (Tauberová, 2018). Studenti jsou zde nejen velmi důležití pro ekonomiku města, ale zároveň se zásadním způsobem podílejí na rozvoji města. Ačkoliv tedy Olomouc čelí některým výzvám, jako je nižší průměrný plat a vysoké ceny pozemků, jeho silná komunita, vysoký počet studentů a úspěšná suburbanizace ho činí důležitým a prosperujícím městem. Město Olomouc se zaslouhuje o rozvoj celého kraje v mnoha oblastech (Burian, Brychtová, Vávra & Hladišová, 2015, s.2), což ukazuje jeho význam a potenciál pro budoucnost.

Zmínění studenti hrají v Olomouci velmi důležitou roli i při tvorbě plánů města. Přesvědčit se o tom můžeme při pohledu na to, kdo se zapojil do tvorby Strategického plánu rozvoje města Olomouce. Ten je základním střednědobým rozvojovým dokumentem, který se snaží efektivně řídit procesy plánování sociálně-ekonomického rozvoje území města, přičemž stanovuje základní směry a priority budoucího rozvoje. Celkovou zodpovědnost za průběh, koordinaci a řízení procesu tvorby nového Strategického plánu rozvoje města Olomouce měla dvacetičlenná Komise pro strategické řízení⁴, nicméně při tvorbě se vyházelo z:

- *dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 1 010 občanů, kde vyjadřovali své názory na stávající stav i budoucí rozvoj města,*
- *2 110 lidí se zapojilo do tvorby pocitových map, v rámci kterých bylo zaznamenáno více než 25 760 pocitů na určitá témata s vazbou na konkrétní městské lokality,*
- *170 občanů města a zástupců z řad podnikatelské veřejnosti se zúčastnilo veřejných projednání, debat a diskusí nad hlavními problémy a potřebami města stejně jako nad rozvojovými cíli a aktivitami do roku 2023,*
- *100 odborníků se zapojilo do práce odborných pracovních skupin,*
- *14 osobností města se zúčastnilo řízených rozhovorů. (Struna, 2022)*

Dotazníkové šetření i pocitové mapy zde obsahují velmi vysoké procento respondentů z řad studentů. Kupříkladu u průzkumu, který vedl k vytvoření emočních map v Olomouci

⁴ Komise byla složena z volených veřejných činitelů (zástupců volebních stran zastoupených v Zastupitelstvu města Olomouce), vedoucích pracovníků klíčových (samosprávných) odborů Magistrátu města Olomouce a zástupců partnerských organizací podílejících se na regionálním rozvoji města (Struna, 2022).

tvorili studenti vysoké školy 46,6 % dotazovaných (Pánek, 2018, s. 10). Do plánů města se tudíž studenti zapojují velmi podstatně.

Olomouc je nepochybně atraktivním místem k životu. Jeho atraktivitu lze vysvětlit mnoha faktory. Jedná se o klidné město s vysokou životní úrovní a velkým množstvím památek UNESCO, což přispívá k jeho jedinečnému kouzlu (Burian, Macků, Zimmermannová & Kočvarová, 2018, s. 2). Historické centrum města je známé svým 35 metrů vysokým Sloupem Nejsvětější Trojice, který je jedním z nejvýznamnějších symbolů města (Duraj, Marschalko, Niemiec & Yilmaz, 2016, s. 2268). Ale historie Olomouce sahá mnohem dále. První osídlení je dokládáno již od prehistorických dob, našli se zde kamenné nástroje, jejichž stáří je odhadováno na 40-10 tisíc let. Olomouc také představovala nejsevernější bod pobytu Římanů z doby markomanských válek. Vzhledem ke své strategické poloze a velmi úrodné půdě byla Olomouc vždy velmi důležitým obchodním uzlem a zároveň i kulturním, společenským a hospodářským centrem celého regionu. Tato role platí dodnes a je důležitou součástí identity města (České dědictví UNESCO, 2024).

3.2.3 Ostrava

Ostrava, třetí největší město v České republice a domov třetí části respondentů našeho průzkumu, je významným centrem nejen z hlediska velikosti, ale především díky svým komplexním funkcím (Šotkovský, 2010, s. 77). Město Ostrava plní zcela jednoznačně úlohu krajské metropole, a to nejen velikostními znaky, ale především svými komplexními funkcemi sociálními, ekonomickými, kulturními, vzdělanostními apod. Ostrava je také významným univerzitním městem, které hostí dvě státní univerzity: Ostravskou univerzitu v centru města a Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava se sídlem v ostravské čtvrti Poruba (Kovácz, Zsigmond & Machová, 2021, s. 2021). Tyto instituce přispívají k bohaté akademické a kulturní atmosféře města. Kromě toho je Ostrava jedním z největších dopravních uzlů v České republice (Kovácz, Zsigmond & Machová, 2021, s. 2021), což podporuje jak místní ekonomiku, tak i mobilitu obyvatel a studentů. Všechny tyto aspekty dělají z Ostravy dynamické a živé město, které hraje klíčovou roli v regionu i v celé zemi.

Ostrava nicméně čelí problému vyliďňování. Vyliďňování Moravskoslezského kraje, a zejména pak jeho metropole Ostravy, je významným problémem, který má hluboké sociální a ekonomické dopady. Ostrava, podobně jako americký Detroit, naplňuje definici tzv. smršťujícího se města (Krézl, 2022a). Tento trend je dokonce tak silný, že přestože Ostrava spolu s Ústím nad Labem staví v přepočtu na obyvatele nejméně nových bytů, díky zmíněné

skutečnosti, že zde dochází k úbytku obyvatel, to nepředstavuje tak přílišný problém (Boček, 2023). Úbytek obyvatel s sebou samozřejmě nese řadu negativ. Pokud se město začne zmenšovat, investice veřejných a soukromých subjektů se často omezí na nejpříznivější lokality, zatímco v těch zbylých naopak investic ubývá, což jen vede k jejich dalšímu úpadku (Maes, Loopmans & Kesteloot, 2012, s. 230).

Upadání celé oblasti je v dnešní době velké téma. V rámci srovnání České republiky je Moravskoslezský kraj nejrychleji se vyliďňujícím. Kraj v letech 2001 až 2010 přišel o postavení nejlidnatějšího kraje a od roku 2001 se počet jeho obyvatel snížil z 1 277 412 na 1 189 674, což ho v počtu obyvatel řadí mezi kraje ČR až na čtvrté místo (Šlezinger, 2011; Motlová, 2021; Dehner, 2023, s. 1). Podle takzvané „projekce počtu obyvatelstva z roku 2021“, kterou zpracoval Český statistický úřad, bude tento trend pokračovat. Počet obyvatel Moravskoslezského by se do roku 2070 mohl snížit o dalších 320 tisíc a spolu s tím by se měl věkový průměr obyvatel zvýšit o 6 let. Tento scénář by samozřejmě měl vážné sociálně-ekonomické dopady na celý region a vedení měst i kraje se snaží mu předejít (Gabzdyl, 2021).

Přestože v kraji obyvatel mírně přibýlo v roce 2023, je to zásluhou migrace, a je zde nutné podotknout, že od počátku roku 2023 přibýlo obyvatel v každém kraji ČR, s výjimkou kraje Ústeckého, kde došlo k poklesu (Dehner, 2023, s. 1). Pokud se na problém podíváme hlouběji, je zde i problém týkající se mladých lidí. Mladí, žijící v menších městech, odcházejí na studia a za prací do větších měst, pokud však v pozdějším věku mají dostatek financí a v místě kde vyrůstali je dostatečné dobrá infrastruktura a služby, stěhují se často zpátky. Pokud však dané město nemá kromě sociálních vazeb co nabídnout, k těmto návratům dochází jen minimálně, což je bohužel případ mnoha míst v Moravskoslezském kraji (Krupholzová, 2011).

Ostravu, jakožto metropoli Moravskoslezského kraje, trápí stejné problémy, jako zbytek měst. Ačkoliv v roce 2022 došlo k připojení rady obcí, čímž se teritorium obce zásadně rozrostlo, žije zde zhruba 280 tisíc lidí (cca stejně jako v roce 1970), přičemž pětina z nich je starší 65 let (Jiříček, 2022). Tato situace vyvolává otázky o budoucnosti regionu a vyžaduje strategické plánování a inovativní řešení.

Každý region České republiky samozřejmě má své specifické problémy, se kterými se musí vypořádat. Před regiony ČR, včetně Ostravy a celého kraje, stojí dvě základní výzvy: Jak udělat z minulých předností a handicapů přednosti v budoucnosti, a jak udělat ze současných handicapů přednosti (Marek, 2019, s. 61). Moravskoslezský kraj v čele s Ostravou byl v minulosti jedním z těch, které představovaly „pýchu a hrdost“ minulého režimu (Marek, 2019,

s. 61). Nicméně po roce 1989 se bývalé centrum uhelného a ocelářského průmyslu začalo zmenšovat, přišel průmyslový úpadek, velmi nízká míra porodnosti a odliv obyvatel, který přetrvává do dnešních dní, jak popisuje text výše (Cortese, Haase, Grossmann & Ticha, 2013, s. 2054). Tento jev je spojen hlavně s deindustrializací, což je proces, který zahrnuje celou škálu změn, nejprve technologické a ekonomické a posléze i sociální, urbanistické a ekologické struktury města a jeho zázemí, vzájemně provázaných změn různého charakteru, intenzity a rozsahu (Illner, 2010, s. 9). Na počátku tohoto procesu stojí obvykle snižování počtu pracovníků v průmyslu, poklesu průmyslové výroby, snižování objemu výroby (ve fyzickém i finančním vyjádření) (tamtéž). Jen stěží by se v České republice našel pro tento proces lepší příklad než město Ostrava. Ostrava je navíc také často zbytkem České republiky vnímána jako „špinavé“, či „šedivé“ město, rozhodně nepůsobí příznivě na potencionální příchozí obyvatelé (Ivan & Horák, 2011, s. 129).

Ostrava je také velmi rozptýlená, jak je psáno výše, město bylo profilováno na 500 tisíc lidí a v současné době zde žije zhruba polovina tohoto počtu, což způsobuje spolu s klesajícím počtem obyvatel provoz města čím dál nákladnější (Jiríček, 2022). Tato situace představuje pro Ostravu velkou výzvu. Jak se vypořádat s dědictvím minulosti a jak transformovat současné handicap na přednosti pro budoucnost? To jsou otázky, na které Ostrava hledá odpovědi. Ačkoli cesta nebude snadná, Ostrava má potenciál překonat tyto výzvy a stát se prosperujícím městem budoucnosti.

Zastupitelstvo města Ostravy si totiž při přípravě strategického plánu rozvoje města Ostravy uvědomovalo, že aktivní účast obyvatel je potřebná a žádoucí. Aby bylo zajištěno, že bude zastoupen skutečný průřez populace, a tím tedy problémy a pohledy od širokého spektra jednotlivců, rozhodli se využít *crowdsourcing* jako jeden z nástrojů používaných v procesu tvorby plánu. Nový strategický plán rozvoje Ostravy pro období 2017 až 2023 tak vznikl zapojením širokého spektra aktérů včetně veřejnosti. Celkem více než 6 800 lidí vyplnilo online dotazník se svými názory na Ostravu, téměř 1 200 lidí vložilo do online pocitové mapy 15 300 komentářů, 500 lidí zaslalo představitelům města své nápady na projekty a návrhy strategického plánu a více než 3 250 lidí jsou členy facebookové komunity FajnOVA (Haltofova, 2018, s. 99). Tyto kroky lze rozhodně vnímat jako posun směrem k větší občanské participaci na rozvoji města.

Při tvorbě strategického plánu na období 2017-2023 v konečném důsledku vyjádřilo svůj názor 20 tisíc lidí, což je velmi vysoké číslo. Cíle tohoto plánu byly: 1) propojit město uvnitř i se světem; 2) oživit historické centrum města; 3) být centrem prvotřídního vzdělávání;

4) zlepšit prostředí pro rozvoj podnikání; 5) podporovat komunitní život; 6) kultivovat prostředí pro život všech generací a 7) přiblížit město přírodě (fajnOVA, 2024). Tyto plány reagují na problémy, které popisoval i text této práce, a jsou dozajista velmi dobře mířené, o čemž je možné se přesvědčit také na webových stránkách Ostravy, kde jsou vypsané jednotlivé projekty.

Strategický plán na další období 2024 až 2030 bude schvalován v první půli roku 2024. Nicméně oproti předchozímu plánu se vedení města chce zaměřit primárně na dvě oblasti, a to kvalitní a dostupné bydlení a energetiku (OSTRAVA!!!, 2023). Jednání se navíc zúčastní kromě představitelů města, městských obvodů a opozice i zástupci univerzit, kulturní obce a podnikatelů. Ostrava má mimo jiné také Strategický plán 2030. Ten popisuje, jakým směrem by se Ostrava měla do roku 2030 ubírat, a jak by město mohlo vypadat. Tento plán je samozřejmě velmi abstraktní, nicméně objevují se zde prakticky stejné cíle a vize, jako ve strategickému plánu města 2017-2023. Do tvorby tohoto plánu město opět zapojilo velkou část obyvatel. Zapojení probíhalo pomocí dotazníků, do kterého se zapojilo téměř 5 200 lidí, následně město vytvořilo pocitovou mapu Ostravy, která zaznamenala přes 23 000 pocitů, a v neposlední řadě také probíhalo dotazování obyvatel města na akcích, a pracovní skupiny a rozhovory, což vedlo rovněž k vysokému zapojení mladých lidí (fajnOVA, 2023a).

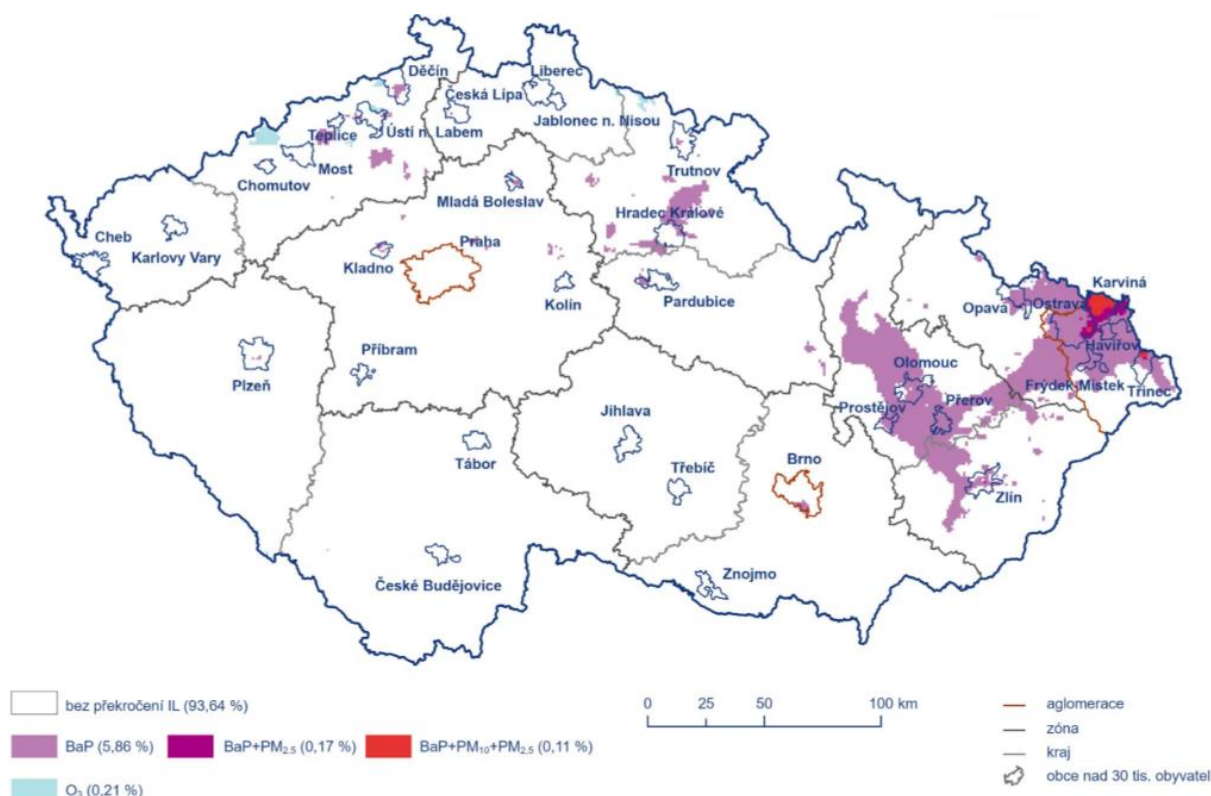
Ostrava je město, které se do dnešního dne zásadně proměnilo, a dá se v dnešní době dozajista popsat jako moderní kulturní město s řadou divadel, galerií a dalších kulturních zařízení (Pánek, Ivan & Macková, 2019, s. 2). Tato proměna je výsledkem usilovné práce na rozvoji města, kterého si všímá celá řada výzkumníků (Krézl, 2022a). Vedení města Ostrava se aktivně snaží zapojit mladé lidi do tohoto procesu rozvoje. K tomuto účelu využívají celou řadu kanálů, včetně on-line dotazníků a anket (talentOVA!!!, 2023). Toto úsilí je motivováno snahou udržet mladé lidi v Ostravě či je přilákat k přistěhování do města. Jak je z textu výše patrné, tato motivace je pro město jedním z nejdůležitějších úkolů.

Jednou z obrovských výhod Ostravy, a tím i celého Moravskoslezského kraje, jsou nízké náklady na život, což je v dnešní době jeden z nejdůležitějších faktorů (Motlová, 2021). Tento faktor totiž může být pro mladé lidi přitažlivý a může přispět k jejich rozhodnutí zůstat v Ostravě, nebo se zde přestěhovat. Je zde ovšem ještě spousta věcí, které musí do budoucna město zohlednit, a snažit se na dané věci pracovat. Příkladem lze uvést skutečnost, že pokud již dochází k migraci z Ostravy, je pravděpodobnější, že daní lidé se stěhují do měst jako je Brno, či Praha, a méně často míří do Ostravského „zázemí“, tedy obcí v okolí města. Ačkoliv je ve všední dny ve městě o 70 až 100 tisíc lidí více, úbytek se promítá i zde (Jiríček, 2022). Tento

trend ukazuje na výzvu, kterou Ostrava musí čelit v rámci svého úsilí o rozvoj a zapojení mladých lidí.

V neposlední řadě je zde otázka životního prostředí. Město Jeseník je na tom, co se životního prostředí týče velmi dobře, u Olomouce⁵ je situace sice komplikovanější, nicméně taktéž se nejedná o problém, který by rezonoval takovým způsobem, jak je tomu v Ostravě. Ačkoliv se situace spojená se znečištěním životního prostředí postupem času zlepšuje⁶, což zahrnuje jak celou ČR, tak i Ostravu samotnou, stále se pro Ostravsko jedná o jeden z nejpálčivějších problémů (Juna, 2023). Příkladem za všechny je kvalita ovzduší viz obrázek č. 2. Problém s životním prostředím dozajista může být jedním z faktorů, proč mladí lidé ve městě nechtějí zůstat, jelikož zhoršená kvalita životního prostředí způsobuje celou řadu zdravotních problémů a může člověku taktéž zásadně zkrátit život (Puklová, Lustigová, Kazmarová & Kotlík, 2013, s. 7).

Obrázek 2: Znečištění vzduchu v ČR

Zdroj: Šopfová, 2023

⁵ Olomouc a přilehlé okolí na tom z hlediska životního prostředí také není nijak zvlášť dobře. Co se kvality ovzduší týče, je na tom po Ostravě v mnoha ohledech nejhůře (Šopfová, 2023).

⁶ Ostrava je zapojena do celé řady projektů, které mají za cíl zlepšit kvalitu životního prostředí apod. (ZdraváOVA, 2024)

4. Praktická část

4.1 Charakteristika respondentů

Vlastní dotazníkové šetření lze rozdělit na tři části. Prvních pět položek směřovalo na základní charakteristiky respondentů, což jsou pohlaví, vzdělanost a věk (Olson, Smyth, & Ganshert, 2018, s. 9). V návaznosti na to jsou zde také otázky ohledně toho, odkud dotyční pocházejí, a jak dlouho žijí v daných městech. Po těchto položkách přichází počínaje otázkou č. 6 druhá část dotazníku, která se zaměřuje na spokojenost s rozvojem v daných městech, dostupnost služeb a taktéž i samotné zapojení respondentů do tohoto rozvoje a jejich spokojenost s tím, jak dosavadní rozvoj měst probíhá. Nakonec se ve své třetí části, která začíná položkou č. 20 dotazníkové šetření zabývá tím, jak se mladí lidé zapojení do tohoto průzkumu angažují v politickém dění města, jaké mají znalosti v tomto ohledu, odkud získávají informace o dění v obci, a zda se snaží ovlivňovat dění v obci tímto, nebo nějakým dalším způsobem.

Do dotazníkového šetření se celkově zapojilo 137 respondentů, přičemž proporčně pocházela přibližně třetina z nich z každého zkoumaného města. Všichni respondenti, vyjma pár starších výjimek, jsou ve věku 18 až 26 let, což je věková skupina, na kterou se v dnešní době zaměřují studie „mladých lidí“ (O’Toole, Marsh & Jones, 2003, s. 349; Boulianne & Theocharis, 2018, s. 116). Detailně jsou rozepsané počty respondentů dle pohlaví a měst, ze kterých pocházejí, v tabulce č. 1 níže.

Tabulka 1: Přehled respondentů

	Muži	Ženy	Neuvedeno	Celkem
Jeseník	16	22	4	42
Olomouc	17	23	6	46
Ostrava	24	21	4	49
Celkem	56	67	14	137

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

4.1.1 Pohlaví respondentů

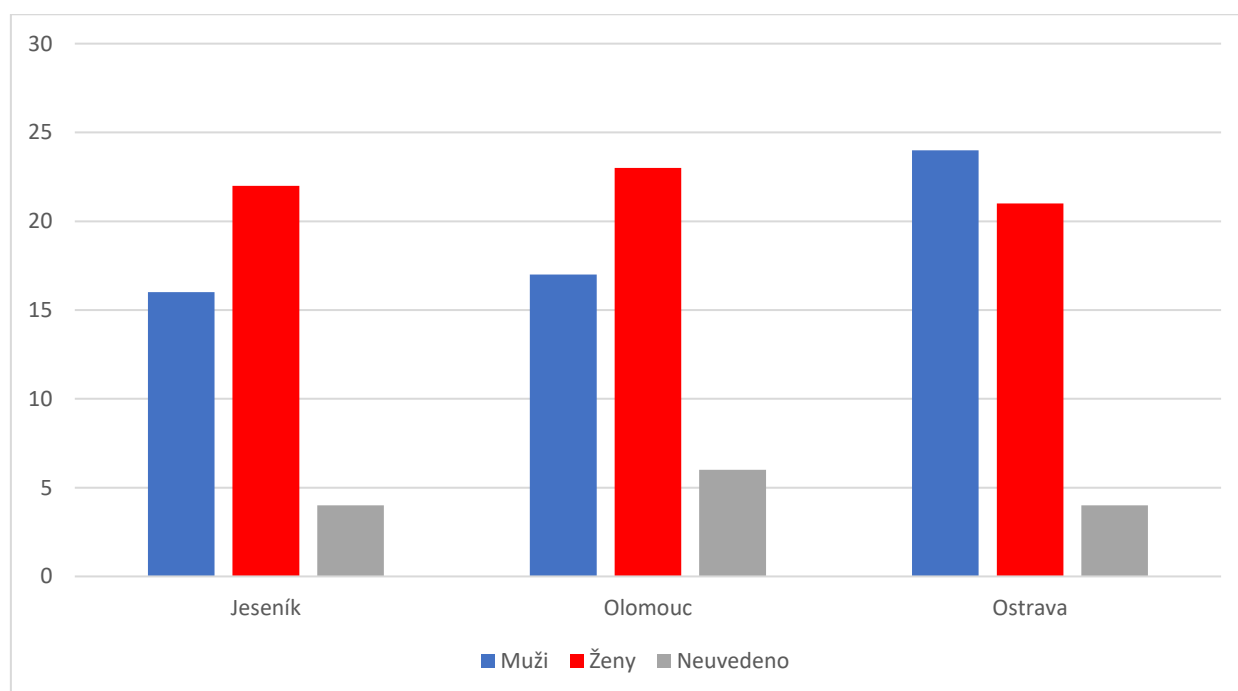
Hned první položka dotazníku směřovala na pohlaví respondentů. Zjistit tuto charakteristiku je naprosto zásadní, jelikož díky tomu je možné nalézt odpověď k ověření jednoho z předpokladů,

kteří byly pro účely této práce stanoveny, a tedy že: *Mužští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji než ženy*. Složení respondentů na základě pohlaví je spolu s celkovými informacemi o zkoumaném vzorku popsáno v tabulce č. 1 a následně také v grafu č. 2, který graficky vyjadřuje pouze pohlaví respondentů v jednotlivých městech.

Do dotazníkového šetření se zapojilo celkem 56 mužů, o 11 více žen a spolu s tím i 14 respondentů, kteří své pohlaví neuvodili. Respondenti toho výzkumu jsou zároveň primárně studenti VŠ, a to jak bakalářských, tak i magisterských studijních oborů. Fakt, že je zde větší zastoupení žen je tak předvídatelný, jelikož ženy jsou v současnosti na vysokých školách zastoupeny častěji. Tento fakt je ovšem relativní novinkou. Zatímco na přelomu 60. a 70. let 20. století tvořily ženy 38 % z celkového počtu vysokoškolských studentů, v akademickém roce 1989/1990 to bylo již téměř 45 %. V současnosti je to 57 % žen zapsaných k prezenčnímu studiu (mezi absolventy dokonce téměř 60 %) (Šťastná, Kocourková & Šídlo, 2019, s. 131).

Pokud rozdělíme respondenty na základě toho, odkud pocházejí, vidíme, že ženy tvoří nejpočetnější skupinu v případě Jeseníku i Olomouce. Jedná se tedy primárně o studenty Univerzity Palackého v Olomouci. Oproti tomu v případě Ostravy se jedná často o studenty Vysoké školy báňské, což je technická univerzita, a studenty Ostravské univerzity. Na technických univerzitách studuje obecně méně žen (Netíková, 2023), tedy je pochopitelné, že jsou zde více zastoupeni mužští respondenti.

Graf 2: Pohlaví respondentů

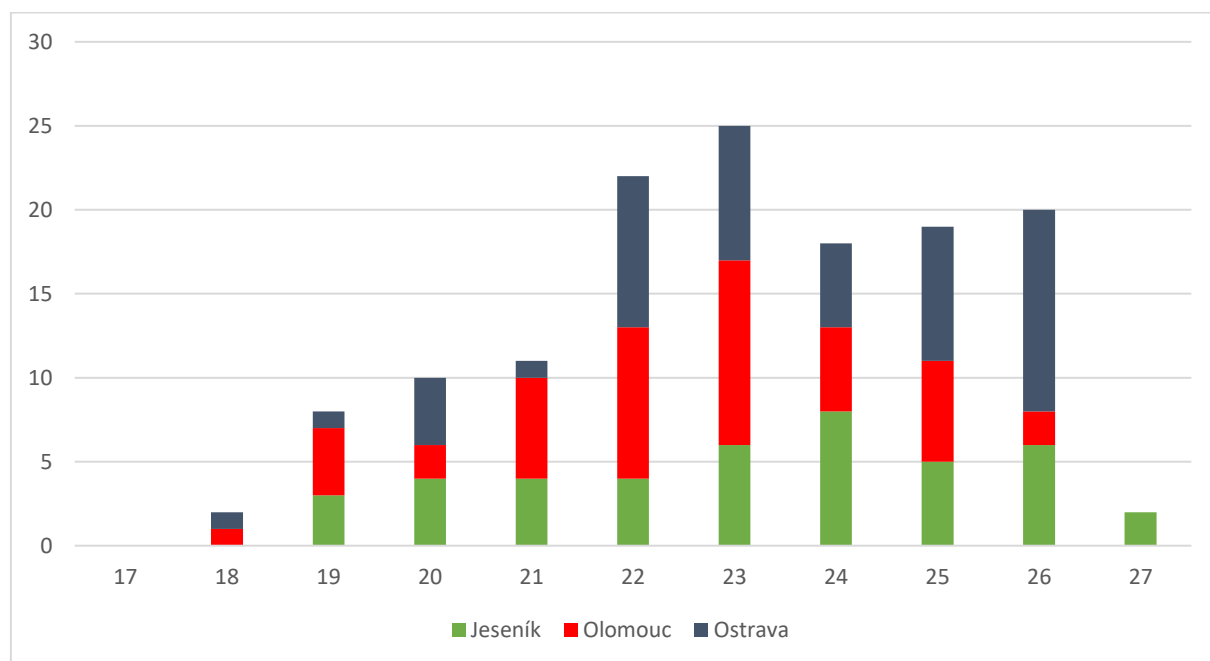
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Tento text nerozděluje respondenty dle pohlaví bezdůvodně. Ačkoliv jsou ženy ve veřejném prostoru daleko aktivnější, než jak tomu bylo v minulosti, stále nejsou aktivní tolik, jako mužská část populace (Paxton, Hughes & Barnes, 2020, s. 1). Muži a ženy mají totiž často odlišné zaměření. Pokud jde o politickou angažovanost, muži se častěji zajímají o záležitosti hospodářské a zahraniční politiky, a ženy se naopak více zajímají o sociální a environmentální otázky (Zani & Barrett, 2012, s. 279). Ženy jsou také oproti mužům zdrženlivější a méně aktivní u akcí, které vyžadují více úsilí a zviditelňování se, jako je například zveřejňování komentářů spojených s nějakou politickou kampaní, a spolu s tím ženy píšou daleko méně negativních komentářů apod. (Vochocová, Štětka & Mazák, 2015, s. 13). Trend větší participace mužů se však v posledních letech vytrácí a ženy bývají často stejně nebo i více aktivní (Kostelka, Blais & Gidengil, 2018, s. 456). Nicméně vzhledem k této problematice zkoumá tento text muže a ženy u některých položek dotazníku jako dvě odlišné skupiny.

4.1.2 Věkové rozložení respondentů

Jak bylo uvedeno výše v textu této práce, pojem „*mladí lidé*“ může zahrnovat velmi širokou skupinu lidí, nejčastěji se však u podobných typů studií jedná o skupinu obyvatel ve věku od 18 do 27 let (Fieldhouse, Trammer & Russel, 2007, s. 798; Henn & Foard, 2011, s. 48; Motti-Stefanidi & Cicognani, 2018, s. 244). Jinak tomu není ani u tohoto textu. Rozložení respondentů dle věku je graficky znázorněno v grafu č. 3.

Graf 3: Věk respondentů

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Graf č. 3 jednak ukazuje, kolik dotyčných v daném věku se do průzkumu zapojilo celkově, ale zároveň v něm lze vidět, odkud daní respondenti jsou. To je možné díky barevnému rozdělení. Pokud respondenti pocházejí z Jeseníku, jsou znázorněni zeleně, v případě, že se jedná o dotazované z Olomouce, barva je červená, a respondenti z Ostravy jsou vyznačení modrošedou barvou.

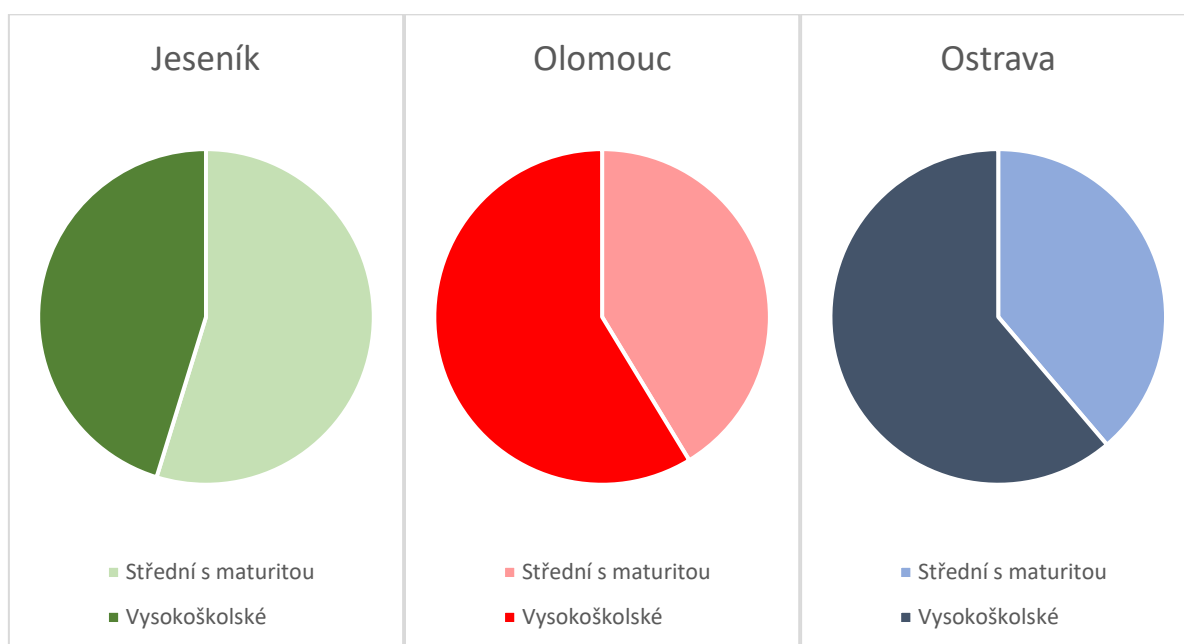
Věk je jednou z nejdůležitějších charakteristik. Obecně platí, že čím jsou lidé starší, tím více se zapojují do veřejného dění (Sloam, 2016, s. 292). Ačkoliv je věková škála respondentů tohoto výzkumu malá, jsou zde zásadní rozdíly. Mimo to, že totiž mladší lidé participují méně než zbytek populace, je velký rozdíl i mezi jednotlivými ročníky. Například lidé ve věku 18 a 19 let vykazují jinou míru zapojení, než mladí lidé o 6 let starší (Banaji & Buckingham, 2010, s. 18). Tento text proto danou problematiku chce prozkoumat na dotazovaném vzorku a přinést tak další informace do stávajícího výzkumu dané oblasti.

4.1.3 Dosažené vzdělání dotazovaných

Velmi často je popisováno, že vzdělanější lidé jsou daleko více aktivní ve veřejném dění apod. (Persson, 2013, s. 689). Participace samozřejmě není jediným aspektem, který se s vyšší vzdělaností pojí. Pro společnosti jako celek platí, že když více lidí získá vysokoškolské vzdělání, zlepší se situace v mnoha dalších ohledech, jako je frekvence kouření, obezita, dobrovolnictví a účast na vzdělávacích aktivitách s dětmi, což má rovněž významný dopad nejen na jednotlivce, ale i na celou společnost (Baum, Ma & Payea, 2013, s. 7;). Text této práce se bude věnovat i tomu, jak úroveň vzdělání u respondentů ovlivňuje jejich zapojení do rozvoje, jelikož rozdíl mezi nimi může být značný.

Další položka dotazníku proto zněla: „*Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*“. Jednalo se o uzavřenou otázku, kde respondenti vybírali z možností. Všichni zúčastnění se nakonec dali rozdělit do dvou skupin, a to do těch, kteří mají hotovou střední školu s maturitní zkouškou, a ty, kteří již mají vysokoškolský diplom. Je zde potřeba podotknout, že většina dotazovaných byla v době, kdy se konalo dotazované šetření, studenty vysokých škol. Respondenti, kteří mají v našem výzkumu „pouze“ maturitu, tak s velkou pravděpodobností v nejbližších letech přejdou do skupiny s vysokou školou.

Graf 4: Vzdělání respondentů

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Při pohledu na graf č. 4, který ukazuje složení respondentů napříč městy vzhledem k jejich dosaženému vzdělání, je vidět, že jak v Olomouci, tak i v Ostravě převyšují respondenti, kteří již mají diplom z vysoké školy. U respondentů z Jeseníku je mírná převaha těch, kteří vysokoškolský titul v současné době ještě nemají.

4.1.4 Obce, ze kterých respondenti pocházejí

Čtvrtá položka dotazníku zjišťovala, odkud samotní respondenti pocházejí. Odpovědi na tuto otázku jsou již zakomponovány v dřívějším textu. Tato otázka měla jednoduchý účel, díky odpovědím je možné respondenty vůbec mezi města rozdělit⁷. Otázka, která následovala po tomto dotazu zněla: „*Jak dlouho žijete ve svém městě?*“. Tato otázka je velmi důležitá.

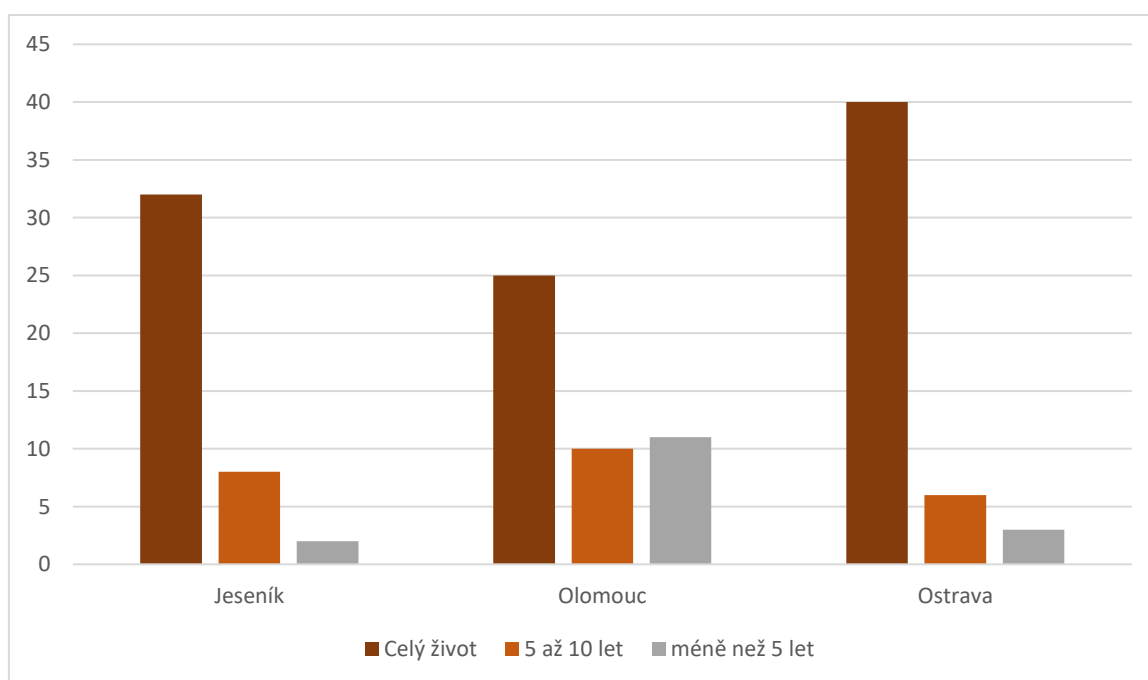
Jak bylo popsáno v teoretické části textu, každé ze zkoumaných měst má specifické postavení. Jeseník je spádovým městem pro celý okres, Olomouc je krajským městem, kde žije obrovské množství studentů, a Ostrava je třetím největším městem v ČR. Postoje obyvatel, kteří se do zkoumaných měst přistěhovali, mohou být diametrálně odlišné od postojů těch

⁷ Při dotazníkovém šetření byly v závislosti na tom, kde probíhalo, přiděleny jednotlivým respondentům speciální kódy, podle čehož následně bylo možné dotazníky při analyzování odpovědí třídit. Respondenti tedy odpovídali na otázku odkud jsou, avšak danou informaci bylo možné předem určit, vzhledem k místu, kde dotazování probíhalo.

respondentů, kteří ve městě žijí delší dobu, případně celý život. V této práci je z tohoto důvodu u otázek, které jsou pro dané srovnání vhodné, reflektován rozdíl mezi těmito skupinami.

Složení respondentů na základě toho, odkud pocházejí, je znázorněno v grafu č. 5. Z něj je patrné, že většina dotazovaných žije v daných městech celý život. Největší podíl respondentů, kteří v daném městě žijí celý život je v Ostravě. Počet přistěhovaných zde naopak v porovnání s Olomoucí není vysoký. V Olomouci je na druhou stranu podíl respondentů, kteří ve městě prožili celý život, podstatně menší. Do výzkumu se v Olomouci zapojilo jen 25 takových respondentů, dalších 10 uvedlo, že zde žije 5 až 10 let, a 11 dotazovaných v Olomouci žije méně než 5 let. To odpovídá skutečnosti, že ve městě žije opravdu velké procento studentů, kteří zde přijíždí na Univerzitu Palackého z jiných míst po České republice, což bylo zmíněno výše v podkapitole věnované městu Olomouci. U města Jeseník je situace podobná jako u Ostravy.

Graf 5: Odpovědi na otázku „Jak dlouho žijete ve svém městě?“

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

4.2 Participace na rozvoji obce

Další část práce se věnuje tomu, jak se respondenti tohoto výzkumu zapojují do rozvoje v jejich městech. Tento jev je velmi problematický a dle již provedených studií jsou postoje společnosti k danému tématu velmi skeptické a zapojení obyvatel velmi nízké. Příkladem toho je dotazníkové šetření z Ostravy, což je shodou okolností i jedno z námi zkoumaných měst.

Z výsledků tohoto průzkumu vyšlo, že jen 19 % respondentů je přesvědčeno, že má dostatek možností, jak se zapojit do rozhodování o rozvoji města. Formy zapojení, které respondenti vítají, jsou hlavně: online dotazníky a ankety, referenda, diskuze, participativní rozpočet a možnost navrhovat konkrétní projekty (fajnOVA, 2023a). Následující podkapitoly představí odpovědi na otázky zaměřené na spokojenost respondentů se současnou situací ve městech a zároveň zmapuje to, jak se zapojují do samotného rozvoje. Dále pak text objasňuje některé předpoklady tohoto textu.

4.2.1 Dostupnost základních služeb v obci

Položka č. 6 v dotazníkovém šetření směřovala na to, jak respondenti hodnotí dostupnost základních služeb v daném městě. Konkrétně otázka zněla: „*Jak byste zhodnotil/a dostupnost základních služeb (obchody, lékárna, pošta apod.) ve Vaší obci?*“. Odpovědi na tuto otázku vykreslují zkoumaná města ve velmi dobrém světle, jak je patrné z tabulky č. 2. Ta odpovědi respondentů popisuje. V případě měst Olomouc a Ostrava vybrala naprostá většina respondentů z odpovědí „Velmi dostupné“, „Dostupné“, „Nedostupné“, „Velmi nedostupné“ a „Nevím“ první dvě možnosti. Situace spojená s dostupností služeb je zde tedy velmi dobrá. V případě Jeseníku je nicméně výsledek méně pozitivní. Žádný z jesenických respondentů nevybral možnost „Velmi dostupné“ a odpovědi se dělí na prakticky téměř shodné poloviny, přičemž první skupina popsala služby ve městě jako „Dostupné“ a druhá jako „Nedostupné“. Tento jev popisovali jak muži, tak ženy víceméně stejným způsobem.

Tabulka 2: Zhodnocení dostupnosti základních služeb v obci

Město	Velmi dostupné	Dostupné	Nedostupné	Velmi nedostupné	Nevím
Jeseník	0	20	21	0	0
Olomouc	22	22	1	0	1
Ostrava	27	21	1	0	0

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

4.2.2 Stav obecních služeb

Dostupnost základních služeb je dozajista jednou z vizitek dobře se rozvíjejícího města. Dalším neméně důležitým aspektem je stav obecních služeb a zařízení, na což zjišťovaly odpovědi položky číslo 7 a 8, které konkrétně zní: „*Jak moc jste spokojený/á se stavem obecních služeb a zařízení ve Vaší obci?*“ a „*Je nějaká služba, která Vám v obci chybí?*“. Pod pojmem *obecní*

služba si lze přestavit celou řadu věcí. Nicméně ve zkratce se jedná o záležitosti jako je obecní policie, veřejné osvětlení, provoz např. městské knihovny, svoz odpadu apod. (Hellebrandová, 2024). Stejně jako u minulé otázky i zde vybírali respondenti z pěti možných odpovědí: „Velmi spokojený“, „Spíše spokojený“, „Spíše nespokojený“, „Velmi nespokojený“ a „Nevím“.

Odpovědi na tuto otázku jsou přehledně znázorněny v tabulce č. 3 níže. Jak je z ní patrné, města zde dopadají podobně, jako tomu bylo u minulé otázky. Respondenti z Jeseníku se opět dělí na dvě poloviny. Ti, kteří označili odpověď „Spíše spokojený“ jsou prakticky totožnou skupinou, která označila v předchozí otázce základní služby v obci za „Dostupné“. Oproti tomu, nespokojení respondenti jsou ti, kteří ni odpověděli negativnější možností. Respondenti pocházející z Olomouce podobně jako u předchozí položky popisují služby pozitivně, více než polovina z nich hodnotí služby nejlepším možným hodnocením. Pozitivní odpověď zvolili všichni až na výjimku čtyř dotazovaných. V Ostravě jsou u této otázky odpovědi méně pozitivní. Nejlepší možnou odpověď zvolilo pouze 14 z dotazovaných. Prakticky všichni ostatní následně označili druhou pozitivní odpověď a stejně jako u respondentů z Olomouce, pouze čtyři respondenti zvolili negativní odpověď. U této otázky, stejně jako u předchozí, není žádný vztah k nějaké z dalších charakteristik.

Tabulka 3: Spokojenost se stavem obecních služeb a zařízení v obci

Město	Velmi spokojený	Spíše spokojený	Spíše nespokojený	Velmi nespokojený	Nevím
Jeseník	0	19	22	1	0
Olomouc	27	15	3	0	1
Ostrava	14	31	4	0	0

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Po této otázce přišel na řadu dotaz: „Je nějaká služba, která Vám v obci chybí?“. Respondenti měli možnost otevřené odpovědi, pokud jim v obci nic neschází, nemuseli zde uvádět nic. V Olomouci, jakožto nejlépe hodnoceném městě, uvedlo určitou službu pouze šest respondentů. Jako hlavní zde uváděli, že jim chybí služba, která by řešila problém s bezdomovectvím. V případě Ostravy pak opět nebyl počet respondentů, kteří odpověď uvedli, vysoký. Jednalo se o 7 připomínek, ve kterých byl obsažen hlavně apel na parkování, svoz odpadu, špatnou dostupnost lékařů a zubařů a následně ještě několik dalších požadavků. V případě Jeseníku uvedlo 34 dotazovaných, že jim v obci nějaká služba schází. Uvedená zde byla celá řada odpovědí. Nejčastěji se objevoval nedostatek lékařů, zubařů, malý počet hřišť

pro děti a další možnosti spojené s volným časem jako je zoo či krytý bazén, také nedostatek obchodů či absence rozvozu jídla.

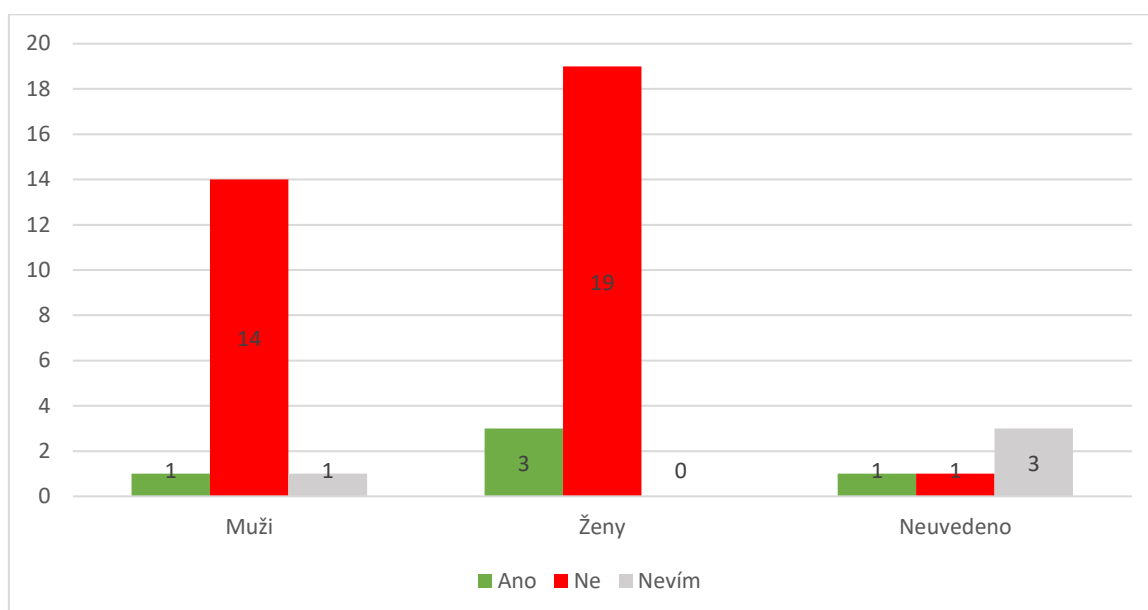
4.2.3 Zapojení respondentů do rozvoje obce

Jeden z již zmíněných předpokladů této práce je, že *„Mužští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji než ženy*. Jak již výše tento text popisoval na základě uvedené literatury, mezi jednotlivými pohlavími jsou v mnoha ohledech rozdíly. Následující řádky představují odpovědi na čtyři položky z dotazníkového šetření, které zkoumají zapojení respondentů do rozvoje měst a zároveň zmíněný předpoklad o vyšší aktivitě mužů. Tyto čtyři otázky se dají rozdělit na dvě skupiny. Otázky číslo 9 a 10 zněly: *„Zaregistrovali jste nějakou možnost, jak se zapojit do rozvoje Vaší obce?“* a *„Pokud ano, o jakou možnost/aktivitu šlo?“*. Tyto otázky jsou principiálně odlišné od dalších dvou otázek č. 11 a 12, které zjišťovaly *„Zapojili jste se někdy do nějaké aktivity spojené s rozvojem Vaší obce?“* a *„Pokud ano, o jakou aktivitu šlo?“*. Pokud vezmeme v úvahu metody, jakými se zkoumaná města snažila mladé lidi do rozvoje zapojit, je nutné se věnovat jak tomu, zda mladí lidé vůbec o nějaké možnosti vědí, a následně také skutečnému zapojení, jelikož se jedná o dvě diametrálně rozdílné záležitosti.

Následující text představuje odpovědi na první dvě zmíněné otázky, které jsou zaměřené na to, zda vůbec respondenti nějakou možnost zapojení ve svém městě zaregistrovali. Aby byly odpovědi respondentů co nejvíce přehledné a srozumitelné, jsou v tomto případě rozděleny do tří grafů v závislosti na tom, odkud dotazovaní pocházejí. Jednotlivé grafy pak také znázorňují, zda se jedná o muže či ženy.

První graf znázorňuje odpovědi respondentů původem z Jeseníku. Někakou možnost zapojit se do rozvoje města zaregistrovalo 5 ze 42 dotazovaných, tedy 12 %. Jednalo se o 3 ženy, 1 muže a 1 respondenta, který své pohlaví neuvedl. Častěji si tedy v případě města Jeseník nějaké aktivity spojené s rozvojem všímali ženy, a to jak v absolutních číslech, tak procentuálně. Blíže jsou odpovědi znázorněny v grafu č. 6.

Graf 6: Možnosti zapojení se v Jeseníku

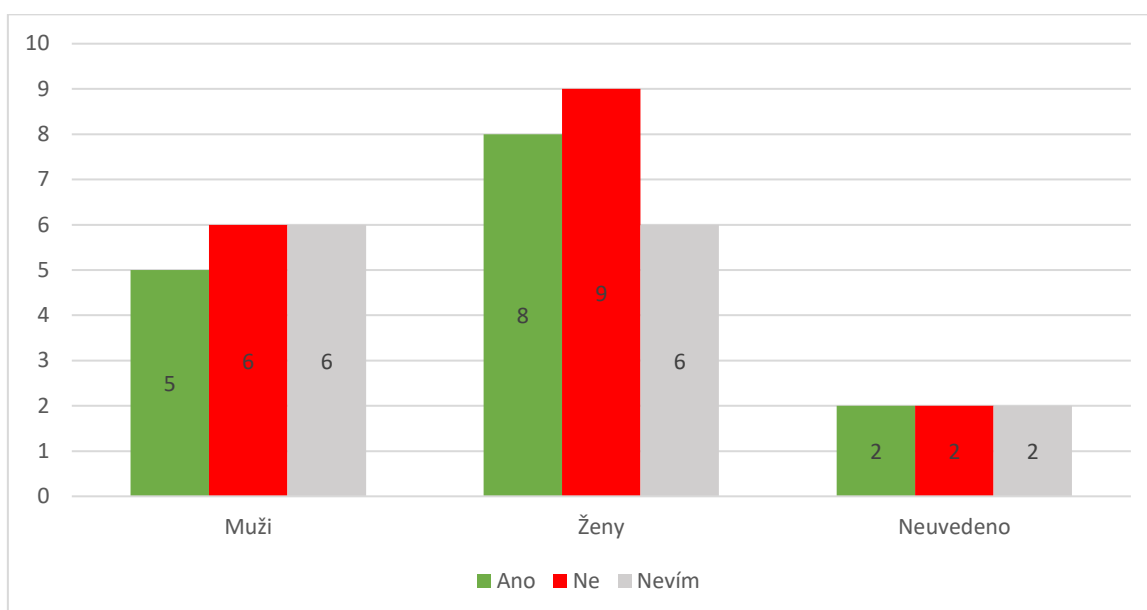
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Na otázku č. 10, tedy „*Pokud ano, o jakou možnost/aktivitu šlo?*“, odpovídali jen ti, kteří v předchozí otázce vybrali možnost „*Ano*“. Jedná se tedy pouze o pět odpovědí. Dva respondenti uvedli, že se jednalo o „debatu“ ohledně budoucnosti města, další tři uvedli, že zaregistrovali dotazníkové šetření, které ve městě probíhalo. Žádný z dotazovaných nicméně neuvedl více než jednu věc.

Pokud nyní přejdeme k druhému námi zkoumanému městu, uvidíme diametrálně odlišný výsledek. Respondenti, kteří pocházejí z Olomouce, si nějaké aktivity spojené s rozvojem města všimli o poznání častěji, což je na první pohled zřejmé z grafu č. 7. Zejména pak při jeho porovnání s předchozím grafem č. 6, který popisuje odpovědi respondentů z Jeseníku. Pokud daný rozdíl vyjádříme procentuálně, v Olomouci nějakou možnost, jak se zapojit do rozvoje města zaregistrovalo 32 % dotazovaných, což je oproti Jeseníku nezanedbatelný rozdíl. Danou možnost pak registrovali muži i ženy prakticky stejnou měrou. Velký rozdíl zde však nalezneme hlavně u odpovědí na následující otázku v dotazníku, která zkoumala, o jakou možnost se jednalo⁸. Z 15 respondentů, kteří uvedli, že nějakou možnost zapojení se do rozvoje zaregistrovali, uvedlo 12 z nich, že zaregistrovali určitou formu dotazování. Navíc ovšem několik z nich uvedlo i další záležitosti. Nejčastěji možnost debat, dobrovolnictví či charity.

⁸ Jedná se o odpovědi na otázku č. 10, tedy „*Pokud ano, o jakou možnost/aktivitu šlo?*“, na kterou odpovídali jen ti, kteří v předchozí otázce vybrali možnost „*Ano*“.

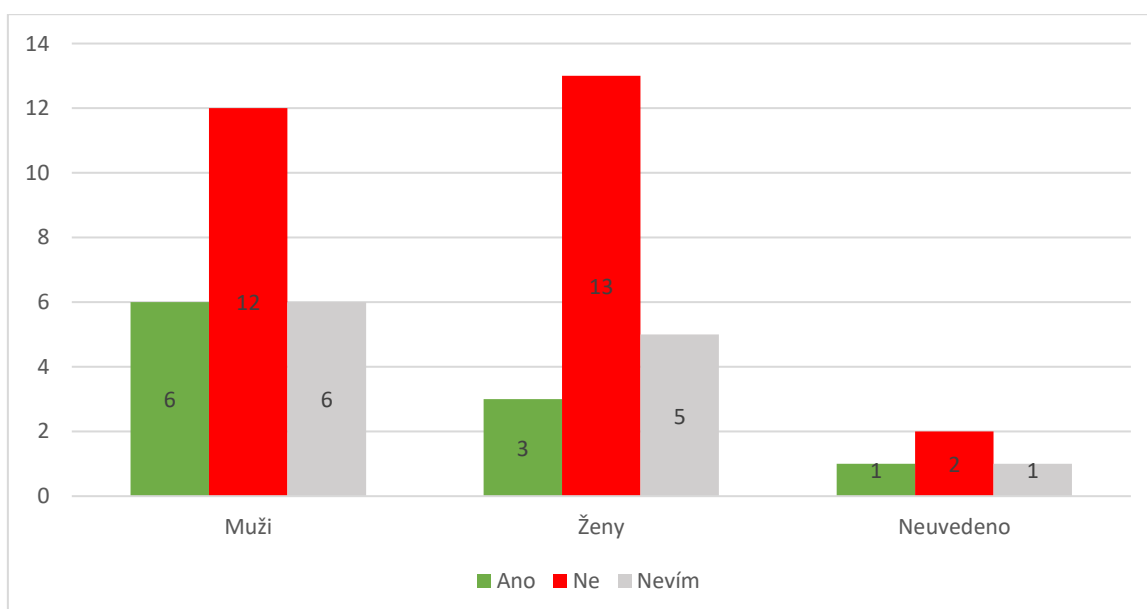
Graf 7: Možnost zapojení se v Olomouci

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Posledním zkoumaným městem je Ostrava. Na rozdíl od Jeseníku a Olomouce jsou respondenti z Ostravy častěji muži. Pokud se podíváme na to, jak odpovídali na otázku ohledně toho, zda zaregistrovali nějakou možnost zapojení se do rozvoje obce, je zde výsledek o něco lepší než v případě Jeseníku, avšak nedosahuje hodnot jako Olomouc.

Graf 8: Možnost zapojení se v Ostravě

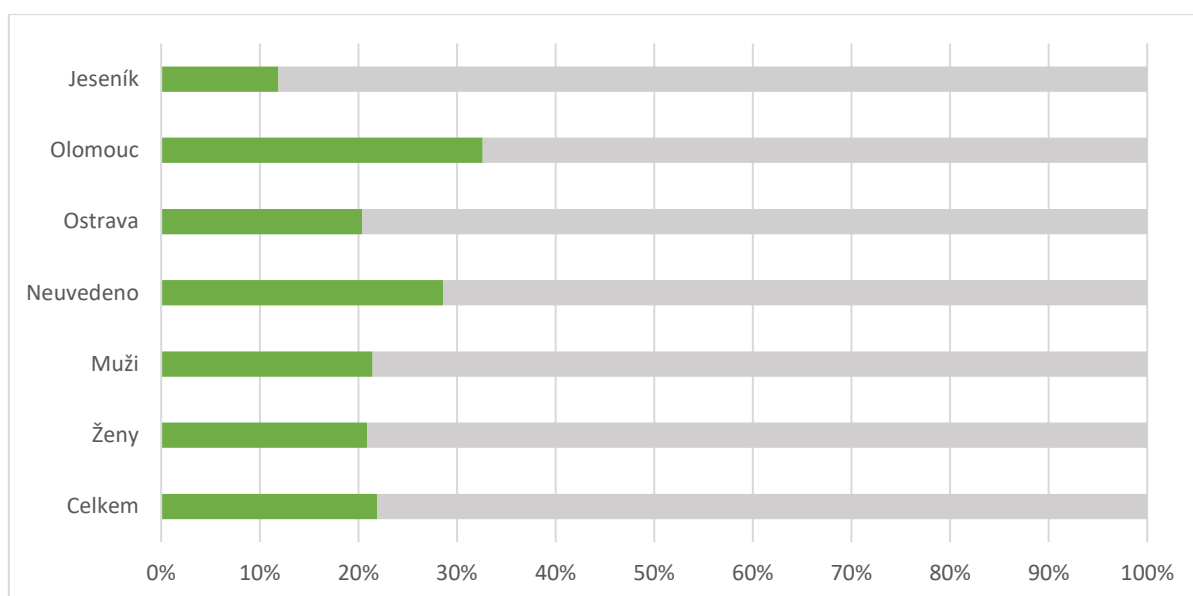
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Možnost zapojení zaregistrovalo 10 z 49 dotazovaných, tedy téměř 20 %. Rozdíl mezi pohlavími je zde oproti předchozím městům znatelný. Kladně zde odpovědělo 6 z 24 mužů, což

představuje 25 %, a oproti tomu pouze 3 z 21 žen, tedy 14 %. Ostrava je jediným městem ze zkoumaných měst, kde je zapojení mužů vyšší. Odpovědi respondentů jsou pro přehlednost a možnost porovnání graficky znázorněny v grafu č. 8 níže. Při pohledu na to, co respondenti z Ostravy uváděli v odpovědích, se nejčastěji objevovala možnost zapojení se do dotazníkových šetření, případně anket, možnost o daném tématu hovořit ve stáncích města a další debaty.

Jednotlivá města od sebe zásadně liší, jak je popsáno v předchozích řádcích. Pro větší orientaci v tom, jak jednotlivé skupiny na položku č. 9 odpovídali, je zde graf č. 9.

Graf 9: Možnost zapojení se napříč skupinami

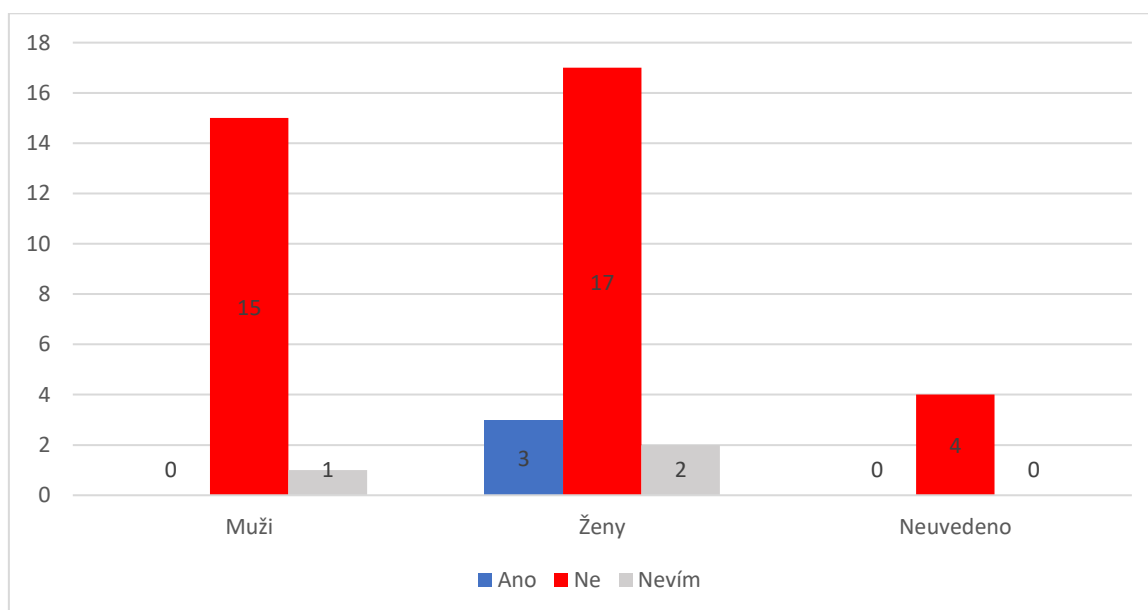
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

V grafu č. 9 je přehledně v procentech shrnuto, jak se jednotlivé skupiny respondentů k dané otázce vyjádřily. Zelená barva v grafu značí ty odpovědi, které byly pozitivní (tedy možnost „Ano“). Jako první poznatek je zde jasně patrné, že respondenti z jednotlivých měst vykazují zásadně rozdílné výsledky. Dále je pak z grafu patrné, jaké bylo povědomí o možnosti zapojení se v celkovém vzorku. Pokud se na mladé lidi, zapojené do tohoto výzkumu podíváme jako na celek, jejich míra zaregistrování nějaké možnosti zapojení se do rozvoje měst je relativně vysoká a představuje téměř 22 %. Zároveň je potřeba zmínit, že ačkoliv je možné nalézt u jednotlivých měst odlišnosti, muži a ženy se v tomto případě v celkovém součtu prakticky neliší. Jako velmi zajímavé zjištění je zde potřeba popsat i skupinu respondentů, která ačkoliv není příliš početná, vykazuje nejlepší hodnoty. Pokud se podíváme na celkové výsledky odpovědí na otázku č. 10, jednoznačně nejčastěji je uváděna možnost zapojení do dotazníkových šetření.

Následující dvě otázky „Zapojili jste se někdy do nějaké aktivity spojené s rozvojem Vaší obce?“ a „Pokud ano, o jakou aktivitu šlo?“ směřovaly již konkrétně na zapojení dotazovaných do rozvoje, a ne pouze na to, zda danou možnost zaregistrovali. Text a grafy níže tak ukazují, jak se respondenti dle uvedených odpovědí reálně do rozvoje obce zapojili, a přesně jako v textu výše je rozděluje na jednotlivá města a pohlaví, přičemž na závěr představuje celkový souhrn toho, jak odpověděly jednotlivé skupiny.

Stejně jako v případě předchozích dvou otázek se text nejprve bude věnovat respondentům, kteří pocházejí z města Jeseník. Procentuálně respondenti z Jeseníku nejméně registrovali nějakou možnost, jak se do rozvoje zapojit, což bylo popsáno v předchozím textu. Při pohledu na to, zda se nakonec daní respondenti do nějaké aktivity spojené s rozvojem skutečně zapojili, není situace lepší. Možnost zapojit se zaregistrovalo 5 dotazovaných, avšak reálně se dle odpovědí zapojili jen 3, což představuje cca 7 % dotazovaných z dan obce. Jak je z grafu č. 10 zřetelné, byli zde i dva respondenti, kteří zvolili možnost „Nevím“. Tito dotazovaní však dále neuvedli, o jakou aktivitu se jednalo, a tudíž na ně tento text pohlíží jako na ty, kteří se do rozvoje nezapojili. Všichni zapojení jsou v případě Jeseníku ženy. Jedná se samozřejmě o tytéž dotazované, kteří v dřívějších odpovědích uvedli, že nějakou možnost zapojení zaregistrovali. Jedna z respondentek se pak zapojila do debaty o budoucnosti města a dvě dotazované byly součástí dotazníkového šetření.

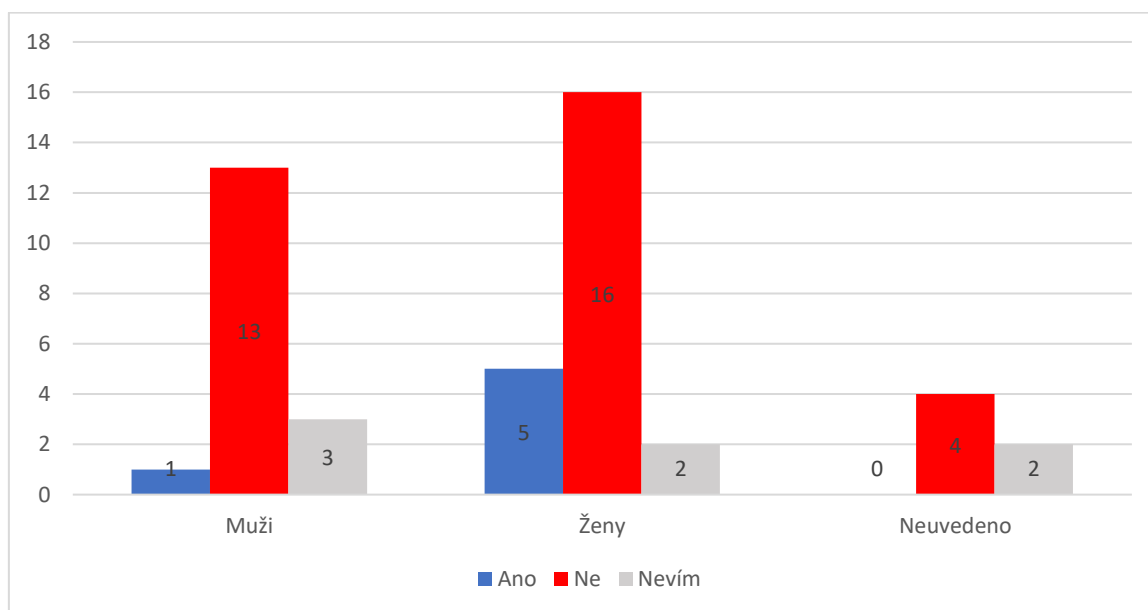
Graf 10: Reálné zapojení respondentů z Jeseníku

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Stejně jako u odpovědí na předchozí dvě otázky, respondenti z Olomouce dle výsledků tohoto dotazování vypadají daleko aktivnější. Avšak stejně jako ti z Jeseníku nejsou aktivní ve všech případech, kdy zaregistrovali nějakou možnost zapojení. Jak je z grafu č. 7 výše v textu patrné, možnost k zapojení zaregistrovali muži, ženy i ti, kteří své pohlaví neuvedli. Do některé z aktivit se však nakonec nezapojila ani polovina z nich. Celkově možnost zapojení se v Olomouci zaregistrovalo 32 % respondentů, avšak pokud se podíváme na reálné zapojení, procento zapojených se sníží na 13 %. Navíc zde stejně jako u případu Jeseníku zásadně převládá zapojení žen, což je patrné i z grafu č. 11. Z 5 mužů, kteří nějakou možnost zapojit se zaregistrovali, se jich nakonec zúčastnil jen jediný. V případě respondentů, kteří neuvedli své pohlaví, se i přes 2 jedince, kteří nějakou možnost zaregistrovali, nikdo z nich nakonec nezapojil, a ačkoliv je zde pokles i u žen, z 8, které uvedli, že nějakou možnost zapojení se do rozvoje města zaregistrovali, se jich pouze 5 skutečně do některé z aktivit zapojilo. Pokud se podíváme konkrétně na to, o jaké aktivity se jedná, převládá zde opět možnost zapojení se do dotazníkového šetření. Nicméně se objevila i odpověď „kulturní rozvoj obce“, či dobrovolnictví.

Graf 11: Reálné zapojení respondentů z Olomouce

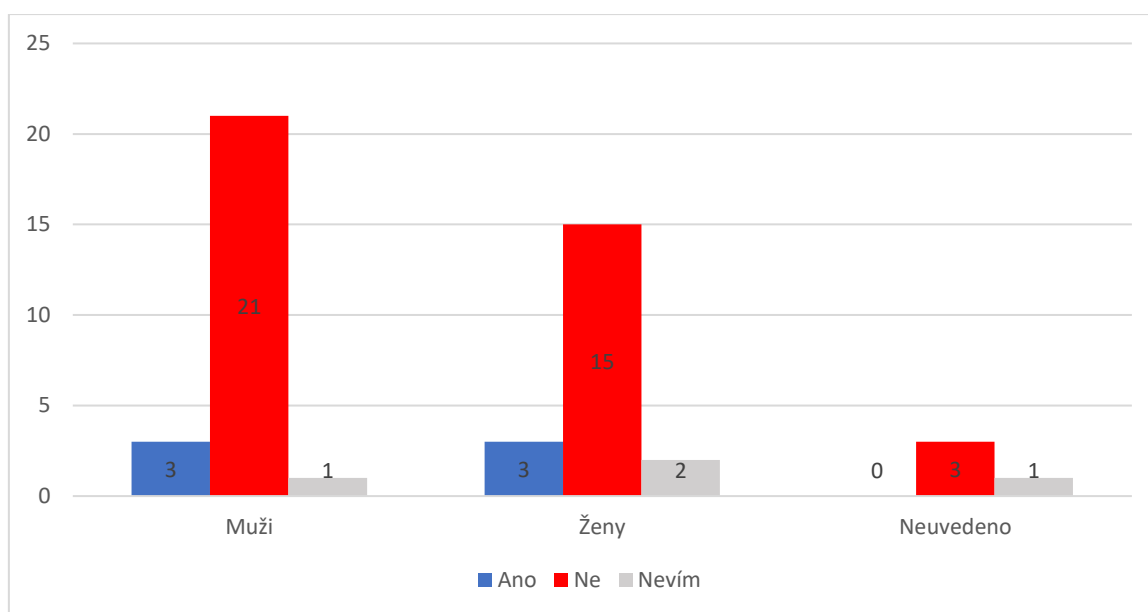

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

V podobném duchu, jako tomu bylo u dvou výše zmíněných měst, se nesly i odpovědi respondentů z Ostravy. Jejich odpovědi na otázku „Zapojili jste se někdy do nějaké aktivity spojené s rozvojem Vaší obce?“ jsou přiblíženy v následujícím grafu č. 12. Pokud se tento graf podíváme a porovnáme jej s grafem č. 8, který popisuje, zda nějakou aktivitu spojenou s rozvojem obce respondenti zaregistrovali, je zde stejně jako v případě Jeseníku a Olomouce

znatelný pokles. Nějakou možnost, jak se do rozvoje obce zapojit zaregistrovalo v Ostravě 6 mužů, 3 ženy a 1 respondent, který své pohlaví neuvedl. Skutečně se však do rozvoje zapojili jen 3 muži a 3 ženy. Do nějaké formy rozvoje se tedy zapojilo jen 12 % dotazovaných. Navíc zde je patrné, že ženy, které zaregistrovaly nějakou možnost zapojení, se skutečně zapojily a oproti tomu u zbytku dotazovaných z Ostravy je skutečné zapojení nižší. Mezi odpověďmi šesti aktivních dotazovaných z Ostravy nejčastěji převládala možnost zapojení se skrze dotazníkové šetření, avšak je zde uvedena i možnost „podání návrhu na opravu chodníku“ a účast na úklidové akci.

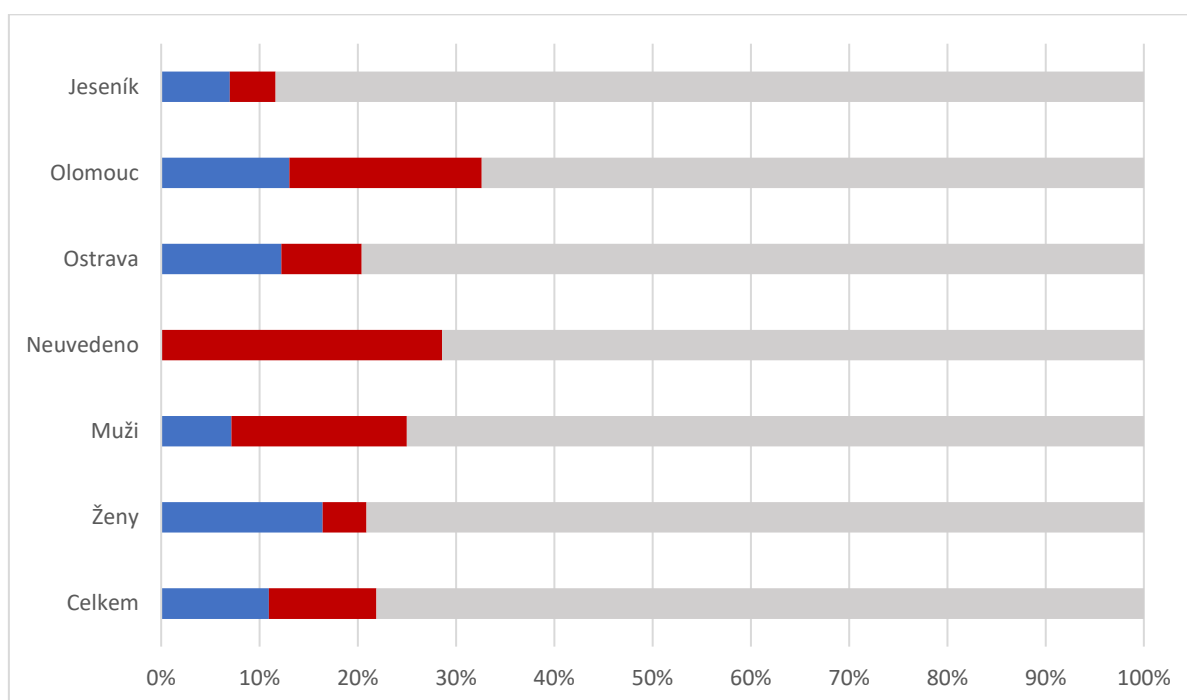
Graf 12: Reálné zapojení respondentů z Ostravy

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Napříč městy jsou jasně patrné trendy. Tak jako popisoval graf č. 9 celkové odpovědi na otázku ohledně toho, zda daní respondenti zaregistrovali nějakou možnost, jak se zapojit do rozvoje obce, popisuje odpovědi na celkové reálné zapojení graf č. 13 níže. V grafu jsou však zaznamenány i rozdíly mezi odpověďmi na otázku na zaregistrování nějaké možnosti zapojení a tou na skutečné zapojení. Skutečné zapojení je v grafu vyznačeno modrou barvou, červeně je poté znázorněn rozdíl oproti odpovědím na zaregistrování nějaké možnosti a šedá barva znázorňuje zbytek neaktivních respondentů.

Graf 13: Zapojení respondentů napříč skupinami

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

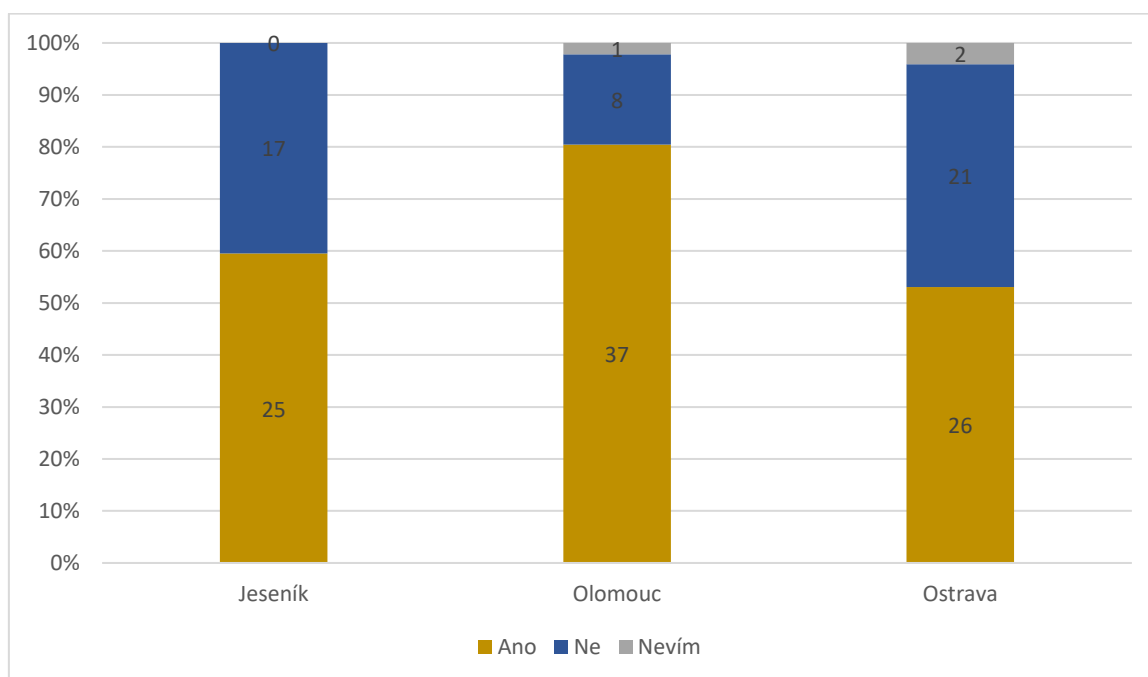
Jak graf č. 13 jednoznačně ukazuje, je rozdíl mezi zaregistrováním možnosti zapojení se a opravdovým zapojením velmi zásadní. Pokud budeme na respondenty nahlížet jako na celek, zjistíme, že 22 % těch, kteří nějakou možnost zapojení se zaznamenali, pouze polovina z nich, tedy 11 % z celkového počtu, se v konečné fázi skutečně zapojilo. U jednotlivých měst se rovněž rozdíly promítají velmi výrazně, a to hlavně v případě Olomouce, kdy velmi vysoké procento dotazovaných nějakou možnost zapojení se do rozvoje zaregistrovalo, avšak co se týče zapojení, procentuálně jsou na tom prakticky stejně jako respondenti z Ostravy a náskok proti Jeseníku již zdaleka není tak velký. Největší propad je u respondentů, kteří neuvedli své pohlaví, jelikož nikdo z těch, kteří možnost zapojit se do rozvoje města zaznamenali, se nakonec do žádné z aktivit nezapojil. Rovněž je zde propastný rozdíl mezi muži a ženami. Pokud se vrátíme k jednomu z předpokladů této práce, konkrétně k tomu, že „*Mušští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji než ženy.*“, dojdeme nutně k závěru, že je to přesně naopak. Mužští respondenti opravdu ve větší míře zaregistrovali nějakou možnost, jak se do rozvoje města zapojit, nicméně jen velmi málo se jich následně skutečně zapojilo (7 % z dotazovaných mužů). Oproti tomu u žen, ačkoliv jich možnost k zapojení nezaregistrovalo procentuálně tolik, je procento aktivních zásadním způsobem vyšší (16,5 % z dotazovaných žen). Zároveň co se týče způsobu zapojení, tak až na výjimky uvedené v textu výše, se jednalo primárně o zapojení se do nějaké formy dotazníkového šetření.

4.2.4 Účast na obecních akcích

O poznání veselejší je situace týkající se účasti na obecních akcích. Respondenti, kteří se zúčastnili dotazování, odpovídali také na otázky číslo 13 a 14 „Účastnil/a jste se v poslední době nějaké obecní akce (plesy, trhy, koncerty apod.) ve Vašem městě?“ a „Pokud ano, o jakou akci šlo?“. Vyžití je ve městech velmi důležité a to, jak se respondenti účastní akcí, případně i informace o tom, jaké akce navštěvují, dokážou o celkové situaci ve městě leccos napovědět, jelikož průzkumy či debaty s představiteli města jsou realizovány samozřejmě i na městských akcích. Pokud navíc mají lidé ve městě dostatečné vyžití, rozhodně to ovlivní i to, zda se v daném městě cítí spokojeně.

Odpovědi na první zmíněnou otázku jsou graficky znázorněny v grafu č. 14. Z odpovědí je patrné, že zdaleka největší podíl respondentů, kteří nějakou obecní akci navštěvují je v Olomouci. Ostrava a Jeseník jsou následně, co se týče podílu respondentů, kteří se obecních akcí účastní, prakticky na stejné úrovni. Je zde nicméně nutné připomenout, že námi zkoumaná města jsou v mnoha ohledech odlišná a nemají stejné možnosti, co se týče pořádání akcí.

Graf 14: Účast na obecních akcích napříč zkoumanými městy

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Následující položka se dotazovala na to, jakou konkrétní akci respondenti tohoto výzkumu navštívili. V případě Olomouce, kde se akcí účastnilo největší procento dotazovaných, jsou odpovědi opravdu různorodé a téměř polovina z těch, kteří uvedli, že se nějaké akce účastnili, uvedla více než jednu akci. Mezi nejčastěji zmiňovanými akcemi byly hlavně vánoční trhy,

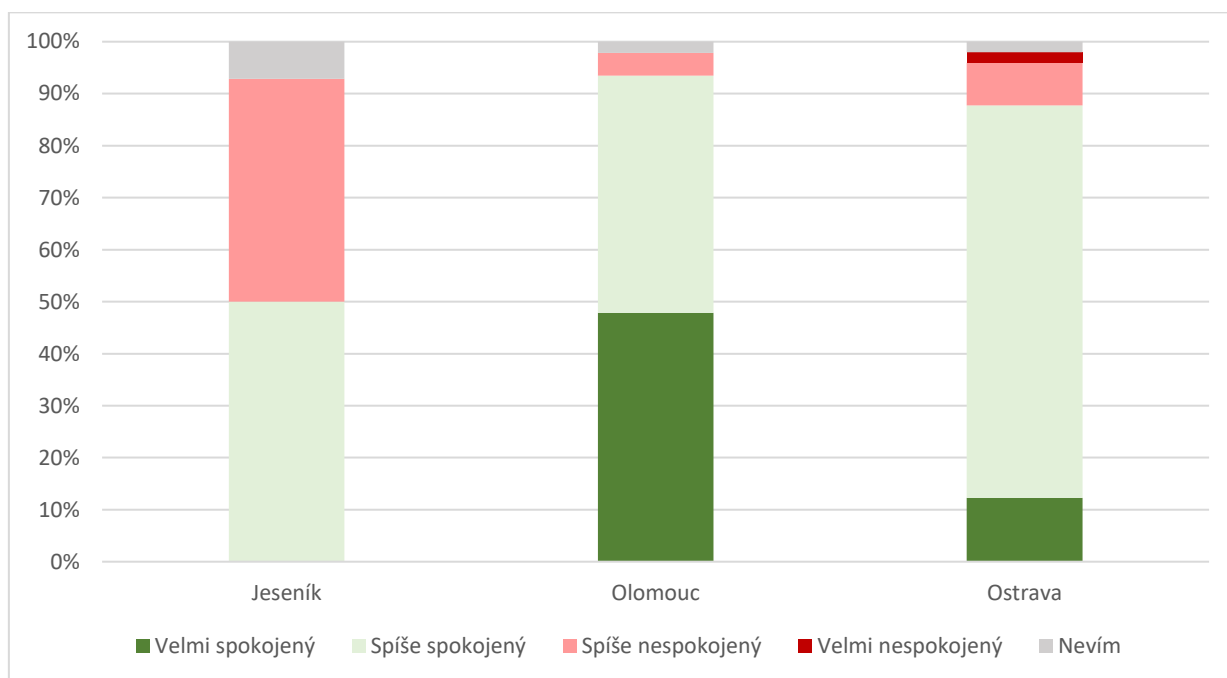
kteře probíhají primárně na olomouckém náměstí, plesy, výstavy, koncerty apod. Je také potřeba uvést, že možností, jak využít volný čas v Olomouci, je spousta a město se v dané oblasti hojně angažuje. Město Jeseník, ačkoliv má značně omezené možnosti ve srovnání s dalšími dvěma zkoumanými městy, nevypadá na první pohled, že je pozadu. Mezi odpověďmi byly nejčastěji zmiňovány možnosti jako trhy či ples. Bohužel je zde ovšem možnost, že jsou odpovědi na tuto otázku, co se týče města Jeseník, nadhodnocené. Většina respondentů, kteří uvedli, že se nějaké akce zúčastnili, uváděli odpovědi jako „ples“, či „byl jsem na plese“, nicméně již nespecifikovali na jakém. Několik respondentů uvedlo konkrétnější odpověď jako např. „Ples gymjes“, což je akce místního gymnázia, která nemá s aktivitou města příliš společného. Bohužel však není možné určit, jaký ples měli daní respondenti na mysli. V Ostravě je podobně jako v Olomouci velká spousta možností, čeho se může člověk účastnit. Nicméně respondenti, kteří se do tohoto šetření zapojili, tyto možnosti tolik nevyužívají. Co se týče uvedených akcí, kterých se místní dotazovaní účastní, nejčastěji byly zmiňovány opět plesy, vánoční trhy a výstavy.

4.2.5 Spokojenost s životem v obci

Následovala položka č. 15 dotazníku „*Jak moc jste spokojený/á s životem ve Vaší obci?*“. Tato informace je velmi důležitá pro celý tento text a přiblížení problematiky, která je popsána v teoretické části tohoto textu. Jedním z problémů, které města v České republice trápí, včetně měst, které zkoumá tato práce, je odliv obyvatel. Spokojenost s životem v obci, je tudíž naprosto stěžejní informace.

O tom, jak se v jednotlivých městech žije, je samozřejmě každoročně sestaveno množství žebříčků, kdy některé z nich byly zmíněny v první části tohoto textu. Odpovědi na tuto otázku však přináší informace o tom, jak se k danému problému staví velmi specifická část populace. Při pohledu na graf č. 15 je na první pohled evidentní, že mezi zkoumanými městy jsou obrovské rozdíly. Pokud se podíváme na odpovědi respondentů z Jeseníku, situace pro město nevěstí nic dobrého. Žádný z dotazovaných nevybral z nabízených možností „*Velmi spokojený*“, „*Spíše spokojený*“, „*Spíše nespokojený*“, „*Velmi nespokojený*“ a „*Nevím*“ možnost, která připouští největší spokojenost, což je rozhodně velkým překvapením. Možnost „*Spíše spokojený*“ pak vybrala přesně polovina dotazovaných z této obce. Druhá největší skupina dotazovaných z Jeseníku (43 %) zvolila možnost „*Spíše nespokojený*“ a 3 respondenti odpověděli možností „*Nevím*“. Jako pozitivum lze vnímat v případě Jeseníku snad jen skutečnost, že se nenašel nikdo, kdo by vybral nejnegativnější možnost.

Graf 15: Spokojenost respondentů se životem v obci

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

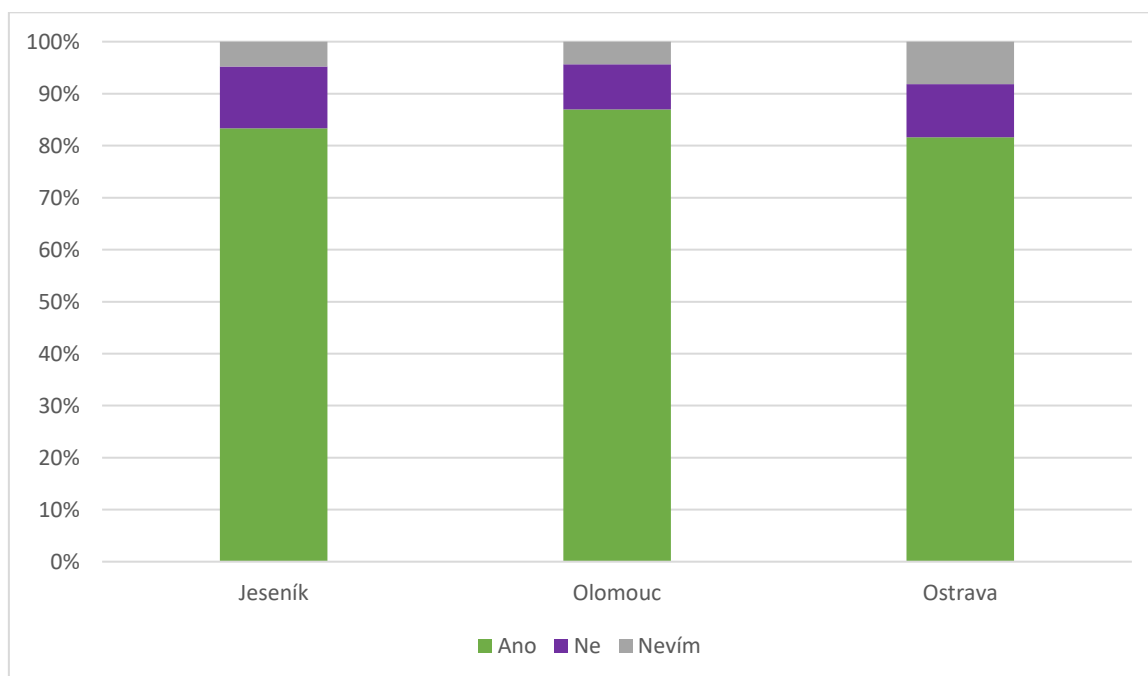
Oproti městu Jeseník je v případě Olomouce situace opačná. Téměř polovina dotazovaných (48 %) vybrala možnost „*Velmi spokojený*“, a dalších 46 % zvolilo druhou pozitivní odpověď. Pouze 2 respondenti vybrali možnost „*Spíše nespokojený*“ a jeden dotazovaný zvolil odpověď „*Nevím*“. Oproti odpovědím z Jeseníku je zde tedy rozdíl opravdu stěžejní. Poslední ze zkoumaných měst, Ostrava, si také nevedla vůbec špatně a procento kladných odpovědí dalece převyšuje ty negativní. Ačkoliv zde možnost „*Velmi spokojený*“ vybralo podstatně méně dotazovaných, než jak tomu bylo v případě Olomouce, stále zvolilo onu nejkladnější možnost přes 10 % respondentů (6 dotazovaných) a druhou kladnou variantu pak dalších 75 % dotazovaných (37 respondentů). Ačkoliv zde jsou i negativní odpovědi, jedná se pouze o 4 respondenty, kteří jsou spíše nespokojení a jednoho dotazovaného, který je jako jediný ze všech dotazovaných napříč městy velmi nespokojený a doplňuje ho jeden respondent, který vybral možnost „*Nevím*“. V rámci Ostravy se navíc jedná o velmi pěkný výsledek, jelikož dle některých průzkumů je se životem v Ostravě spokojeno 6 z 10 lidí, což byl výsledek napříč těmi, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření města, konajícího se v rámci přípravy nového Strategického plánu rozvoje Ostravy do roku 2030, a je popsáno v předchozím textu.

Spokojenost se životem ve městě je jistě spojena s mnoha ukazateli, nicméně jedním ze zásadních je jednoznačně míra kriminality. Rozvoj regionu jako celku je podmíněn mnoha faktory, nicméně pokud není region schopen tento problém řešit a potýká se s bezpečnostními problémy, zpravidla není schopen zajistit podmínky pro požadovanou úroveň rozvoje a životní

úrovně obyvatel (Rumlová, Matěja, 2018 s. 1). Při položení této další otázky dotazníku „*Cítíte se ve Vaší obci bezpečně?*“ se dalo jistě předpokládat, jaké budou výsledky. Dle oficiálních statistik velká města vykazují zpravidla vyšší míru kriminality, což platí jak v případě Olomouce, tak i Ostravy. Ostrava je nicméně v tomto ohledu oproti Olomouci a Jeseníku daleko „*nebezpečnějším místem*“ (Rott, 2018; Policie ČR, 2024). Město Jeseník je pak v rámci námi zkoumaných měst relativně bezpečné (Policie ČR, 2024). Tato fakta nicméně nemusejí nutně znamenat, že se respondenti zapojení do tohoto výzkumu necítí ve svých městech bezpečně.

Odpovědi na otázku ohledně bezpečnosti jsou znázorněny v grafu č. 16 níže. Z odpovědí je na první pohled zřetelné, že naprostá většina respondentů se ve svých městech cítí bezpečně.

Graf 16: Pocit bezpečí v obci

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Přestože je opravdu situace spojená s pocitem bezpečí respondentů této práce velmi dobrá a u všech měst přesahuje 80 %, mezi jednotlivými městy se dají najít drobné rozdíly. Nejlépe vychází při srovnání Olomouc, kde možnost „*Ne*“, tedy odpověď značící, že se dotyčný bezpečně ve městě necítí, zvolilo jen 8 % dotazovaných a pouze 2 dotazovaní zvolili možnost *nevím*. Olomouc je totiž do jisté míry specifická a město je celkově vnímáno jako mnohem bezpečnější než jiná města srovnatelné velikosti v Česku (Pánek, Pászto & Šimáček, 2017, s. 338-339). Samozřejmě se najdou místa, která danému profilu neodpovídají. Olomouc je někdy přezdívaná jako „*město parků*“ a pokud přihlédneme k již uskutečněným průzkumům, tak právě parky byly popisovány jako zdroj onoho pocitu nebezpečí (Pánek, 2018, s. 11). Město

Olomouc se totiž dané problematice aktivně věnuje a při mapování míst, která vnímají obyvatelé v Olomouci jako nebezpečná, byly označeny právě parky, či další místa jako je hlavní vlakové nádraží a sociálně vyloučené lokality (Tamtéž, s. 10). Vyloučených lokalit však Olomouci mnoho nenajdeme. Ostrava je oproti tomu často popisována jako méně bezpečné místo. Podle již provedených dotazování, které jsou zmíněny v první části textu, je podle řady místních jedním z největších problémů města právě chování místních obyvatel, čistota a bezpečnost (fajnOVA, 2023b). Překvapivě tak Ostravští respondenti nepopisují, že by se ve městě necítili bezpečně ve větší míře, než jak je tomu u respondentů z Jeseníku. Celkově však není příliš co městům v tomto ohledu vytknout. Pokud se navíc hlouběji podíváme na zjištění průzkumů zaměřených na toto téma, daleko častěji pocit nebezpečí vyjadřují ženy, což je případ i tohoto šetření (Pánek, 2018, s. 10).

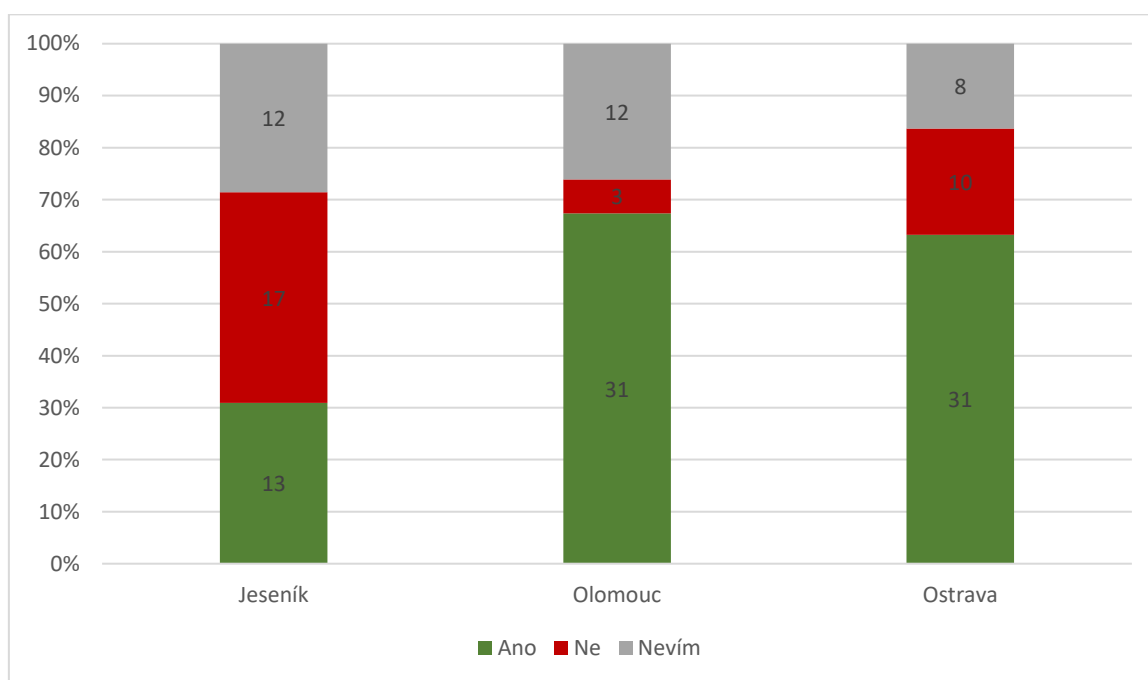
Další položka dotazníku „*Plánujete zůstat ve Vaší obci v příštích 5 letech?*“ je pro tento text jednou z nejdůležitějších. Nejen, že je tento ukazatel klíčový pro samotná města, ale jedním z předpokladů této práce je to, že *Respondenti, kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*, na což se nelze zaměřit, pokud by nebyla daná otázka zodpovězena.

Odpovědi na tuto otázku jsou graficky znázorněny v grafu č. 17 a bez většího zkoumání jsou zde vidět rozdíly napříč městy. Nejlépe si mezi zkoumanými městy vede opět Olomouc. Ve městě by chtělo zůstat téměř 70 % dotazovaných, pouze 7 % chce město opustit a zbytek respondentů odpovědělo možností „*Nevím*“. Je zde tedy jednoznačně nejmenší procento těch, kteří se z města chtějí odstěhovat pryč.

V případě Ostravy je pak situace horší. Ve městě chce sice zůstat 63 % dotazovaných, nicméně přes 20 % z dotazovaných pocházejících z Ostravy plánuje město v následujících 5 letech opustit. Také procento těch, kteří neví, je relativně vysoké (17 %). Oproti výzkumu města Ostravy, kde uvedlo 9 % dotazovaných, že velmi pravděpodobně v budoucí dekádě město opustí, je zde tedy procento těch, kteří plánují město opustit, podstatně vyšší (fajnOVA, 2023b).

Jednoznačně nejhorší je však situace ve městě Jeseník. Zde chce v budoucích 5 letech zůstat jen 30 % respondentů a oproti tomu plánuje z města odejít pryč 40 % dotazovaných. Konečná čísla se samozřejmě mohou ještě změnit a je zde i velký počet těch, kteří uvedli odpověď *nevím*, avšak výsledek to rozhodně není příjemný.

Graf 17: Plánované setrvání v obci

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Pokud se nyní podíváme na to, zda *Respondenti, kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*, vyplyne z odpovědí respondentů, že ne. Respondentů, kteří uvedli v minulých otázkách, že se aktivně zapojili do nějaké aktivity spojené s rozvojem obce, není mnoho a jejich odpovědi na otázku ohledně toho, zda chtějí ve městě zůstat, se od odpovědí neaktivních respondentů neliší. Stejně tak tomu je i u politického zapojení, které bude popsáno v následujících podkapitolách.

Možná ještě důležitější než samotné počty respondentů, kteří chtějí odejít či zůstat ve městě, jsou důvody, které je k tomu vedou, na což se dotazovala položka č. 18 „*Pokud ne, co Vás vede k tomuto rozhodnutí?*“. Na danou otázku odpovídali pouze respondenti, kteří uvedli u předchozí otázky, že ve městě zůstat nechtějí. Zde je nutné opět respondenty rozdělit na základě toho, odkud pocházejí. V případě Jeseníku, který je na tom při srovnání měst jednoznačně nejhorší, se objevuje celá škála důvodů. Nejčastěji respondenti zmiňují problém s prací a nedostatkem příležitostí, což uvedlo více jak dvě třetiny těch, kteří z města chtějí odejít. Mezi další důvody pak patří stěhování za rodinou, partnerem, chuť vyzkoušet něco nového či plány studovat. Přes předchozí zjištění tohoto textu se zde neobjevila jediná odpověď, která by odkazovala na kriminalitu, špatnou dostupnost služeb apod. Pro město je nicméně daná skutečnost obrovskou výzvou, jelikož jeho schopnosti jsou v případě zajišťování nových pracovních příležitostí omezené.

Pokud se podíváme na další dvě města, jsou důvody zcela odlišné. Ostravští respondenti uváděli důvody jako „*chci cestovat*“, „*více se mi líbí jiné město*“, „*stěhování do zahraničí*“, „*chci žít na vesnici*“ či „*nelíbí se mi tady*“. Jen jednou pak bylo uvedeno, že je zde „*nedostatek nových bytů*“ a „*lepší práce je v Praze*“. Pohnutky, které tedy vedou mladé lidi zapojené do tohoto výzkumu k rozhodnutí opustit Ostravu, jsou podstatně více subjektivní a neobjevuje se zde jeden konkrétní faktor. V případě Olomouce, kde uvedli pouze tři respondenti, že chtějí z města odejít, se jednalo taktéž o velmi subjektivní důvody, kdy dva dotazovaní uvedli, že se chtějí vrátit do rodného města, a jeden zmínil, že je v Olomouci příliš drahé bydlení, což je vzhledem k faktům, které text předložil ve své teoretické fázi velmi překvapivé, vzhledem k cenám nemovitostí v Olomouci.

Daný respondent z Olomouce následně opět jako jediný uvedl problémy s drahým bydlením také u otázky č. 19 „*Máte nějaké konkrétní návrhy, nebo připomínky týkající se rozvoje Vaší obce?*“. Tato položka byla mířena hlavně na to, aby se zjistilo, co by respondenti do budoucna ve městě chtěli. Dotazovaní z Olomouce pak mimo již zmíněný apel na drahé bydlení uvedli i několik dalších záležitostí, avšak bohužel na tuto otázku odpověděli jen jednotky dotazovaných. V případě Olomouce pak byly zmíněny připomínky k problematice bezdomovectví, úklidu veřejného prostranství v zimě, či zlepšení dostupnosti péče pro seniory. V případě Ostravy pak respondenti vyjádřili, že by rádi nové byty pro mladé lidi, opravu zastávek, zlepšení svozu odpadu, více kaváren, či větší aktivitu při odstraňování graffiti z budov. V počtu odpovědí na tuto otázku vyčnívali dotazovaní původem z Jeseníku. Odpovědi opět směřovali směrem „*nic zde není*“, „*nejsou zde byty*“, „*není zde práce*“, apel na otevírací dobu služeb, málo parkovacích míst, či na znovuzavedení ohňostroje. Celkově vzato však respondenti z Jeseníku jsou v tomto ohledu daleko pesimističtější než respondenti z Olomouce a z Ostravy.

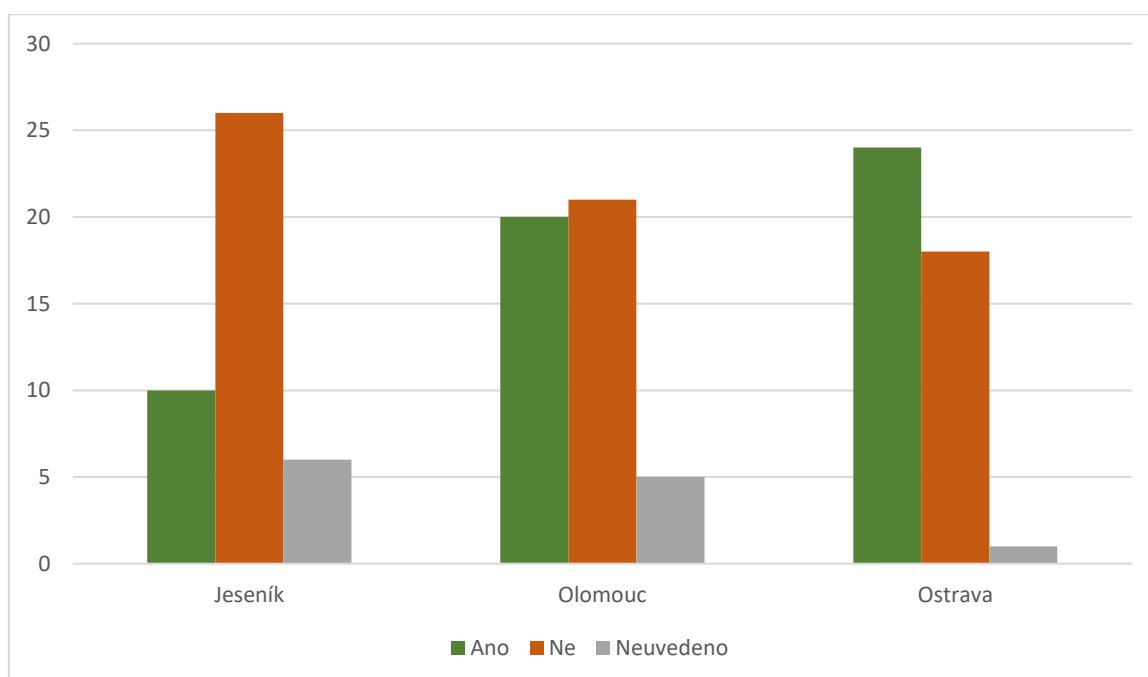
4.3 Politická participace respondentů

Poslední část tohoto textu se věnovala politické participaci respondentů, jelikož ta má na rozvoj obce přímý účinek, a představuje jednu ze základních variant, jak vůbec s rozvojem obce něco udělat. Následující řádky představí, jak se respondenti tohoto výzkumu zapojili do politického dění ve svých městech, a zároveň také otestuje jejich znalosti, týkající se komunálních voleb a situace v daných městech. Dále se následující část textu bude věnovat poslednímu z předpokladů této práce a tedy tomu, že *Čím budou respondenti ve výzkumu starší, tím budou mít lepší výsledky v otázkách zaměřených na znalosti.*

4.3.1 Účast u komunálních voleb

První otázka z této poslední části a zároveň 20. položka celého šetření zněla jednoduše: „*Kdy se konaly poslední komunální volby ve Vaší obci?*“. Jedná se o otázku, která je mířená na znalosti respondentů, a proto budou odpovědi respondentů na tuto otázku popsány až v další podkapitole textu. Jako první si tedy v této části textu představíme odpovědi na otázku č. 21 a tedy na to, zda byli respondenti tohoto výzkumu volit. Otázka je v tomto případě velmi jednoduchá a zní „*Byli jste v posledních komunálních volbách volit?*“. Odpovědi na tuto otázku jsou velmi přehledně popsány v grafu č. 18.

Graf 18: Volební účast respondentů napříč městy

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

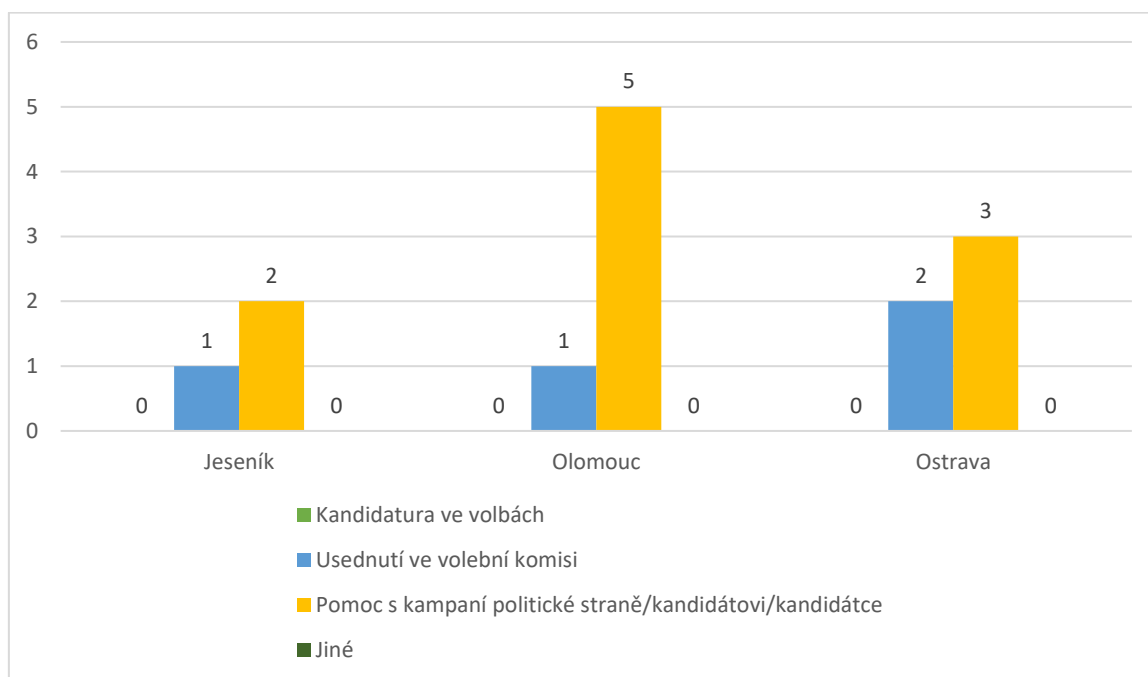
Dle deklarovaných odpovědí je neaktivnější skupina respondentů ta z Ostravy. Volební účast u respondentů z Ostravy dosáhla úctyhodné úrovně 49 %, což je daleko více, než jaká byla volební účast u komunálních voleb ve městě⁹. Tento jev by se na první pohled dal vysvětlit tím, že u respondentů z Ostravy je největší procento mužů, nicméně jsou to právě ženy, kdo v námi zkoumaném vzorku tvořil hlavní část ostravských voličů. Vysokou volební účast u komunálních voleb deklarovali také dotazovaní z Olomouce, kde k volbám dle odpovědí došlo 43,5 %. Jedná se tedy opět o velmi pěkné číslo, které je opět vyšší než průměrná účast v Olomouci, jenž byla 39,77 % (iROZHLAS.cz). Jediným městem, jehož průměrná volební

⁹ V Ostravě byla účast u komunálních voleb v roce 2022 po konečném sečtení 35,46 % (iROZHLAS.cz).

účast u komunálních voleb přesáhla tu, kterou vykazovali respondenti tohoto výzkumu, je Jeseník. V Jeseníku byla volební účast 41,42 % a u dotazovaných respondentů pouze 24 %. Tento rozdíl mezi zkoumanými městy podobně jako odpovědi na předchozí otázky nevěstí pro město Jeseník nic dobrého.

Účast u voleb samozřejmě není jedinou možností, jak se do komunálních voleb zapojit, a proto další otázka v dotazníku zněla „Zapojil/a jste se do komunálních voleb sám/sama některou z uvedených možností?“. Přičemž měli dotazovaní možnost vybrat z možností „Kandidatura ve volbách“, „Usednutí ve volební komisi“, „Pomoc s kampaní politické straně/kandidátovi/kandidátce“ a „jiné“. Pokud se tedy nějakým způsobem daní dotazovaní zapojili, vždy měli možnost to uvést. Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou popsány v grafu č. 19. Jak je z něj patrné, respondenti se věnovali jen dvěma dalším aktivitám. Velmi malá část z respondentů usedla ve volebních komisích. Překvapivě mnoho z respondentů však uvedlo, že pomáhali některému z kandidátů či straně s kampaní (což zahrnuje např. rozdávání letáčků či reklamních předmětů apod.). Je však možné, že daní respondenti měli na mysli pomoc stranám u jiného typu voleb, a číslo je tak vyšší, než by ve skutečnosti mělo být.

Graf 19: Další možnosti zapojení respondentů

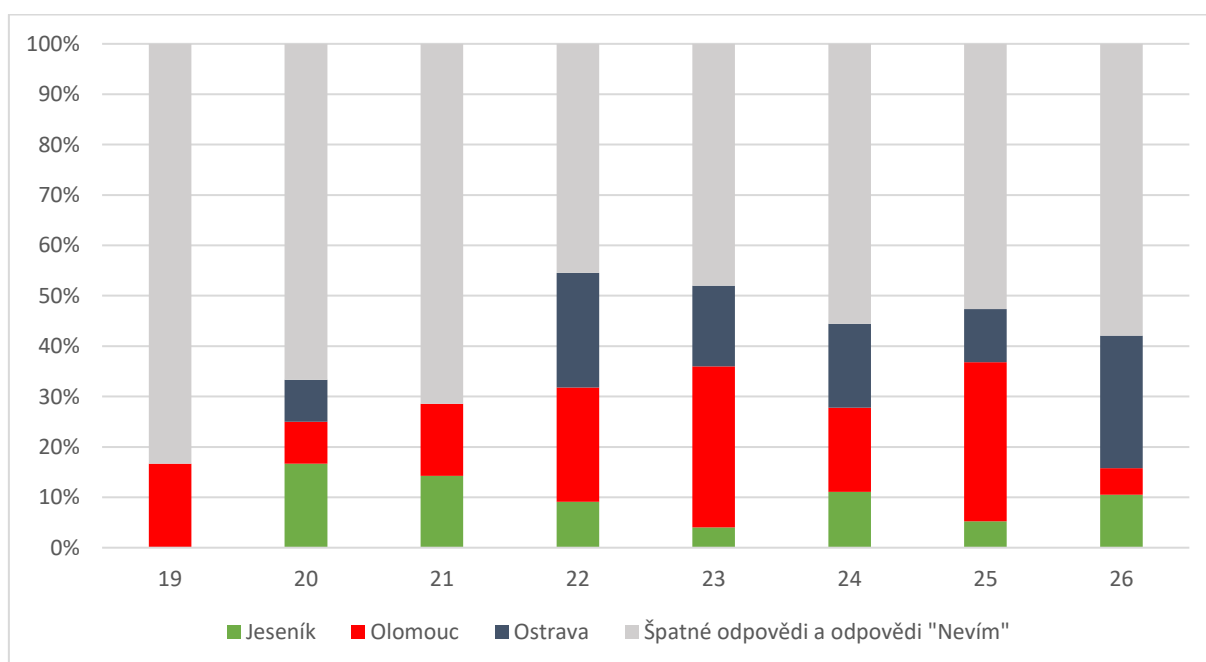
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

4.3.2 Znalosti komunální politiky

Participace v komunálních volbách je velmi důležitá, jak již bylo psáno výše. Je zde ovšem další aspekt se samotnou participací spojený, a tím je znalost komunální politiky. Odpovědi na následující otázky jednak mapují, zda je pravda, že „*Čím budou respondenti ve výzkumu starší, tím budou mít lepší výsledky v otázkách zaměřených na znalosti*“, a zároveň zjišťují, jaké jsou samotné znalosti respondentů tohoto výzkumu. Dotazník obsahuje celkem čtyři otázky, které se týkají znalostí komunální politiky, a směřovaná otázka na datum konání posledních voleb je jednou z nich.

Jako první byla v dotazníku uvedena právě otázka na datum voleb. Jednalo se o uzavřenou otázku, kdy dotazovaní neměli na výběr z možností, tedy buď daný termín znali, nebo zvolili možnost „*Nevím*“. Odpovědi na tuto otázku jsou graficky znázorněny v grafu č. 20. Tento graf je rozdělen do sloupců dle věku respondentů. U každé věkové kategorie je procenty vyjádřeno, jakou měrou odpovídali správně. Navíc je zde barevně odlišeno, odkud tyto respondenti pocházejí. Graf tudíž představuje odpověď na to, jak na tom jsou respondenti napříč věkovými skupinami, i odkud ti, kteří správnou odpověď uvedli, pocházejí. Velmi důležité je podotknout, že jak u grafu č. 20, tak i u následujících grafů č. 21, 22 a 23 nejsou zahrnuti respondenti ve věku 18 a 27 let. Je tomu tak vzhledem k tomu, že jejich počet byl velmi nízký, a procentuálně by tak nedávalo smysl vyjadřovat, jaké jsou jejich znalosti na následující otázky.

Graf 20: Datum posledních komunálních voleb

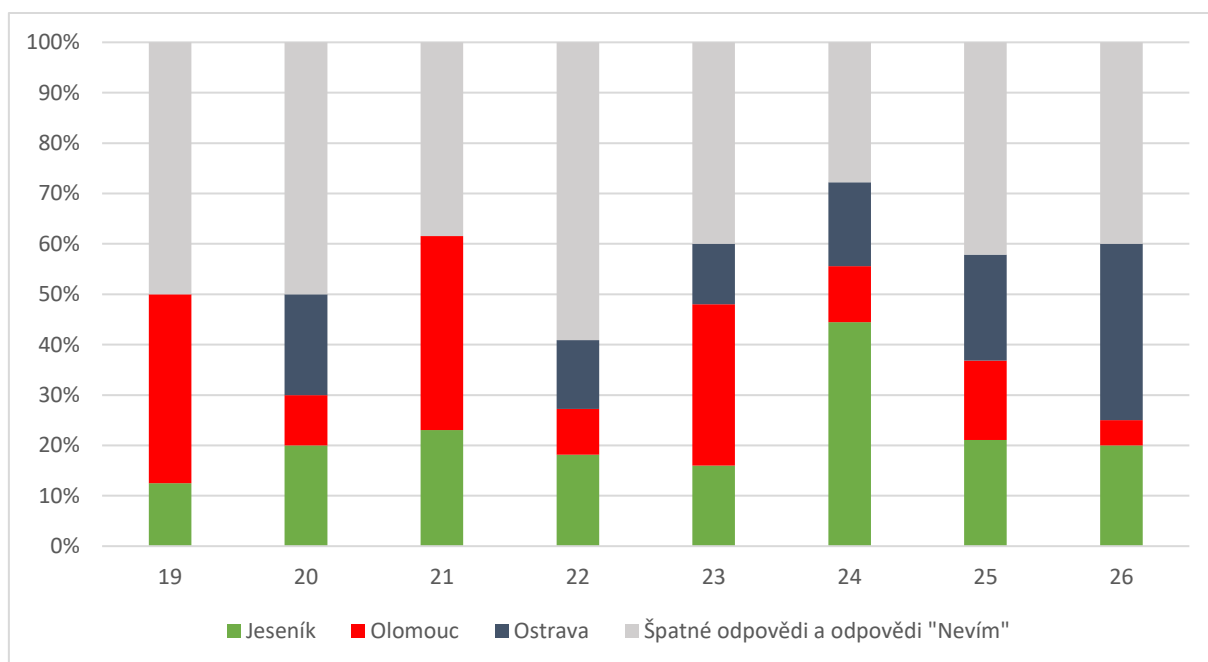

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Z grafu č. 20 je patrné, že procento dotazovaných, které znalo termín konání voleb, není příliš vysoké. Jak se dalo očekávat, správné odpovědi v naprosté většině případů pocházejí od těch dotazovaných, kteří uvedli, že v daných volbách v roce 2022 byli volit. Zároveň, jak je z grafu patrné, procento správných odpovědí je u starších respondentů vyšší, a taktéž to, že dotazovaní z Ostravy a Olomouce tvoří naprostou většinu těch, kteří odpověděli správně.

Jako další si nyní představme, jak dotazovaní odpovídali na otázku č. 23 „*Jaké je jméno starosty (primátora) Vaší obce?*“. Může se zdát, že danou záležitost musí dotazovaní zákonitě vědět, nicméně, jak je patrné z grafického vyjádření odpovědí v grafu č. 21, rozhodně tomu tak není. Tento graf je koncipován stejně, jako tomu bylo u grafu předchozího, a mapuje jak procento správných odpovědí napříč věkovými skupinami, tak i to, odkud pocházejí respondenti, kteří správnou možnost uvedli. Otázka byla otevřená a respondenti si tudíž museli na dané jméno vzpomenout samotní, bez jakékoliv nápovědy.

Graf 21: Znalost jména starosty/starostky/primátora

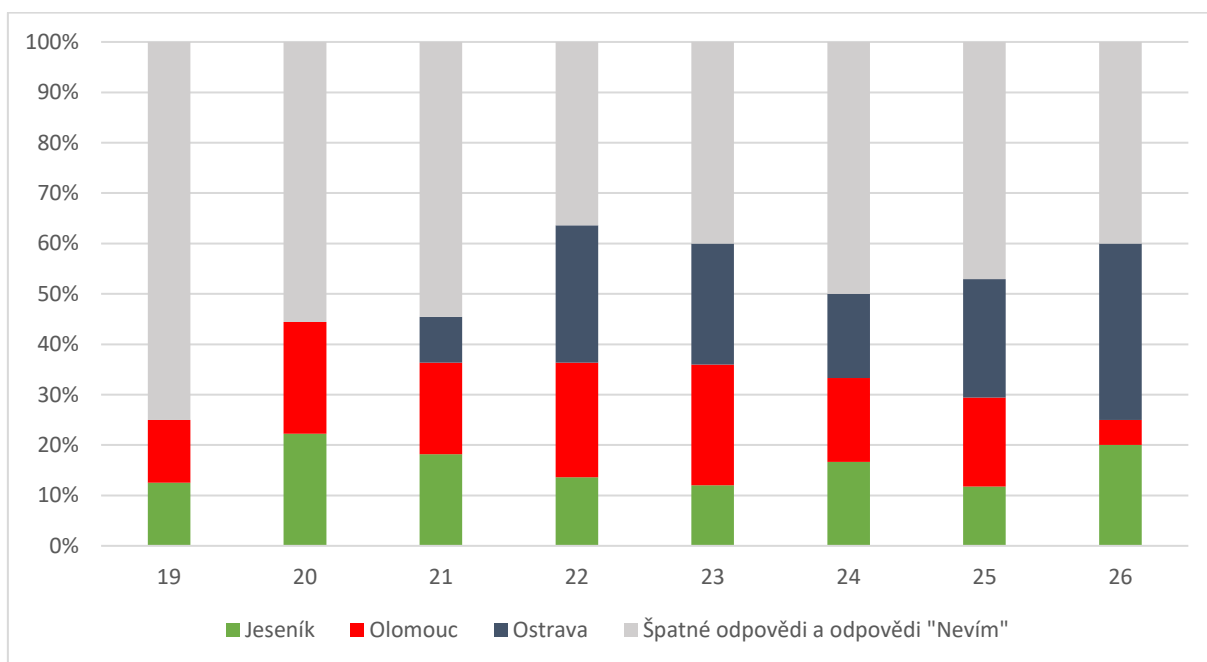
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Při pohledu na graf č. 21 je také vidět, že jsou zde přítomné zásadní rozdíly mezi jednotlivými městy. Jméno starosty znalo při porovnání námi dotazovaných respondentů jen velmi málo těch z Ostravy. Vysvětlit se to ovšem dá jejich špatnými odpověďmi. V Ostravě figuroval na postu primátora dlouhou dobu Tomáš Macura, který byl ve městě dle všeho velmi dobře znám. V současnosti však již primátorem města není, a ačkoliv se nejedná o žádnou novinku a daný post nezastává již téměř rok, velká část ostravských respondentů uvedla právě

jeho jméno. V případě dalších měst pak znalosti toho, kdo je ve městě starostou či primátorem, taktéž nejsou ani zdaleka takové, jak bylo při tvorbě dotazníku předpokládáno. Je otázkou, proč tomu tak je, jelikož špatné odpovědi se mimo respondenty z Ostravy objevily jen v jednotkách případů, a onu šedou zónu v grafu tvoří prakticky jen odpovědi „Nevím“, což by skutečně poukazovalo na velkou míru politické apatie u námi zkoumaného vzorku. Stejně jako u otázky ohledně data voleb zde nicméně platí, že starší respondenti častěji odpovídali na otázku správně, ačkoliv se nejedná o nijak zvlášť zásadní rozdíl.

Další položka dotazníku zněla: „*Je starosta obce volen přímo občany?*“. Tato otázka se na první pohled může jevit jako triviální a pokud se někdo voleb v minulosti účastnil, je zde jen velmi malá šance, že by o způsobu volby nevěděl. Odpovědi respondentů na tuto otázku, které jsou znázorněny v grafu č. 22 stejným způsobem, jako u dvou předcházejících grafů, však ukazují, že i takto základní informaci dotazovaní velmi často neví. Pokud již dotazovaní odpovídali správně, v naprosté většině případů se jednalo o ty, kteří odpověděli správně i na jméno starosty, a deklarovali, že se účastnili voleb. Spolu s tím zde taktéž častěji správnou odpověď uváděli starší respondenti, což je ostatně z grafu jasné patrné.

Graf 22: Způsob volení starosty

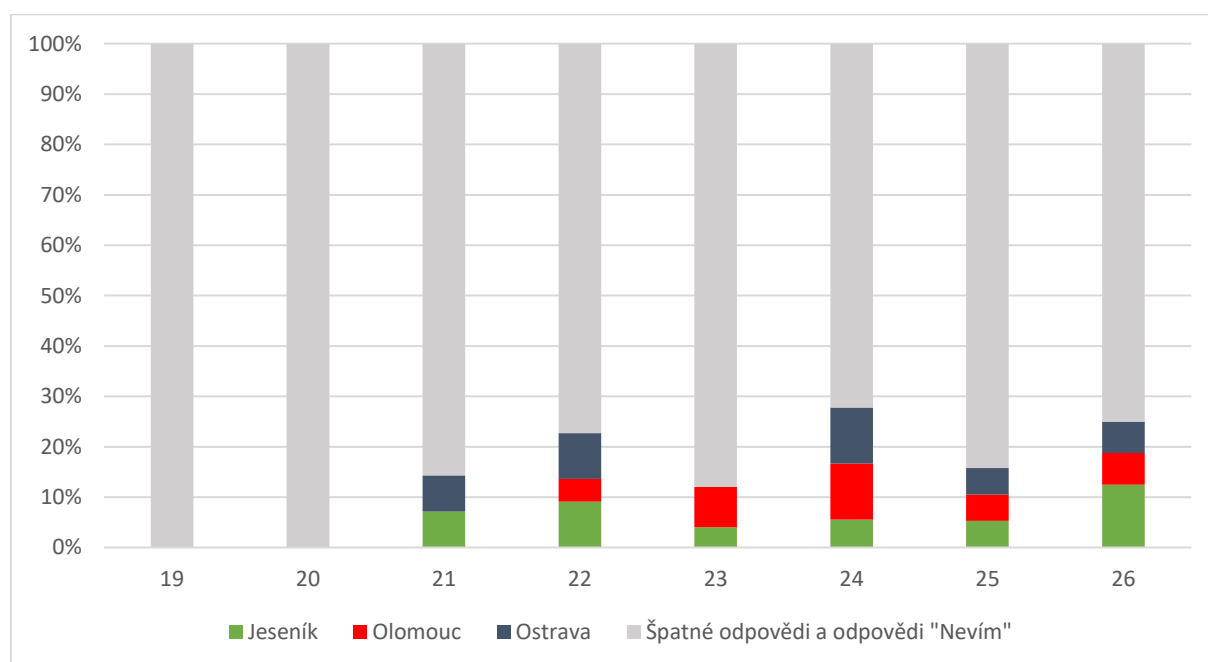

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Poslední otázka, která směřovala na znalosti respondentů zněla „*Kolik má Vaše obec zastupitelů?*“. Tato otázka se na první pohled dá považovat za nejtěžší a do jisté míry ji respondenti nemusejí znát z paměti, jelikož počet zastupitelů je u hlasovacích lístků uveden.

Znát počet zastupitelů ve vlastním městě by však z pohledu autora neměl být vyloženě problém a odpovědi na tuto otázku zde o znalostech do průzkumu vypovídají, podobně jako odpovědi na minulé otázky, mnohé. Při pohledu na graf č. 23, který stejným způsobem, jako grafy předchozí popisuje, jaké bylo procento správných odpovědí na tuto otázku napříč věkovými kategoriemi i městy, je nutné konstatovat, že výsledky jsou velmi špatné. Mezi prvními dvěma věkovými skupinami se nenašel nikdo, kdo by znal správnou odpověď a ani starší respondenti neuměli příliš často odpovědět správně. Při pohledu na celou věkovou škálu je navíc patrné, že v žádném věku správnou odpověď neznalo alespoň 30 % dotazovaných. Správné odpovědi byly zde opět uvedeny jen těmi, kteří znali odpovědi na předchozí otázky.

Graf 23: Počet zastupitelů obce

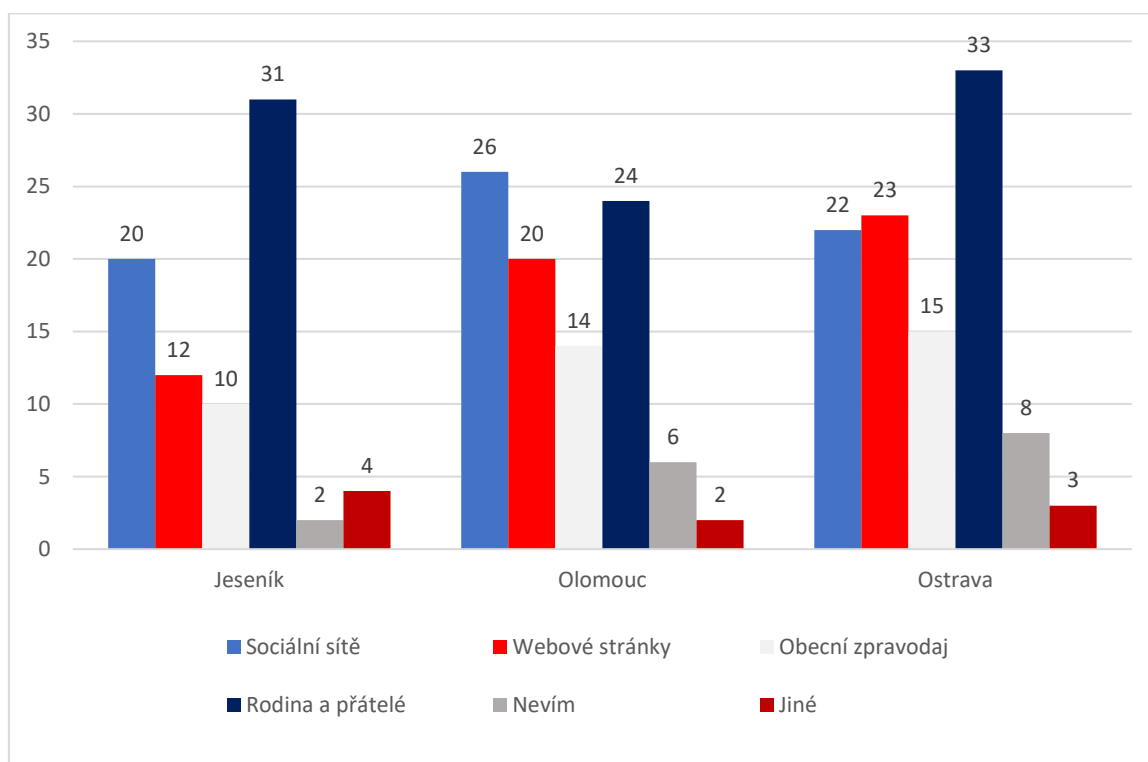
Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Při pohledu na otázky ohledně znalostí komunální politiky jako celek, je jasné, že dané povědomí dotazovaných o tom, jak volit, či kdo stojí v čele jejich měst, není vysoké, a dané téma je s největší pravděpodobností příliš nezajímavé. Tyto otázky navíc mimo to, že přináší zajímavé poznatky, také slouží jako kontrola toho, zda dotazovaní skutečně byli volit. Mnoho respondentů totiž uvedlo, že u komunálních voleb byli, avšak jejich následné znalosti, na které se ptal tento dotazník, jsou velmi špatné. Je zde tedy otázkou, zda dotyční u voleb skutečně byli, avšak pořádně nechápou, co dělají, či u voleb nebyli a jejich odpověď na danou otázku je lživá. Pokud se zaměříme na to, zda respondenti tohoto výzkumu skutečně mají s vyšším věkem i lepší znalosti, tak jak je patrné i z výše uvedených grafů, je tomu opravdu tak. U odpovědí na jednotlivé otázky je patrné, že čím jsou daní dotazovaní starší, roste tak i podíl těch, kteří

správnou odpověď znali. Pokud bychom respondenty rozdělili na dvě poloviny (tedy respondenty staré 19, 20, 21 a 22 let oproti skupině zahrnující dotazované ve věku 23, 24, 25 a 26 let) na základě toho, jaký byl jejich věk, starší polovina dosahuje znatelně lepších výsledků. U dvou respondentů, kteří do grafů nebyli zapojeni, a jsou ve věku 18 let je zde jen potřeba poznamenat, že jejich znalosti byly prakticky nulové. Ze dvou dotazovaných ve věku 27 let, kteří rovněž nejsou v grafu zahrnuti, jeden znal odpovědi na téměř všechny otázky a druhý správné odpovědi neznal.

Poslední položka dotazníku této práce se zaměřovala na to, odkud získávají respondenti informace o dění ve městě. Respondenti zde měli možnost vybrat z několika možností a zároveň zde mohli napsat i další možnosti, čehož však využilo jen minimum z nich. V otázce rovněž bylo možné označit více správných odpovědí. To, jak dotazovaní odpovídali, je znázorněno v posledním grafu č. 24 tohoto textu.

Graf 24: Získávání informací o dění v obci

Zdroj: archiv autora, vlastní zpracování

Z odpovědí je zřejmé, že mezi jednotlivými městy jsou opět velké rozdíly. Na první pohled je z grafu viditelné, že v Jeseníku jsou hodnoty nejnižší u všech možností, vyjma možnosti „Rodina a přátelé“. Tato možnost se dá považovat za největší zdroj informací, byla totiž mimo Jeseník nejčastěji zvolenou také v Ostravě, a ve městě Olomouc byla hned druhá

nejčastější. Druhou nejčastěji vybranou možností byly „*Sociální sítě*“ a následně „*Web obce*“. Internetové prostředí tedy v případě mladých lidí, kteří se zapojili do tohoto výzkumu, hraje v informovanosti o dění ve městě velmi podstatnou roli. Relativně často byla volena i možnost „*Obecní zpravodaj*“. Několik dotazovaných uvedlo také variantu „*Televize*“, což je schováno pod sloupečky „*Jiné*“. Je zde nicméně nutné přihlížet k tomu, že komunální politika ve velkých městech je občas zmíněna i v celostátním televizním vysílání či regionálních televizích, nicméně v případě Jeseníku jsou tyto odpovědi velmi překvapivé. Města jsou samozřejmě odlišná svou velikostí a je tedy možné, že hlavně v případě Olomouce a Ostravy dotyční zaslechli nějaké téma spojené s celorepublikovými stranami, jelikož podpora těchto stran se často promítá právě do výsledků komunálních voleb ve velkých městech (Ryšavý & Šaradín, 2010).

5. Shrnutí

Cílem práce bylo zjistit, *jak se respondenti tohoto výzkumu zapojují do politického dění a rozvoje ve svých městech*. Na základě získaných odpovědí od respondentů jsou v textu zodpovězeny klíčové otázky a také představeny další relevantní informace o tom, jak se respondenti zapojení do tohoto výzkumu k vybraným otázkám staví.

Do samotného výzkumu bylo zapojeno 137 respondentů (56 mužů, 67 žen a 14 dotazovaných, co své pohlaví neuvadlo) ze tří měst, Jeseníku, Olomouce a Ostravy. Několik z těchto dotazovaných bylo osloveno přímo, jelikož odpovídali potřebným charakteristikám, které jsou blíže upraveny v teoretické části této práce. Jednalo se však primárně o to, aby šlo o dotyčné, kteří budou pocházet z daného města a budou spadat do vybrané věkové kategorie. Další dotazování pak byly osloveni na základě doporučení od již zapojených respondentů a takto počet dotazovaných rostl, až dosáhl čísla 137. Jednotlivé dotazované je možné rozdělit na základě celé řady kritérií, nicméně v této práci jsou mladí lidé rozděleni tak, aby bylo možné odpovědět na základní předpoklady/výzkumné otázky této práce: *Čím budou respondenti ve výzkumu starší, tím budou mít lepší výsledky v otázkách zaměřených na znalosti; Mužští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji než ženy, a Respondenti, kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*. Spolu s tím práce mapuje, jaké jsou rozdíly mezi odpověďmi respondentů z jednotlivých zkoumaných měst. Po rozdělení respondentů na jednotlivé kategorie text přechází k části, kde mapuje, jakou mírou daní dotazování participují na rozvoji obce, a zda jsou se současným stavem služeb apod. spokojeni či nikoliv.

Prvním aspektem, který je v textu analyzován, je to, jak jsou dotyční spokojeni s dostupností služeb ve městě a jejich stavem. Dostupnost popsali dotazování z velkých měst Olomouce a Ostravy pozitivně, jen v případě Jeseníku byla zjištěna jistá míra nespokojenosti (spokojeno bylo méně než 50 % z nich). Stav obecních služeb také hodnotí všichni respondenti, vyjma těch z města Jeseníku, pozitivně.

Jako další jsou v textu analyzovány odpovědi týkající se samotného zapojení dotazovaných. Mezi městy zde opět byly nalezeny rozdíly, a to jak v tom, zda dotyční nějakou možnost zapojení zaregistrovali, tak i v tom, zda se skutečně zapojili. Část otázek, které na zapojení směřovaly, navíc byly formulovány jako otevřené, tudíž jsou v textu uvedeny i případné specifické odpovědi. Přestože text této práce měl za to, že do rozvoje obce se budou častěji zapojovat muži než ženy, je z grafů a popisu situace v dané části textu patrné, že je tomu

přesně naopak, a právě ženy jsou v tomto srovnání aktivnější skupinou napříč všemi zkoumanými městy (zapojilo se 16,5 % z dotazovaných žen a jen 7 % z dotazovaných mužů).

V textu poté následuje analýza odpovědí na otázky, které přibližují to, jak jsou daní dotazovaní spokojeni s dalšími aspekty života ve městě, což zahrnovalo odpovědi na otázky týkající se bezpečnosti, celkové spokojenosti se životem, účasti na místních akcích, ale také je v této části popsáno, kolik procent dotazovaných z jednotlivých měst plánuje do budoucna stěhování někam jinam, což ukázalo na jednoznačný problém hlavně města Jeseníku, kde plánuje zůstat pouze 30 % dotazovaných. Naopak v Olomouci a Ostravě plánuje zůstat více než 60 % respondentů. Výsledky mohou hodně napovědět o tom, jakým směrem se bude budoucnost daných měst ubírat. Z daných odpovědí bylo také patrné, že předpoklad o tom, že respondenti, *kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*, není v případě respondentů tohoto dotazníkového šetření správný.

Další část textu se zabývala politickou participací. Napříč městy se opět objevily obrovské rozdíly ve volební účasti i dalším zapojení. V oblasti politických znalostí následně text odhalil mezi respondenty rozdíly v tom, jak se vzhledem k rostoucímu věku zlepšují i znalosti. Text je na svém konci doplněn o informace týkající se toho, odkud dotazovaní čerpají informace o dění v obci.

Závěr

Tato diplomová práce zkoumala zapojení mladých lidí do rozvoje vybraných měst. Celý text práce je možné rozdělit na dvě části. První část textu je teoretická, vysvětluje problematiku zapojení mladých lidí. Toto téma je totiž dlouhodobě problematické ve většině současných zemí. V práci jsou dále blíže představeny problémy se zapojením mladých lidí do rozvoje zvláště, a stejně tak je zde věnován prostor i problému s participací politickou, jelikož, jak je v daném textu blíže popsáno, mezi těmito záležitostmi je velký rozdíl, a oba aspekty jsou zároveň velmi podstatné. Stejně tak jsou v této části představena jednotlivá města, přičemž ačkoliv každé z nich je specifické, nalezneme zde i podobné problémy, jako například nutné řešení problému s úbytkem obyvatel, nebo celkově i problém s tím, že mladí lidé nejsou příliš aktivní, co se rozvoje obce týče.

Ve druhé části textu je následně popsáno, jak respondenti na otázky dotazníku odpovídali. Tyto otázky jsou rovněž rozděleny do oddílů. Jako první jsou představeny základní charakteristiky dotazovaných a spolu s tím samozřejmě odpovědi na otázky, které na tyto charakteristiky směřovaly. Další otázky byly zaměřené na rozvoj obce a zapojení dotazovaných, či zaregistrování možnosti, jak se zapojit. Spolu s tímto v dané kapitole představuje text i odpovědi na otázky směřující na účast na obecních akcích, spokojenost se životem v obci apod. Poslední část praktické části práce pak mapovala to, jak dotazovaní politicky participují, a jaké jsou jejich znalosti komunální politiky daných měst.

Co se týče cíle a předpokladů této práce, tak jednotlivé předpoklady/výzkumné otázky jsou zodpovídány průběžně v textu v podkapitolách, které jsou danému tématu blíže věnovány. Nicméně co se týče předpokladu, *Čím budou respondenti ve výzkumu starší, tím budou mít lepší výsledky*, tak v otázkách zaměřených na znalosti nám odpovědi dotazovaných ukázaly, že tomu tak skutečně je. To odpovídá také dosavadním zjištěním v pracích, které toto téma již zkoumaly, a byly uvedeny v textu. V případě druhého předpokladu této práce: *Mužští respondenti se budou do aktivit spojených s rozvojem obce zapojovat častěji, než ženy* se ukázalo, že naopak ženy zapojené do tohoto výzkumu byly aktivnější, což se taktéž v posledních letech ukazuje u celé řady výzkumů. A nakonec poslední předpoklad: *Respondenti, kteří aktivně participují na rozvoji obce budou častěji chtít ve svém městě zůstat*, rovněž nebyl správný, jak ukazují výsledky uvedené v textu. Z odpovědí respondentů také vyplynulo, že mezi tím, jak se k danému tématu staví respondenti z jednotlivých měst, je propastný rozdíl.

Seznam pramenů a literatury

- BANAJI, S., & BUCKINGHAM, D. (2010). Young people, the Internet, and civic participation: An overview of key findings from the CivicWeb project. *International Journal of Learning and media*, 2(1), 15-24.
- BARBER, T. (2007). Young people and civic participation: A conceptual review. *Youth and Policy*, 96(96), 19-40.
- BAUM, S., MA, J., & PAYEA, K. (2013). Education Pays, 2013: The Benefits of Higher Education for Individuals and Society. *Trends in Higher Education Series*. College Board.
- BARTÁKOVÁ, M. (2019). Strategický plán rozvoje města. *Jesenik.cz*. Dostupné z: <https://jesenik.cz/cz/mesto-a-mestsky-urad/357-strategicky-plan-rozvoje-mesta.html>.
- BHATTI, Y., & HANSEN, K. M. (2012). Leaving the Nest and the Social Act of Voting: Turnout among First-Time Voters. *Journal of Elections, Public Opinion & Parties*, 22(4), 380–406. doi:10.1080/17457289.2012.721375.
- BHATTI, Y., HANSEN, K. M., & WASS, H. (2016). First-time boost beats experience: The effect of past eligibility on turnout. *Electoral Studies*, 41, 151–158. doi:10.1016/j.electstud.2015.12.005.
- BLAIS, A., & RUBENSON, D. (2012). The Source of Turnout Decline. *Comparative Political Studies*, 46(1), 95–117. doi:10.1177/0010414012453032.
- BOČEK, J. (2023, 4. srpna). V Česku se ročně postaví 40 tisíc bytů, od krize čísla rostou. V Praze či Brně je ale trend opačný. *iROZHLAS*. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/bytova-vystavba-byty-data-csu-praha-brno_2308040600_jab.
- BOČEK, J., & CIBULKA, J. (2016, 10. června). Existují Sudety? Hranice jsou zřetelné i sedmdesát let po vysídlení Němců. *Český rozhlas*. Dostupné z: <https://interaktivni.rozhlas.cz/sudety/>.
- BOULIANNE, S., & THEOCHARIS, Y. (2018). Young People, Digital Media, and Engagement: A Meta-Analysis of Research. *Social Science Computer Review*, 089443931881419. doi:10.1177/0894439318814190.
- BROOKS, R. (2009). Young people and political participation: An analysis of European Union policies. *Sociological Research Online*, 14(1), 63-74.

- BURIAN, J., BRYCHTOVÁ, A., VÁVRA, A., & HLADIŠOVÁ, B. (2015). Analytical material for planning in Olomouc, Czech Republic. *Journal of Maps*, 12(4), 649–654. doi:10.1080/17445647.2015.1060177.
- BURIAN, J., MACKŮ, K., ZIMMERMANNNOVÁ, J., & KOČVAROVÁ, B. (2018). Spatio-Temporal Changes and Dependencies of Land Prices: A Case Study of the City of Olomouc. *Sustainability*, 10(12), 4831. doi:10.3390/su10124831.
- BURIAN, J., ZAJICKOVA, L., POPELKA, S., & RYPKA, M. (2016). Spatial aspects of movement of Olomouc and Ostrava citizens. *International Multidisciplinary Scientific GeoConference: SGEM*, 3, 439-446. doi: 10.5593/SGEM2016/B23/S11.056.
- BURIAN, J., MIŘIJOVSKÝ, J., & MACKOVÁ, M. (2011). Suburbanizace Olomouce – hodnocení pomocí analýzy statistických dat. *Urbanismus a územní rozvoj*, 14(5), 10-16.
- CIESLAR, J. (2022, 2. září). Počet stotisícových měst v Česku se snížil. *Český statistický úřad*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-stotiscovych-mest-v-cesku-se-snizil>.
- CROSIER, D. & LUPI, S. (2023, 19. října). Eurydice: Proč se mladí lidé více nezapojují do demokratického života? EDUin. Dostupné z: <https://www.eduin.cz/clanky/eurydice-proc-se-mladi-lide-vice-nezapojuji-do-democratickeho-zivota/>.
- CORTESE, C., HAASE, A., GROSSMANN, K., & TICHA, I. (2013). Governing Social Cohesion in Shrinking Cities: The Cases of Ostrava, Genoa and Leipzig. *European Planning Studies*, 22(10), 2050–2066. doi:10.1080/09654313.2013.817540.
- ČMEJREK, J. (2007). Citizens' local political participation in the Czech Republic: rural-urban comparison. *Agricultural Economics–czech*, 53(1), 21-29.
- České dědictví UNESCO. (2024). OLOMOUC – HISTORIE. *unesco-czech.cz*. Dostupné z: <https://www.unesco-czech.cz/olomouc/historie/>.
- DAHL, R. (2001). *O demokracii: průvodce pro občany*. Praha: Portál.
- DAHL, V., AMNÁ, E., BANAJI, S., LANDBERG, M., ŠEREK, J., RIBEIRO, N., ... & ZANI, B. (2020). Apathy or alienation? Political passivity among youths across eight European Union countries. In *Youth Citizenship and the European Union* (pp. 43-60). Routledge.
- DAVIES, I., & EVANS, M. (2002). Encouraging Active Citizenship. *Educational Review*, 54(1), 69–78. doi:10.1080/00131910120110893.

- DERLUKIEWICZ, N., & MEMPEL-ŚNIEŻYK, A. (2018). European cities in the face of sustainable development. *Ekonomia i Prawo. Economics and Law*, 17(2), 125-135. doi: 10.12775/EiP.2018.009.
- DEHNER, J. (2023, 11. září). Obyvatelstvo v Moravskoslezském kraji v 1. pololetí 2023. *Český statistický úřad*. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11288/221014819/csu_obyv_23q2_moravskoslezsky_kraj.pdf/676ad748-6568-4d15-b9f3-2d5478c9d8cd?version=1.1.
- DURAJ, M., MARSCHALCO, M., NIEMIEC, D., & YILMAZ, I. (2016). Monuments of the Czech Republic on the UNESCO World Heritage Site List and their Significance for Geotourism. *Procedia Engineering*, 161, 2265–2270. doi:10.1016/j.proeng.2016.08.826.
- EUROBAROMETR. (2022). Youth and Democracy in the European Year of Youth. *Europa.cz*. Dostupné z: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2282>.
- FajnOVA. (2023). Strategický plán 2030. *fajnova.cz*. Dostupné z: <https://fajnova.cz/strategicky-plan/>.
- FajnOVA. (2023). Výsledky dotazníku. *fajnova.cz*. Dostupné z: <https://fajnova.cz/vysledky-dotazniku/>.
- FajnOVA. (2024). Strategický plán 2017-2023. *fajnova.cz*. Dostupné z: <https://fajnova.cz/strategicky-plan-2017-2023/>.
- FIELDHOUSE, E., TRAMMER, M., & RUSSEL, A. (2007). Something about young people or something about elections? Electoral participation of young people in Europe: Evidence from a multilevel analysis of the European Social Survey. *European Journal of Political Research*, 46(6), 797–822. doi:10.1111/j.1475-6765.2007.00713.x.
- FRANKLIN, M. N. (2020). Consequences of lowering the voting age to 16: Lessons from comparative research. *Lowering the voting age to 16: Learning from real experiences worldwide*, 13-41.
- GABZDYL, J. (2021, 10. března). Moravskoslezský kraj za 50 let ztratí až čtvrtinu lidí, spočítali statistici. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/moravskoslezsky-kraj-cesky-statisticky-urad-vondrak-obyvatelstvo-macura.A210310_598360_ostrava-zpravy_jog.
- GOODMAN, L. A. (1961). Snowball sampling. *The annals of mathematical statistics*, 148-170.

GRANT-SMITH, D., & EDWARDS, P. B. (2011). It takes more than good intentions: Institutional and attitudinal impediments to engaging young people in participatory planning. *Journal of Deliberative Democracy*, 7(1).

HALTOFOVA, B. (2018). Using crowdsourcing to support civic engagement in strategic urban development planning: A case study of Ostrava, Czech Republic. *Journal of Competitiveness*. Dostupné z: https://publikace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/1008117/Fulltext_1008117.pdf?sequence=1&isAllowed=n.

HARGRAVE, M. (2022, 20. listopadu). Crowdsourcing: Definition, How It Works, Types, and Examples. *Investopedia*. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/c/crowdsourcing.asp>.

HÁNYŠ, R. (2021, 12. února). Jeseník dál drží tradici porodného, proti úbytku obyvatel ale nepomáhá. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/jesenik-porodne-ubytek-obyvatel-porodnost.A210205_593017_olomouc-zpravy_stk.

HANÝŠ, R. (2017, 8. března). Jesenické lázně léčící čistým vzduchem pátrají, odkud do hor přišel smog. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/priessnitzovy-lazne-vzduch-jesenik-smog-polsko-ionty-ovzdusi.A170304_2310148_olomouc-zpravy_mip.

HELLEBRANDOVA, L. (2024). Veřejné služby. *Příručka zastupitele*. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/8-verejne-sluzby/>.

HELOŇA, S (2022, 11. července). Počet obyvatel v Olomouci klesl pod sto tisíc. Lidé se stěhovali například do Dolan nebo Horky. *Hanácká Drbna*. Dostupné z: <https://hanacka.drba.cz/zpravy/spolecnost/25837-pocet-obyvatel-v-olomouci-klesl-pod-sto-tisic-lide-se-stehovali-napriklad-do-dolan-nebo-horky.html>.

HELLER, J., & ENDRSTOVÁ, M. (2019, 25. září). Odsun Němců vrhá na Sudety stín dodnes. Lidé se neznají a stěhují se, říká výzkumník. *Aktuálně.cz*. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odsun-nemcu-vrha-na-sudety-stin-dodnes-lide-se-nejnaji/r~468599dad9ff11e9926e0cc47ab5f122/>.

HENN, M., & FOARD, N. (2011). Young People, Political Participation and Trust in Britain. *Parliamentary Affairs*, 65(1), 47–67. doi:10.1093/pa/gsr046.

HICKEY, A., & PAULI-MYLER, T. (2017). The constraints of youth: young people, active citizenship and the experience of marginalisation. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 1–14. doi:10.1080/01596306.2017.1351920.

Hodnoty mladých. (2020) První výsledky z reprezentativního výzkumu v České republice a na Slovensku při příležitosti výročí sametové revoluce. Dostupné z: <https://crdm.cz/download/TZ/hodnoty-mladych-prezentace-TK-demokracie-a-mladi.pdf>.

HOOGHE, M., & MARIEN, S. (2013). A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE RELATION BETWEEN POLITICAL TRUST AND FORMS OF POLITICAL PARTICIPATION IN EUROPE. *European Societies*, 15(1), 131–152. doi:10.1080/14616696.2012.692807.

HOOGHE, M., & QUINTELIER, E. (2014). Political participation in European countries: The effect of authoritarian rule, corruption, lack of good governance and economic downturn. *Comparative European Politics*, 12, 209-232.

HROMKOVÁ, D. (2022, 2. listopadu). Nezajímá je politika ani náboženství. Mladí Češi se bojí změny klimatu a fandí Evropě. *Aktuálně.cz*. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/mladi-cesi-vyzkum/r~2eb73d8059e111ed93abac1f6b220ee8/>.

CHARAKTERISTIKA OKRESU JESENÍK (2024, 29. února) *Český Statistický úřad*. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839352/okres_Jesenik.pdf/a53e4ff2-8b84-4e56-b136-2c00a93b74fa?version=1.3.

ILLNER, M. (2010). Deindustrializace průmyslových měst–projevy, příčiny, důsledky a strategie revitalizace,[in:] L. Hruška-Tvrdý, *Industriální město v postindustriální společnosti, VŠB-TU Ostrava, Ostrava, 9-20*.

IVAN, I., & HORÁK, J. (2011). Population Changes Caused by Industrialization and Deindustrialization–Comparison of Ostrava and Glasgow. *Geografický časopis*, 63(2), 113-132.

JIŘÍČEK, P. (2022, 18. října). Ostrava: stálý úbytek lidí. Proč jich ve městě pro půl milionu žije 280 tisíc. *Deník.cz*. Dostupné z: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/ostrava-pocet-obyvatel-denik.html.

JUNA, P. (2023, 11. října). V Česku se lépe dýchá, *Seznam Zprávy*. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-ovzdusi-v-cesku-se-dlouhodobě-lepsi-pomaha-i-teplejsi-pocasi-237793>.

KARLÍK, T. (2023, 30. listopadu). Obyvatel Česka bude ubývat. Výraznému stárnutí populace může zabránit jen migrace, ukazuje demografie. *ČT24*. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/veda/obyvatel-ceska-bude-ubivat-vyraznemu-starnuti-populace-muze-zabranit-jen-migrace-ukazuje-demografie-343720>.

KILMURRY, E. (2017). "YouthTalk": positively engaging young people in Edinburgh. *Library Management*, 38(4/5), 203–207. doi:10.1108/lm-12-2016-0090.

KIMBERLEE, R. H. (2002). Why Don't British Young People Vote at General Elections? *Journal of Youth Studies*, 5(1), 85–98. doi:10.1080/13676260120111788.

KITANOVA, M. (2019). Youth political participation in the EU: evidence from a cross-national analysis. *Journal of Youth Studies*, 1–18. doi:10.1080/13676261.2019.1636951.

KLADIVO, P., ROUBÍNEK, P., OPRAVIL, Z., & NESVADBOVÁ, M. (2015). Suburbanization and Local Governance – Positive and Negative Forms: Olomouc Case Study. *Bulletin of Geography. Socio-Economic Series*, 27(27), 95–107. doi:10.1515/bog-2015-0007.

KLEMENSOVÁ, T. (2017). V Gruntě a Špicberk – toponyma německého původu v pohraničí v současnosti (na příkladu vybraných obcí Jesenicka). *Naše řeč*, 100(5), 301-311.

KOMUNÁLNÍ VOLBY 2022. (23. března, 2024). *iROZHLAS*. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/volby/komunalni-volby-2022>.

KOSTELKA, F., BLAIS, A., & GIDENGIL, E. (2018). Has the gender gap in voter turnout really disappeared? *West European Politics*, 42(3), 437–463. doi:10.1080/01402382.2018.1504486.

KOVÁCS, A., ZSIGMOND, T., & MACHOVÁ, R. (2021). Comparison of Municipal Development Plans of Czech Cities. *Hradec Economic Days*. doi: 10.36689/uhk/hed/2021-01-044.

KRÉZL, T. (2022, 22. září). Jako by zmizelo okresní město. Ostrava stárne a smršťuje se, řešení vidí ve školách. *Aktuálně.cz*. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/za-deset-let-o-20-tisic-lidi-mene-ostrava-bojuje-s-ubytkem-o/r~75349216381d11ed8980ac1f6b220ee8/>.

KRÉZL, T. (2022, 28. října). "Máme tu hezký vzduch, to ale nestačí." Města na periferii bojují s odlivem obyvatel. *Aktuálně.cz*. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/promeny-ceska/mesta-na-periferii-bojuji-s-odlivem-obyvatel/r~6e8b7e7a520811eda9eeac1f6b220ee8/>.

KRNÁVEK, P. (2023, 28. listopadu). Chodník do lázní či rekonstrukce IPOSu. Jeseník investuje čtvrt miliardy. *Deník.cz*. Dostupné z:

https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/jesenik-rozpocet-ipos-rekonstrukce-chodnik-lazne.html.

KRUPHOLZOVÁ, T. (2011, 12. května). Mladí lidé odcházejí 'za lepším' do velkých měst: Sociolog Lubor Hruška-Tvrdý: „Moravskoslezský kraj, to není pouze Ostrava a její zázemí“. *Deník.cz*. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/mladi-lide-odchazeji-za-lepsim-do-velkych-mest.html>.

LEBEDA, T. (2009). Komunální volby klamou. Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. *Acta politologica*, 1(3), 332-343.

LOUŽEK, M. (2008). Je stárnutí populace tragédií?. *Ekonomický časopis*, 56(06), 565-581.

MACKOVÁ, A., & MACEK, J. (2015). *Old and New Media and Participation in Czech Society: Research Report. 2015*. Brno: Masarykova univerzita.

MAES, M., LOOPMANS, M., & KESTELOOT, C. (2012). Urban Shrinkage and Everyday Life in Post-Socialist Cities: Living with Diversity in Hrušov, Ostrava, Czech Republic. *Built Environment*, 38(2), 229–243. doi:10.2148/benv.38.2.229.

MAHDALOVÁ, K & ŠKOP, M. (2023, 31. července). Podívejte se, jak se mění populace ve vaší obci. *Seznam Zprávy*. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-mladi-se-stehuji-do-prahy-podivejte-se-jak-se-meni-populace-ve-vasi-obci-234791>.

MANNING, N., & EDWARDS, K. (2013). Does civic education for young people increase political participation? A systematic review. *Educational Review*, 66(1), 22–45. doi:10.1080/00131911.2013.763767.

MAPA KRIMINALITY. (2024). *Policie ČR*. Dostupné z: <https://kriminalita.policie.cz/>

MAREK, P. (2019). *Regiony budoucnosti-spolupráce, bezpečí, efektivita: Inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe*. Grada Publishing as.

MAŘÍKOVÁ, H. (2013). Zpráva o mládeži 2013: Základní informace o situaci mladých lidí v České republice. *Politika mládeže*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

MĚSTO V DATECH (2023). *nasjesenik.cz*. Dostupné z: <https://nasjesenik.cz/mesto-v-datech>.

MĚSTSKÉ PORODNÉ NA ROK 2024 SE ZVÝŠÍ. (2023, 14. prosince). *Jesenik.cz*. Dostupné z: <https://jesenik.cz/cz/informace/k3357-mesto-jesenik/3331-mestske-porodne-na-rok-2024-se-zvysi.html>.

- MINTZER, M., & CUSHING, D. F. (2017). Engaging children and adolescents in local decisionmaking. *Designing cities with children and young people: Beyond playgrounds and skate parks*, 207-222.
- MOTLOVÁ, Ž. (2021, 9. dubna). Minus osm tisíc lidí, Moravskoslezský kraj už není třetí nejlidnatější. *Idnes.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/obyvatelstvo-ubytek-statistika-kraj-moravskoslezsky-kraj.A210409_602750_ostrava-zpravy_woj.
- MOTTI-STEFANIDI, F., & CICOGNANI, E. (2018). Bringing the European Union closer to its young citizens: Youth active citizenship in Europe and trust in EU institutions. *European Journal of Developmental Psychology*, 15(3), 243–249. doi:10.1080/17405629.2017.1423052.
- NETEK, R., BURIAN, T., & KOHN, J. (2019). Mapping Creative Industries: A Case Study on Supporting Geographical Information Systems in the Olomouc Region, Czech Republic. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 8(12), 524. doi:10.3390/ijgi8120524.
- NETÍKOVÁ, M. (2023, 13. července). Studentek technických oborů je stále málo. O svých vlohách mnohdy neví. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vysoke-skoly-technicke-obory-ict-zeny-prace-czechitas-it-csu.A230706_150545_domaci_mgn.
- O MĚSTĚ JESENÍK, (2024, 29. února). *Jesenik.cz*. Dostupné z: <https://jesenik.cz/cz/volny-cas-v-jeseniku/8-o-meste-jesenik.html>.
- OBYVATELSTVO. (2022, 31. prosince). *olomouc.eu*. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/podnikatel/profil-mesta-a-informace-pro-investory/profil-mesta/obyvatelstvo>.
- OLSON, K., SMYTH, J. D., & GANSHERT, A. (2018). The effects of respondent and question characteristics on respondent answering behaviors in telephone interviews. *Journal of Survey Statistics and Methodology*. doi:10.1093/jssam/smy006.
- OSTRAVA!!!. (2023, 27. listopadu). Co se slibujeme od budoucnosti moravskoslezské metropole?. *ostrava.cz*. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/co-si-slibujeme-od-budoucnosti-moravskoslezske-metropole>.
- OSTRAVA!!! (2023, 6. prosince). ROZPOČET OSTRAVY NA ROK 2024 POČÍTÁ S TĚMĚŘ 15 MILIARDAMI KORUN. *Ostrava.cz*. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/rozpocet-ostravy-na-rok-2024-pocita-s-temer-15-miliardami-korun>.

- O'CONNOR, C. D. (2013). Engaging Young People? The Experiences, Challenges, and Successes of Canadian Youth Advisory Councils. *Sociological Studies of Children and Youth*, 73–96. doi:10.1108/s1537-4661(2013)0000016008.
- O'TOOLE, T., MARSH, D., & JONES, S. (2003). Political literacy cuts both ways: The politics of non-participation among young people. *The political quarterly*, 74(3), 349-360.
- PAPOUŠKOVÁ, K. (2019). *Historie turismu vybrané destinace Jeseník a okolí*. (Bakalářská práce) Univerzita Hradec Králové.
- PARKER, C., SCOTT, S., & GEDDES, A. (2019). Snowball sampling. *SAGE research methods foundations*. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/>.
- PÁNEK, J. (2018). Mapping citizens' emotions: participatory planning support system in Olomouc, Czech Republic. *Journal of Maps*, 15(1), 8–12. doi:10.1080/17445647.2018.1546624.
- PÁNEK, J., IVAN, I., & MACKOVÁ, L. (2019). Comparing residents' fear of crime with recorded crime data—Case study of Ostrava, Czech Republic. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 8(9), 401.
- PÁNEK, J., PÁSZTO, V., & ŠIMÁČEK, P. (2017). Spatial and Temporal Comparison of Safety Perception in Urban Spaces. Case Study of Olomouc, Opava and Jihlava. *Dynamics in GIscience*, 333–346. doi:10.1007/978-3-319-61297-3_24.
- PUKLOVÁ, V., LUSTIGOVÁ, M., KAZMAROVÁ, H., & KOTLÍK, B. (2013). Ke vlivu znečištění ovzduší na úmrtnost v České republice. *Hygiena*, 58(1), 5-10.
- PAXTON, P., HUGHES, M. M., & BARNES, T. D. (2020). *Women, politics, and power: A global perspective*. Rowman & Littlefield Publishers.
- PERCY-SMITH, B., & BURNS, D. (2013). Exploring the role of children and young people as agents of change in sustainable community development. *Local Environment*, 18(3), 323–339. doi:10.1080/13549839.2012.729565.
- PERSSON, M. (2013). Education and Political Participation. *British Journal of Political Science*, 45(03), 689–703. doi:10.1017/s0007123413000409.
- RECHEL, B., GRUNDY, E., ROBINE, J. M., CYLUS, J., MACKENBACH, J. P., KNAI, C., & MCKEE, M. (2013). Ageing in the European union. *The Lancet*, 381(9874), 1312-1322.

- ROTT, L. (2018, 18. července). Kriminalita trápí zejména velká města a odlehlé chatové osady, ukázal průzkum. *Deník.cz*. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/kriminalita-trapi-zejmena-velka-mesta-a-odlehle-chatove-osady-ukazal-pruzkum-20180718.html.
- ROZSYPAL, M. (2016, 7. října). Následky odsunu Němců a osidlování pohraničí jsou patrné dodnes, říká historik Andreas Wiedemann. *Česká rozhlas*. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/nasledky-odsunu-nemcu-a-osidlovani-pohranici-jsou-patrne-dodnes-rika-historik-6509157>.
- ROZPOČET MĚSTA JESENÍK NA ROK 2024. (2023, 18. prosince). *Město Jeseník*. Dostupné z: <https://jesenik.cz/cz/rozpocet/>.
- RUMLOVÁ, D., & MATĚJA, Z. (2018). Regional Differentiation of Criminality in the Czech Republic. In Proceedings of the 12th International Scientific Conference 'Public Administration 2018'. Univerzita Pardubice.
- RYŠAVÝ, D., & ŠARADÍN, P. (2010). Straníci, bezpartijní a nezávislí na českých radnicích / Political Party Members, Non-members and Independents in the Czech Municipal Assemblies. *Sociologický časopis*, 46(5): 719-743. doi:10.2307/41132898.
- SKINNER, E. A., & PITZER, J. R. (2012). Developmental Dynamics of Student Engagement, Coping, and Everyday Resilience. *Handbook of Research on Student Engagement*, 21–44. doi:10.1007/978-1-4614-2018-7_2.
- SLOAM, J. (2016). Youth political participation in Europe. *Routledge handbook of youth and young adulthood*, 287.
- SMART CITIES (2024). Smart City a ekoinovace. *ZdraváOVA*. Dostupné z: <https://zdravaova.cz/spoluprace-5/>.
- SMRČKA, L., & ARLTOVÁ, M. (2012). Ekonomické aspekty stárnutí populace ve vyspělých zemích. *Politická ekonomie*, 60(1), 113-132.
- SOUKUP, J. (2022, 2. září). Nejmenší město v ČR má 77 obyvatel, Olomouc už není statisícová. *Novinky.cz*. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-nejmensi-mesto-v-cr-ma-77-obyvatel-olomouc-uz-neni-staticova-40407539>.
- SPURNÝ, A. (2020, 27. července). V Priessnitzových léčebných lázních na kopci nad městem Jeseník léčí nemocné voda a vzduch. *Český rozhlas*. Dostupné z: <https://region.rozhlas.cz/v-priessnitzovych-lecebnych-laznich-na-kopci-nad-mestem-jesenik-leci-nemocne-8253615>.

- STEINFÜHRER, A., & HAASE, A. (2007). Demographic change as a future challenge for cities in east central europe. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89(2), 183–195. doi:10.1111/j.1468-0467.2007.00247.x.
- STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA JESENÍK (2019). Dostupné z: <https://nasjesenik.cz/upload/Strategie/navrhova-cast-strategickeho-planu-jesenik.pdf>.
- STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA JESENÍK. (2023). nasjesenik.cz. Dostupné z: <https://nasjesenik.cz/strategie>.
- STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA JESENÍK (2024). *Jeseník*. Dostupné z: <https://jesenik.pincity.cz/strategie>.
- STRUNA, D. (2022, 25. října). Strategický plán rozvoje města Olomouce. *Olomouc.eu* Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/podnikatel/uzemni-plan-mesta-a-strategie-rozvoje/strategicky-plan-rozvoje-mesta>.
- ŠARADÍN, P., LEBEDA, T., LEBEDOVÁ, E., LYSEK, J., MERKLOVÁ, K., OSTRÁ, D., SOUKOP, M., ZAPLETALOVÁ, M., & ZYMOVÁ, K. (2021). *Češi a demokracie v digitální době*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- ŠEREK, J., & MACHACKOVA, H. (2014). Online only: Which Czech young adults prefer online civic participation? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(3). doi:10.5817/cp2014-3-6.
- Šlezinger, R. (2011, 12. května). Mladí lidé odcházejí 'za lepším' do velkých měst: Jak je udržet?. *Deník.cz*. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/mladi-lide-odchazeji-za-lepsim-do-velkych-mest.html>.
- ŠOPFOVÁ, K. (2023, 13. listopadu). Čistý vzduch? Většina Česka limity nesplňuje. *Novinky.cz*. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-cisty-vzduch-vetsina-ceska-limity-nesplnuje-ma-to-vliv-na-srdce-i-mozek-varuji-lekari-40450665>.
- ŠOTKOVSKÝ, I. (2010). „Analýza demografického vývoje Ostravy. *Industriální město v postindustriální společnosti*. Ostrava: VŠB TU Ostrava, 77-86.
- ŠTĚDRÁ, R. (2023, 15. prosince). Olomouc bude v roce 2024 hospodařit s vyrovnaným rozpočtem, na investice půjde o 140 milionů více. *Olomouc.eu*. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/28768>.

ŠTASTNÁ, A., KOCOURKOVÁ, J., & ŠÍDLO, L. (2019). Reprodukční stárnutí v Česku v kontextu Evropy. *Časopis lékařů českých*, 158(3-4), 126-132.

TalentOVA!!!. (2023, 3. července). Zapojení mladých lidí do dalších pracovních skupin ke strategickému plánu rozvoje města – Prostředí k životu a Podnikání a podnikavost. *talentOVA.cz*. Dostupné z: <https://talentova.cz/zapojeni-mladych-lidi-do-dalsich-pracovnich-skupin-ke-strategickemu-planu-rozvoje-mesta-prostredi-k-zivotu-a-podnikani-a-podnikavost/>.

TAUBEROVÁ, D. (2018, 26. února). Pronájem bytu v Olomouci? Po Praze a Brně nejdražší a pořád letí nahoru. *deník.cz*. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/pronajem-bytu-v-olomouci-po-praze-a-brne-nejdrazsi-a-porad-leti-nahoru-20180226.html.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI: STATISTICKÉ ÚDAJE (2022). *upol.cz*. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/>.

VÍTKOVÁ, K. (2023, 29. listopadu). Strašák v podobě stárnutí populace. Zdravotnictví se připravuje i s pomocí dotací EU. *Aktuálně.cz*. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/promeny-ceska/strasak-v-podobе-starnuti-populace-zdravotnictvi-se-pripravu/r~071f879c8d1511eea9eeac1f6b220ee8/>.

VOCHOCO VÁ, L., ŠTĚTKA, V., & MAZÁK, J. (2015). Good girls don't comment on politics? Gendered character of online political participation in the Czech Republic. *Information, Communication & Society*, 19(10), 1321–1339. doi:10.1080/1369118x.2015.1088881.

VOLF, T. (2023, 4. října). Počet obyvatel Česka loni stoupl díky uprchlíkům o 311 tisíc. *Novinky.cz*. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-pocet-obyvatel-ceska-loni-stoupl-diky-uprchlikum-o-311-tisic-40445549>.

VRLÁK, M. (2022, 7. prosince). Ostrava bude příští rok hospodařit s rekordním rozpočtem přes čtrnáct miliard korun. *ČT24*. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/ostrava-bude-pristi-rok-hospodarit-s-rekordnim-rozpoctem-pres-ctrnact-miliard-korun-13318>.

WALLIS, H., & LOY, L. S. (2021). What drives pro-environmental activism of young people? A survey study on the Fridays For Future movement. *Journal of Environmental Psychology*, 74, 101581. doi:10.1016/j.jenvp.2021.101581.

WATTENBERG, M. P. (2015). *Is voting for young people?*. Routledge.

WHEELER, W., & THOMAS, A. M. (2011). Engaging youth in community development. *Introduction to community development: Theory, practice, and service-learning*, 209-227.

WIEDEMANN, A., & DVOŘÁČEK, P. (2007). *"Pojd' s námi budovat pohraničí!": osídlování a proměna obyvatelstva bývalých Sudet 1945-1952*. Praha: Prostor.

ZANI, B., & BARRETT, M. (2012). Engaged citizens? Political participation and social engagement among youth, women, minorities, and migrants. *Human Affairs*, 22(3). doi:10.2478/s13374-012-0023-2.

ZAPOJENÍ MLÁDEŽE DO UDRŽITELNÉ BUDOUCNOSTI EVROPY. (2023, 15. května). *Evropská rada*. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/05/15/involving-young-people-in-a-sustainable-future-for-europe/>.

ZAPOJENÍ MLADÝCH LIDÍ DO TRANSFORMACE MĚST (2024). *Akademie městské mobility*. Dostupné z: <https://www.akademiamobility.cz/zapojeni-mladych-lidi-dotransformace-mest>.

ZEGLOVITS, E., & AICHHOLZER, J. (2014). Are People More Inclined to Vote at 16 than at 18? Evidence for the First-Time Voting Boost Among 16- to 25-Year-Olds in Austria. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 24(3), 351–361. doi:10.1080/17457289.2013.872652.

ZUNTYCH, O. (2023, 4. ledna). Nejlépe se žilo v Olomouci, Jeseník si v žebříčku kvality života pohoršil. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/kvalita-zivota-srovnani-obce-data-starostove-skolstvi-doprava.A230104_700887_olomouc-zpravy_dmk.

Seznam použitých zkratek

EU	Evropská unie
MHD	Městská hromadná doprava
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
s.	strana
např.	například
eds.	editoři
cit.	citováno

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj populace Jeseníku, Olomouce a Ostravy za posledních 10 let v %	21
Graf 2: Pohlaví respondentů	34
Graf 3: Věk respondentů.....	35
Graf 4: Vzdělání respondentů.....	37
Graf 5: Odpovědi na otázku „Jak dlouho žijete ve svém městě?“.....	38
Graf 6: Možnosti zapojení se v Jeseníku	42
Graf 7: Možnost zapojení se v Olomouci	43
Graf 8: Možnost zapojení se v Ostravě	43
Graf 9: Možnost zapojení se napříč skupinami	44
Graf 10: Reálné zapojení respondentů z Jeseníku	45
Graf 11: Reálné zapojení respondentů z Olomouce	46
Graf 12: Reálné zapojení respondentů z Ostravy	47
Graf 13: Zapojení respondentů napříč skupinami	48
Graf 14: Účast na obecních akcích napříč zkoumanými městy.....	49
Graf 15: Spokojenost respondentů se životem v obci	51
Graf 16: Pocit bezpečí v obci	52
Graf 17: Plánované setrvání v obci.....	54
Graf 18: Volební účast respondentů napříč městy.....	56
Graf 19: Další možnosti zapojení respondentů	57
Graf 20: Datum posledních komunálních voleb.....	58
Graf 21: Znalost jména starosty/starostky/primátora	59
Graf 22: Způsob volení starosty	60
Graf 23: Počet zastupitelů obce	61
Graf 24: Získávání informací o dění v obci.....	62

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled respondentů	33
Tabulka 2: Zhodnocení dostupnosti základních služeb v obci	39
Tabulka 3: Spokojenost se stavem obecních služeb a zařízení v obci.....	40

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj populace v obcích ČR	20
Obrázek 2: Znečištění vzduchu v ČR	32

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č 1: Dotazník – Participace mladých lidí na rozvoji měst

Vážený studente,

jsem studentem Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který poslouží ke zpracování praktické části mé diplomové práce. Dotazník je zcela anonymní (kód napište jakýkoliv) a bude sloužit pouze pro studijní účely. Jeho vyplnění Vám zabere přibližně 5–10 minut.

Mnohokrát Vám děkuji za spolupráci.

Mgr. Lukáš Mrňous

Kód respondenta:

	muž	žena	Nechci odpovídat	
1. Jaké je Vaše pohlaví?	☐	☐	☐	
2. Kolik Vám je let?				
3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?				
Neúplné základní	Základní	Střední	Vysokoškolské	
☐	☐	☐	☐	
4. Uveďte název obce, ze které pocházíte.				
5. Jak dlouho žijete ve svém městě?				
6. Jak byste zhodnotil/a dostupnost základních služeb (obchody, lékárna, pošta apod.) ve Vaší obci?				
Velmi dostupné	Dostupné	Nedostupné	Velmi nedostupné	Nevím
☐	☐	☐	☐	☐

7. Jak moc jste spokojený/á se stavem obecních služeb a zařízení ve Vaší obce?

Velmi spokojený	Spíše spokojený	Spíše nespokojený	Velmi nespokojený	Nevím
☐	☐	☐	☐	☐

8. Je nějaká služba, která Vám v obci chybí?

9. Zaregistrovali jste nějakou možnost, jak se zapojit do rozvoje Vaší obce?

Ano	Ne	Nevím
☐	☐	☐

10. Pokud ano, o jakou možnost/aktivitu šlo?

11. Zapojili jste se někdy do nějaké aktivity spojené s rozvojem Vaší obce?

Ano	Ne	Nevím
☐	☐	☐

12. Pokud ano, o jakou aktivitu šlo?

13. Účastnil/a jste se v poslední době nějaké obecní akce (plesy, trhy, koncerty apod.) ve Vašem městě?

Ano	Ne	Nevím
☐	☐	☐

14. Pokud ano, o jakou akci šlo?

15. Jak moc jste spokojený/á s životem ve Vaší obci?

Velmi spokojený	Spíše spokojený	Spíše nespokojený	Velmi nespokojený	Nevím
☐	☐	☐	☐	☐

16. Cítíte se ve Vaší obci bezpečně?

Ano	Ne	Nechci uvádět
☐	☐	☐

17. Plánujete zůstat ve Vaší obci v příštích 5 letech?

Ano	Ne	Nevím
☐	☐	☐

18. Pokud ne, co Vás vede k tomuto rozhodnutí?

.....

19. Máte nějaké konkrétní návrhy, nebo připomínky týkající se rozvoje Vaší obce?

.....

20. Kdy se konaly poslední komunální volby ve Vaší obci?

.....

Nevím

21. Byli jste v posledních komunálních volbách volit?

Ano	Ne	Nechci uvádět
☐	☐	☐

22. **Zapojil/a jste se do komunálních voleb sám/sama některou z uvedených možností?
(můžete označit více odpovědí)**

- Kandidatura ve volbách
- Usednutí ve volební komisi
- Pomoc s kampaní politické straně/kandidátovi/kandidátce
- Jiné:

23. **Jaké je jméno starosty (primátora) Vaší obce?** Nevím

24. **Je starosta obce volen přímo občany?** Ano Ne Nevím

25. **Kolik má Vaše obec zastupitelů?** Nevím

26. **Odkud získáváte informace o dění v obci? (můžete označit více odpovědí)**

- Ze sociálních sítí (Facebook apod.)
- Z webových stránek
- Z obecního zpravodaje
- Od rodiny a přátel
- Nevím
- Jiné: